

La femme

KÜLÖNSZÁM 2017 ÁR: 1450 FT

50

*TEHETSÉGES
MAGYAR FIATAL*

www.lafemme.hu

Köszönjük szakmai partnereinknek, támogatóinknak
az 50 tehetséges magyar fiatal program megvalósításában
nyújtott nélkülözhetetlen segítséget!

Szakmai Főttámogató

Szakmai Partnerek

Kiemelt Támogató

Köszönjük médiapartnereinknek a tehetségek bemutatásához,
a program ismertségének megteremtéséhez nyújtott támogatást!

La femme

Sommaire
Tartalom

KÜLÖNSZÁM 2017

70.

A JÖVŐ ZÁLOGA

AZ Y GENERÁCIÓ

7. *Miniszeri köszöntő*

8. *Barta Zsolt: Adni, kapni, visszaadni*

10. *A zsűri*

12. *Az 50 tehetséges magyar fiatal*

64. *A mentorok*

70. *Póta Szilvia: A jövő záloga?*

Technológiafüggő, egocentrikus, job hopper, felelőtlen, innovatív. Leggyakrabban ilyen és ehhez hasonló szavakkal találkozhatunk, ha beírjuk az internetes keresőbe az Y generáció kifejezést. A 22 és 37 év közötti nemzedék tagjait máig egyfajta misztikus köd lengi körül. És míg a szakértői gárda azt találgatja, hogy milyen hatással lesz majd a feltörekvő fiatalok a társadalomra és a munkaerőpiacra, addig a munkaadók számára látszólag egyre nagyobb kihívást jelent az új nemzedék bevonása, illetve megtartása.

78. *Iván Viktória: Kitartás utolsó vérig*

A sikerhez a tehetség sosem volt elég. A pszichológusoknak is feladja a leckét, hogy megfejtsek a titkot, mitől lesz valaki igazán eltökélt, kik azok, akik a legvégsőkig kitartanak céljaik mellett. A tavalyi év egyik buzzwordje: a grit, a szenvedélyes elszántság, az összeszorított fogú keménység, amellyel küzdünk az áhított sikerért.

86. *Berényi Mariann: Garabonciás diákok*

Külföldi tanulmányút? Ösztöndíjjal? Mi ebben az újdonság? Megfelelő egyetemi képzés híján évszázadokon keresztül fiatalok ezrei kelték vándorútra Európa-szerte a tudásért a felemelkedés reményében. A korabeli tudáspiac áramlataiból a magyarországi diákok sem maradtak ki. Álmaik megvalósításában az egyházak és okos uralkodók segítették őket.

94. *Jankovics Márton: Sapere aude!*

Mit jelent az alpműveltség a XXI. században? Az a művelt ember, aki olvas latinul, vagy az, aki be tudja kapcsolni a számítógépet? Akinek zongora áll a nappalijában, vagy aki minden dalt könnyedén megtalál a YouTube-on? Esetleg az, aki válaszolni tud a tízmillió forintos kérdésre egy kvízversorban? Mit jelent az alpműveltség a digitális korban, és szükség van-e még egyáltalán ilyenre, ha egyszer úgyis ott lapul a zsebünkben az okostelefon, és bármikor bármire rákereshetünk az interneten?

FOTÓ: IMMAGINE

86. GARABONCLÁS DIÁKOK

100. *Hermann Veronika: A vér nem válik vízzé*

Mindig voltak, vannak, lesznek az átlagosnál sikeresebb családok, tehetséges dinasztiák. Kérdés, vajon a tehetség a hajsztinhez és az arcvonásokhoz hasonlóan öröklődik, vagy inkább a neveltetésből, a világlátásból és az elszántságból fakad? Híres családok és tehetséges dinasztiák példája azt mutatja, hogy valószínűleg mindkét megközelítésben van némi igazság.

106. *Falus Tamás: Géniusz a génekben*

Dr. Czeizel Endre orvos-genetikus foglalkozott Magyarországon a legátfogóbban a tehetség kérdéskörével, génuszok családfájának, életének kutatásával, s jutott megfontolandó következtetésekre, melyeket izgalmas könyveiben foglalt össze.

110. *Pepita Vulcano: Cool jobs*

A negyedik ipari forradalom kezdetéről beszélnek a hozzáértők. A nanotechnológia, a genetika, a 3D-nyomtatás, a robotika, a mesterséges intelligencia vagy a közösségi gazdaság térnyerése újabb és újabb kihívások elé állítja a vállalatokat, a kormányokat és a foglalkoztatást. Szakmák tűnnek el, és újabbak kerülnek helyettük a reflektorfénybe, a Z generációnak alkalmazkodnia kell majd a megváltozott környezethez.

116. *Bányai Gábor: Fast fashion*

Vajon kik az Y és a Z generáció divatikonjai? Amikor Anita Ekberg beszélt a Trevi-kútba, egyértelmű volt a nőideál. Amikor Twiggy beköszöntött az életünkbe, kicsit talán összezavarodtunk, aztán két pártra szakadtunk, hogy később békés egymás mellett élésben rajonghassunk mindkét nőiességért. James Bond lehetett kigyúrt Sean Connery, piperkőc Roger Moore, álértelmiségi Pierce Brosnan vagy egy tömbből faragott Daniel Craig: hogy mindegyikük lehet férfiúdol, abban nem nagyon volt vita. A kifutókon is a fent említett típusok másai divatikonkodtak, lettek nemzedékek példaképévé. De napjainkra minden megváltozott...

124. *Sikertörténetek filmen, könyvben*

ÉMILE - A BARÁTOD BUDÁN Étterem • Kávéház • Cukrászda • Kert

Legyen szó reggeliről, üzleti tárgyalásról, ebédre, teadélutánról, családi vacsoráról, gyerekzsúrról, vagy sütemény elvitelről, Émile a budai megoldás.

ÉMILE

Asztalfoglalás és tortarendelés: (+36) 30 585 0602
1026 Budapest, Orló utca 1.
reservation@emile.hu • www.emile.hu

116.
FAST FASHION

La femme

KÜLÖNSZÁM 2017.

Főszerkesztő:
Zétényi Lili zlili@lafemme.hu

Művészeti vezető:
Lindner Ágnes lindner.agnes@lafemme.hu

Vezető szerkesztő:
Nádasi Tibor nadasitibor@lafemme.hu

Koordinátor:
Kreisz Ildikó kreisz.ildiko@lafemme.hu

Tehetségportrék:
Tóth Milán www.tothmilan.hu

Munkatársak:
Bányai Gábor, Berényi Mariann, Falus Tamás,
Hermann Veronika, Iván Viktória, Jankovics Márton,
Póta Szilvia, Rozsnyai Gábor, Pepita Vulcano

Képszerkesztő:
Nyul Zsuzsanna nyul.zsuzsanna@lafemme.hu

Korrektor:
Simann Karola simann.karola@lafemme.hu

Kiadó
Silver Kiadó Kft., 1026 Budapest, Gábor Áron u. 55.
Telefon: (1) 799 1400 Fax: (1) 799 1401

Felelős kiadó
Barta Zsolt barta.zsolt@lafemme.hu

Hirdetésfelvétel
sales@lafemme.hu

Pénzügy
Sabransky Judit sabranskyjudit@lafemme.hu

Jogi képviselet
Rédei és Pál Ügyvédi Iroda
Dr. Pál András andraspal@redei-pal.hu
Telefon: (1) 5999-730

Nyomdai kivitelezés
Keskeny és Társai 2001 Kft.
www.keskenynyomda.hu

Előfizetés
La Femme / Silver Kiadó Kft.
(1026 Budapest, Gábor Áron u. 55.)
Faxon: (1) 799 1401 vagy e-mailben: elofizetes@lafemme.hu
A La Femme márkanév és védjegy a Silver Kiadó Kft.
kizárólagos tulajdona. A La Femme magazin bármely
tartalmi és vizuális elemének átvételéhez, másolásához,
sokszorosításához vagy másodközléséhez
a Silver Kiadó Kft. előzetes írásos hozzájárulása szükséges.
A Silver Kiadó Kft. engedélye nélkül a fenti cselekmények
a szerzői jog megsértésének minősülnek.

ISSN 2060-7733

www.lafemme.hu
szerkesztoseg@lafemme.hu

- FLYING BLUE -

Lépjen be egy kedvezményekkel
teli új világba!

KEDVEZMÉNYEK
MÁR A
CSATLAKOZÁSKOR

**Kedvezmények extra
poggyász feladásakor*
10 százalék kedvezmény
kiemelt ülőhely
megvásárlásakor***

**Fedezze fel a Flying Blue hűségprogramot és élvezze az ezzel járó
számtalan kedvezményt!**

■ **Gyarapítsa a Mérőldeket repülőútjai során! Egyszerűen, könnyen!**
Válogasson kedvére az AIR FRANCE, a KLM, a SkyTeam és 35 partner* légitársasága
által kínált számtalan úti cél közül!
Gyarapítsa Mérőldjeit partnerszállodáinkban, autóbérléskor vagy webshopunkban
vásárolva!

■ **Élvezze a törzsutas program előnyeit!**
Az összegyűjtött Mérőldeket beválthatja repülőjegy vásárlásra, magasabb osztályú repülőjegy
különböztetésének fizetésére, igénybe veheti kényelmes repülőtéri várótermeinket és elsőbbségi
szolgáltatásainkat! A hűségmérőldjeit partnereinknél is felhasználhatja

☑ **Csatlakozzon most díjmentesen a www.flyingblue.com/join weboldalon!**

* A pontos részletekről és feltételekről weboldalunkon tájékozódhat.

FLYINGBLUE

AIRFRANCE

50

TEHETSÉGES MAGYAR FIATAL

Miniszterhelyettesi köszöntő

Mi a tehetség? Csak jó válasz adható a kérdésre, ugyanis nincs egyetemes, rövid akadémiai definíció. A tehetség nem szakmához vagy tudományághoz kötődik, hanem a benned rejlő képességhez, ahhoz, hogy mersz a dobozon kívül gondolkodni, és nem béklyóznak meg az eddigi szabályok. Sőt, a tehetség bátorság is, mert a korosztály ritka alkalmakkor ismeri fel, és még ritkábban díjazza a tehetségek szabálytörő gondolatait, mert első pillanatra káoszt teremt az addig megszokott rendben. Persze mindig könnyebb konvencionálisnak maradni, de az emberi természet sajátja a többre törekvés és a fennálló rendszer megkérdőjelezése. Ha a kettő egy időben áll össze, akkor a tehetség valóban kibontakozik és több lesz, mint pusztán ígéret. Akkor siker lesz belőle, amelyen sokan élcelődhetnek, de figyelmen kívül úgysem hagyhatják, mert a beváltott tehetség, az maga a siker, és azt is tudjuk, hogy „nincs sikeresebb dolog magánál a sikernél”.

Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas tudósunk úgy fogalmazott: „A tehetségen kívül kell egy olyan társadalom is, amelyik ezt méltányolni tudja.” Szerényen, de határozottan arra intek minden itt szereplő tehetséget, hogy változtassa meg ezt a világot, hogy a társadalom jobbá tételéért is tegyen tehetséggel, elszántsággal és megalkuvást nem tűrő hittel.

Csepreghy Nándor
a Miniszterelnökség államtitkára,
miniszterhelyettes
az 50 tehetséges magyar fiatal
program fővédnöke

ADNI, KAPNI, VISSZAADNI

Kétségkívül nyomot hagyunk a világban. Születésünktől kezdve hatunk környezetünkre – közvetlenül vagy áttételesen. Részei vagyunk családnak, baráti társaságnak, a társadalomnak vagy épp egy olyan közösségnek, amely azért jött létre, hogy a bennünk rejlő képességeket minél inkább kiteljesíthessük.

A világhírű, magyar származású pszichológusprofesszor, Csík-szentmihályi Mihály szerint nem élhetünk kiváló életet úgy, hogy ne lennénk valaminek a részei, ami túlmutat rajtunk, nagyobb, állandóbb nálunk. Míg az emberi történelem hosszú korszakain át a vallás adott értelmet létezésünknek, ma a mások érdekében vállalt tetteink óvnak a cél nélküli individualizmustól. Másképpen megfogalmazva, egyéni kiválóságunkhoz csak azért a közösségért, annak a világnak a jobba tételéért vállalt felelősségen keresztül juthatunk, amelynek magunk is az alkotói vagyunk.

Immáron az 50 tehetséges magyar fiatal kezdeményezés is egy ilyen közösség. Mentorok és tehetségek egyéni felelősségvállaláson és kölcsönösségen alapuló közössége, amelyben az adni és kapni viszonyrendszer sohasem egyirányú, amelyben évről évre egyre többen vállalnak szerepet abban, hogy önmagukból, tudásukból, tehetségeikből valamit megosszanak másokkal.

A programot harmadik alkalommal hirdettük meg – szellemiségében és alapelemeiben változatlanul. 50 tehetséget kerestünk,

akik kivételes adottságuk, szorgalmuk révén a jövő formálói, meghatározó személyiségei lehetnek Magyarországon és a világban. Őket 50 mentor segíti hat hónapon keresztül.

Együtt gazdagodva

A mentor tudását, tapasztalatát, kapcsolatrendszerét adja, a tehetség egyéni képességeivel, hitével és az állandóságot megkérdőjelezni képes frissességével gazdagítja az együttműködést a mentorral. A programban mindenki ad, s közben mindenki egyre gazdagabb lesz. Paradoxon lenne? Aligha.

Világpiacra betörni képes vállalkozások, műfaji határokat átlépő művészeti projektek, új ismeretségek, széles körű médianyilvánosság bizonyítja, hogy a jó szándék és az önzetlenség megtérül. A mentorprogramban a tehetségek egy-egy beszélgetés, fontos új kapcsolatok révén páratlan, pénzben aligha kifejezhető előrelépést tehetnek fejlődésükben.

A személyes fejlődés mellett legalább ilyen fontos eredmény az adni, kapni és visszaadni szemlélet természetes jelenléte. A korábbi évadok mentoráltjai közül többen már most készek arra, hogy a személyes fejlődésük-

hoz kapott segítséget továbbadják az utánuk következőknek. Tizennégyen diákmentorként az idei évadban arra vállalkoztak, hogy az előző évadban még mentoráltként szerzett személyes tapasztalataikkal segítsék a programba frissen bejutott tehetségeket. Kortársként hozzájáruljanak ahhoz, hogy a program minden tekintetben a legtöbbet nyújtsa a benne részt vevőknek. Adni, kapni és visszaadni. Ez a hármas a program lelke.

A mentorok

A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programja a tehetségek számára felkínált hat hónapos mentorprogramra épül, amely a kulturális, tudományos és gazdasági élet elismert személyiségei, a mentorok aktív közreműködésével ösztönzi a fiatal tehetségek fejlődését. Személyre szabottan, az egyéni lehetőségek és igények összehangolásával.

A mentor bizalmon és kölcsönösségen alapuló együttműködésben segíti a mentoráltat. Fontos tehát, hogy szakmailag és emberi-

leg egyaránt hiteles személyiség legyen, aki egyenrangú, nyitottságon alapuló viszony keretei közt képes saját értékeivel, példájával egy fiatal fejlődését elősegíteni.

A mentorokat a fiatalok támogatása iránti elkötelezettségük és a kiemelkedő szakmai tudás, a saját területen elért eredmények alapján kértük fel a támogatói feladatra. Büszkék vagyunk rá, hogy elkötelezett segítőként ismét kiváló és hiteles személyiségek, kivételes tudású mentorok csatlakoztak a programhoz – sokan közülük immáron harmadik alkalommal vállalva a nehéz és felelősségteljes feladatot. Nélkülük e kezdeményezés biztosan nem érhetné el célját.

A tehetségek

Az 50 tehetséges magyar fiatal program harmadik évadát tavaly ősszel hirdettük meg. Jelölni és jelentkezni is lehetett online felületeinken, amelyre elképesztően sok, 1034 fiatal pályázata érkezett be a határidő lejártaig. Tizen-, huszonéves hölgyek és urak, megannyi tehetségterület képviselői. Az ország szinte minden részéről érkeztek pályázatok: nagyvárosokból, kistelepülésekről, hátrányos helyzetű régiókból, sőt a határon túlról is, igazolva, hogy kiemelkedő tehetségeket bárhol találhatunk.

A pályázatok többkörös előválogatását követően a végső értékelési szakaszba jutott nyolcvan fiatal a zsűri egy erre a célra létrehozott online rendszerben egyenként is értékelte. A zsűritagok egymástól függetlenül, külön-külön ismerték meg és rangsorolták a pályázatokat. Az egyénenkénti értékeléseket összesítve pedig kialakult a végső sorrend, a programba jutó ötven fiatal.

Idén újra ifjú tehetségek százai kerültek látókörünkbe, akik közül biztosan a leginkább érdemesek kaptak lehetőséget arra, hogy részt vegyenek az 50 tehetséges magyar fiatal idei mentorprogramjában. 24 ifjú hölgy és 26 fiatalember. Ismerjük meg őket!

*Barta Zsolt,
a La femme kiadóvezetője*

A tehetségről objektíven

Ki tehetséges, és ki kevésbé? Kiben van meg képességben, szorgalomban mindaz, ami révén területének jövőjét formáló személyiségévé válhat? Egy szárnyait bontogató fiatalról aligha lehet ezt teljes bizonyossággal megmondani. Az 50 tehetséges magyar fiatal programban mégis kísérletet teszünk erre, hiszen az értékelés olyan egységes elvek szerint és kritériumrendszerrel történik, amely tevékenységterülettől függetlenül alkalmazható, és a zsűri számára objektív összevetést tesz lehetővé. Minden pályázat értékelésében az alábbi öt szempontot vettük figyelembe:

Teljesítmény – kifejezi, hogy a fiatal tehetség képességei mennyivel emelkednek a korosztályi átlag fölé – figyelembe véve a fejlődéshez nélkülözhetetlen személyiségjegyek meglétét.

Társadalmi érték – a közösség értékrendjének, normáinak, „lelki egészségének”, gondolkodásának, fejlődésének, életminőségének, jövőjének, Magyarország nemzetközi megítélésének, hírnevének pozitív befolyásolási képességét mutatja.

Eredetiség – a tömegiránnyattól való különbözőséget fejezi ki, vagyis azt, hogy a fiatal tehetség mennyire megkülönböztethető, egyedi, akár rétegterületen mutat kimagasló teljesítményt.

Újító erő – a megvalósítás képességével párosuló alkotó kreativitás – akár egy tradicionális terület forradalmasítását, akár egy új irányzat megteremtését szolgálja.

Ösztönző erő – a fiatal tehetség személyiségében és tevékenységében megnyilvánuló, másokat kiemelkedő teljesítményre ösztönző képesség.

A ZSŰRI

A jelentkezések formai és tartalmi előválogatását követően a jelöltek végső értékelése a La femme által felkért, harmincnyolc olyan személyiség kezében volt, akik sokszínű szakmai háttérrel, gazdag élettapasztalattal rendelkeznek. Ők a zsűri. Köszönjük, hogy véleményükkel, értékelésükkel segítették a legígéretesebb ötven tehetség megtalálását!

Al Ghaoui Hesna

számos díjjal elismert külpolitikai újságíró, televíziós szerkesztő

Antal Emese

dietetikus, szociológus, a TÉT Platform szakmai vezetője

Bajor Péter

tanár, a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének elnöke

Dr. Beck György

matematikus, üzletember, a Vodafone Magyarország elnöke

Dr. Bentzik Réka,

a Magyar Villamos Művek Zrt. kommunikációs és külügyi kapcsolatok-igazgatója

Bugár Csaba

közgazdász, a Diákhitel Központ vezérigazgatója

Dr. Czine Ágnes

alkotmánybíró, volt büntetőbíró, büntetőjogász

Csepreghy Nándor,

a Miniszterelnökség államtitkára, miniszterhelyettes

Csomó Ildikó,

a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének projektvezetője

Egyedi Anikó,

az Estée Lauder magyarországi leányvállalatának közép-európai regionális vezetője

Dr. Erőss Loránd

neurológus, idegsebész főorvos, az MTA köztestületi tagja

Ertl Péter,

a Nemzeti Táncszínház igazgatója

Dr. Fekete György

egyetemi tanár, gyermekgyógyász, a SOTE Tehetseggondozó Tanácsának elnöke

Havass Miklós

matematikus, a Számalk korábbi elnöke

Heal Edina,

a Google Magyarország vezetője

Holló Márta

médiaszakember, coach, tehetségnagykövet

Horváth Magyary Nóra

közgazdász, kommunikációs szakember, a K&H Csoport kommunikációs ügyvezető igazgatója

Dr. Illés Boglárka

ifjúságpolitikáért és esélyteremtésért felelős helyettes államtitkár

Illés Gabriella

médiaszakember, a Tulipán Tündérprodukcio tulajdonosa

Kereszty Gábor

üzletember, médiaszakember, a TV2 korábbi vezérigazgatója

Dr. Korondi Péter

egyetemi tanár, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanszékvezetője

Kotroczó Róbert

újságíró, az RTL Klub hírigazgatója

Küllői Péter

befektetési bankár, filantróp, a Bátor Tábor Alapítvány elnöke, a Mosoly Alapítvány alapítója

Lőrinczy György,

a Budapesti Operettszínház főigazgatója, a Színház- és Filmművészeti Egyetem tanára

Miklósa Erika

operaénekes, Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas művész

Novák Katalin

család- és ifjúságügyért, valamint nemzetközi ügyekért felelős államtitkár

Révész Zsuzsa

esztéta, kommunikációs szakember, az RTL Magyarország marketingkommunikációs osztályvezetője

S. Hegyi Lucia

iparművész, divattervező, jelmeztervező

Dr. Schiffer Miklós

stílustanácsadó, üzletember, több nagy sikerű könyv szerzője

Dr. Szendrő Péter,

a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács alelnöke, az Országos Tudományos Diákköri Tanács elnöke

Szlankó János

villamosmérnök, üzletember, a KFKI korábbi elnöke

Tari Annamária

pszichoterapeuta, pszichoanalitikus kandidátus

Tisztartó Titusz

médiaszakember, a Class FM korábbi programigazgatója

Ungvári Tamás

Széchenyi-díjas magyar író, műfordító, kritikus, irodalomtörténész

Vidus Gabriella,

az RTL Magyarország vezérigazgatója

Walitschek Csilla

közgazdász, üzletasszony, a Dimag alapítója

Zsoldos Dávid

zongoraművész, üzletember, a Papageno kulturális programmagazin alapítója

Nemzeti
Tehetség Program

1823

A NEMZETI TEHETSÉG
PROGRAM TECHNIKAI SZÁMA

A TEHETSÉG JÓ BEFEKTETÉS!

Ajánlja fel adója 1%-át a Nemzeti Tehetség Program javára!

RENDELKEZZEN ÖN IS ADÓJA 1+1%-ÁRÓL!

Amennyiben fontosnak tartja
a hazai tehetségek támogatását,
kérjük, ajánlja fel adója 1%-át
a Nemzeti Tehetség Program javára!

A hazai tehetség felkarolása
közös ügyünk.

Segítsük együtt
a magyar tehetségeket!

A program technikai száma: 1823

50

TEHETSÉGES
MAGYAR FIATAL

Generation Y

A portrékat írták:

Bokor Gabriella
Bukta Zsuzsa
Dubinyák Réka
Falus Tamás
Németh Ildikó
Póta Szilvia
Rege Sándor
Varga Sándor Márton

A portrékat fotózta:

Tóth Milán

FOTÓ: JÁMBOR ZSÓFIA

Áfra János

Áfra János mentora Révész Zsuzsa: A tehetségek támogatása valójában egy természetesen emberi ösztön, hiszen a túlélésünk záloga az, hogy akik utánunk jönnek, mennyi értékkel árasztják majd el a világot. János igazán tehetséges költő, már az első két kötetével is felhívta magára a figyelmet. A program alatt azon fogunk dolgozni, hogy tehetségével, soraival minél több emberhez tudjon eredeti csatornákon, eredeti módon szólni, így minél több fiatalhoz jusson el a költészete.

Teremtő és közvetítő

Költő, műkritikus, szerkesztő, egyetemi óraadó, kultúraszervező, irodalmi táborok aktív résztvevője. 2017 tavaszán Rómában képviselte Magyarországot egy nemzetközi költészeti fesztiválon. Az olasz mellett angol, német, spanyol, észt, szerb fordításban is jelentek már meg költeményei.

Kritikákat ír kiállításokról, tárlatnyitásra is gyakran felkérlik. Korábban tanult festészetet. „Sajnos most nem fér az életembe a festés, de később szeretnék foglalkozni vele, legalább a magam öröme.” Az írás és a szerkesztés mellett, a mester- és doktori képzés után óraadó lett a Debreceni Egyetem bölcsészkarán, kortárs magyar irodalmat, kritika- és kreatív írást tanít. Emellett kultúraszervezőként tevékenykedik, a KULTOK konferenciasorozat főszervezője, a József Attila Kör elnökségi tagja. 2017 nyarán immár hatodik alkalommal tart szemináriumokat a kortárs líráról és prózáról a Hajdúböszörményi Írótáborban középiskolásoknak. Együtt elemzi a fiatalokkal számrpróbálgatásait.

Miközben a diákoknak ő ad tanácsokat egyfajta mentorként, neki is szüksége van mentorra, ezért is vár útmutatásra a La femme 50 tehetséges fiatal programban. „Még nehezen kezelem a stresszhelyzeteket, éjszaka is pörög az agyam, gondolkodom, miként lehetne megoldani a rám váró feladatokat. Szeretném megtanulni, hogyan lehet legalább éjszaka félretenni a gondokat. Javítani kell még a kommunikációs képességemen is, hogy még inkább az irodalom megszerettetésének szolgálatába állíthassam.”

Eddig két vereskötete jelent meg, elismeréssel fogadta a kritika. Még idén szeretné megjelentetni a harmadikat. Új költeményei a rituális, mágikus hagyományokkal foglalkoznak, megidézük azt a szemléletet és nyelvhasználatot, amellyel a középkor embere ezekhez és a természethez viszonyult. Első drámáját a debreceni egyetemi színpad alkotócsoportja, a Színláz Stúdió mutatta be, a készülő második is felkérésre írja: általános iskolások fogják játszani, a középpontban pedig a környezettudatosság áll, melyre mindennapi életében is odafigyel.

Robotikából a telemedicinába: újratervezés?

Már fiatalon alkalma nyílt nemzetközi megmérettetésekre is. Nyilván rajtelőny volt ehhez, hogy kiskamaszként kezdett programozni... Azután a tehetségkutató versenyeken már nemzetközi tapasztalatokat szerezhetett.

Általánosságban megfogalmazva informatikával foglalkozik Bálint Karola. „Még a csongrádi gimnáziumban az informatikatanárainak köszönhettem nagyon sokat, ők motiváltak és tanítottak, e nélkül talán most valami más területtel foglalkoznék.” Tizenkét évesen kezdett a programozásba, egy ideig robotikával próbálkozott, majd már alkalmazásfejlesztéssel is. Csapattal többször indult különböző országos robotikaversenyeken, illetve a FIRST LEGO League közép-európai versenyén, valamint a RoboCup nemzetközi megmérettetésén is.

A robotika mellett elkezdett egy egyéni projekten dolgozni, a ShopMap alkalmazáson. Elnyerte vele a Magyar Ifjúsági Innovációs és Tehetségkutató Verseny harmadik díját, illetve bemutathatta egy nemzetközi fórumon, Londonban és az Intel innovációs versenyén, Phoenixben. 2016-ban ugyanis a Magyar Innovációs Szövetség két magyart is kijuttatott az Intel International Science and Engineering Fair (ISEF) világversenyére, az egyik Bálint Karola volt. A bevásárló-mobilalkalmazással, amelyen azóta már nem dolgozik, elhozta a versenyről az Oracle Academy 5000 dolláros különdíját. „Maga a verseny és a projekten való munka mindenképpen nagy mérföldkő volt a szakmai életemben” – értékeli karrierjének ezt az eseményét.

2015-ben kezdte meg tanulmányait a Szegedi Tudományegyetem programtervező informatikus szakán. Felvételt nyert az Eötvös Loránd szakkollégiumba is, ahol csatlakozott az informatikai műhelyhez. Jelenleg a digitális egészségügy, a telemedicina az, ami a leginkább foglalkoztatja. „Gyerekként orvos szerettem volna lenni, de azután elbűvölt a hatalmas lehetőség az informatika világában.” Szerencsére rájött, hogy a kettőnek elég sok köze van egymáshoz, hiszen a

Bálint Karola

technológiai újítások nagyon is befolyásolni tudják az egészségügy hatékonyságát – állítja határozottan.

Ezt szem előtt tartva mostanában egy olyan csoport szervezésén dolgozik, amely olyan fiatal, innovatív szemléletű emberekből állna össze, akik képesek lehetnek a magyar digitális egészségügy fejlődését felgyorsítani. A csoport tevékenységi köre magában foglalja az ötletelést és az alkotást, a kutatást, valamint az ismeretterjesztést is. „Emellett célom természetesen az egyetem befejezése, és fontos számomra az ottani kutatásból a lehető legtöbbet kihozni, illetve folyamatosan tanulni, minél több ismeretet összegyűjteni.”

A mentorprogramban sokat segítene neki egy olyan mentor támogatása, aki ösztönzi és biztatja a tanulmányai, kutatása, projektje folytatásában, illetve szakmai tanácsokkal látja el. „Szeretnék minél több új embert megismerni, hasznos kapcsolatokat szerezni. Hiszek a közös munka, az összefogás erejében.”

Bálint Karola mentora dr. Beck György:

Karola olyan sokoldalú, inspiratív, fiatal, szívderítően optimista tehetség, aki felfedezni, megérteni, tenni és alkotni vágyik, mindemellett nemcsak saját munkája, hanem tudományos, üzleti és társadalmi kérdések is izgatják! Nagyon remélem, hogy a közös munkánk során sikerül majd megtalálni azt a néhány igen érdekes és izgalmas területet, ahol nagyon komoly és jelentős eredményeket várhatunk tőle a jövőben!

Versmondó, költő, slammer

Számtalan díjat tudhat magáénak a 17 éves ifjú. Élvezi, hogy szinte minden formában foglalkozhat az irodalommal, a magyar nyelvvel, és tevékenységét még pódiumokon is népszerűsítheti.

Közgazdász édesapja imádja a verseket, gondolta, fiaival is megszeretteti őket. Benjáminnal és öccsével rendszeresen verses CD-ket hallgattatott, már kisiskolás korukban. Egyetértett vele az angoltanár édesanya is, így a pécsi családban örültek, hogy a túlságosan mozgékony fiúkat egy időre sikerül a lemezjátszó elé ültetni. „Elsősorban Latinovits-lemezeket hallgattunk, számomra ő az örök kedvenc. Kezdetben kicsit kötelező jellegűnek tűnt a vershallgatás, de egy idő után már átfordult nagy-nagy szeretetbe” – emlékezik. Ma is kicsit fájóan gondol vissza arra, hogy az általános iskolában még nem jutott tovább versmondásban az „osztálykimmittudból” az iskolai döntőbe, igaz, nyolcadik osztályban már a Szép magyar beszéd országos verseny Kazinczy-aranyjelvényese lett, majd megnyerte a Baranya megyei szavalóversenyt.

Később kárpótolták a további díjak, melyeket az immáron Pécsi Tudományegyetem Gyakorlóiskolájának tanulójaként az első három gimnáziumi éve alatt nyert. Még felsorolni is sok őket, de azért álljon itt néhány elismerés. 2016-ban a Kaleidoszkóp Nemzetközi VersFesztivál díjasa lett. Több száz pályázó közül választották ki és hívták meg 2016 tavaszán a Kárpát-medencei Középiskolás Irodalmi Pályázat sárvári irodalmi táborába, idén pedig a Kárpát-medencei Madách–Mikszáth vers- és prózamondó versenyt nyerte meg. A Kismenők című televíziós tehetségkutató versenyen egy ország ismerhette meg tudását.

Sokat olvas, főleg magyar irodalmat. Kedvenc költője Szilágyi Domokos, valamint Lackfi János: „Ő sem az a zárkózott típus, ő is minden médiafelületet megragad, hogy továbbítsa üzenetét.” Bánki Benjámin 12 éves korában kezdett el verset írni: „Minden nap törekszem arra, hogy olvassak és írjak sorokat, mert meg szeretném mutatni, ami bennem van. Mindennek, ami körülvesz minket a világban, megvan a

Bánki Benjámin

maga líraisága és szépsége, ezek foglalkoztatnak, amikor verset írok.” Ifjú költőként sem maradtak el a díjak. 2015-ben a Magvető Kiadó Költőállomás pályázatán szabadvers kategóriában lett első. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács Felfedezettjeink pályázatán közönségdíjas lett. Tavaly pedig elnyerte a Nemzet Fiatalkor Tehetségeiért program ösztöndíját. Belekóstolt a slam poetry előadói műfajába is: 2015-ben a Ki Mit Tube online videoverseny abszolút nyertese lett.

A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programjában határozott célja van: „Szeretnék olyan társakat találni, akik teljesen mással foglalkoznak, mint én, mégis tudnánk közös produkciót létrehozni. Azt is szeretném, ha még többen megismernének. Szeretném, ha mentorem egyszerre tudna nekem tanácsot adni, miként lehetnék jobb, és segítene pályám menedzselésében.”

Jövőre érettségizik. Egyetemen szeretne tanulni, de még bizonytalan, merre is tovább. Csak egyben biztos: „A jövőben is szeretném ápolni a magyar nyelvet, terjeszteni a magyar kultúrát, közelebb vinni a diákokhoz, mindenkihez.”

Bánki Benjámin mentora Lackfi János: Bánki Beni jól bánik a szavakkal, és ez nála kettős tehetség. A papíron is vitézül hadakozik, és közönség előtt se jön lányos zavarba. Márpedig ilyen irodalmárookra nagy szükség van. Beninek az egyensúlyt kell megtalálnia színi és írói lénye közt, s akkor játszva elhordozza azt a terhet is, hogy már most befutott, ismert ember. Ja, és szuper lenne, ha megmaradna mostani nyílt kedvessége. Kicsit túl sokat várok? Sebaj, bízom benne.

Böszörményi Edit

Régész a vízben!

Mindig azzal foglalkozott, ami igazán érdekelte, például bűvárkodással, keleti kultúrákkal, képző- és iparművészettel, a Mediterráneum történelmével, antropológiával, régészettel, fotogrammetriával. Nem akart egyikkel sem felhagyni, és így jutott el a tengeri régészethez, mely gyakorlatilag mindezt magában foglalja. Ide aztán mindenféle tudás szükséges.

Lényegében a Debreceni Búvárklubban nőtt fel Böszörményi Edit, uszónyos és bűvárszóként versenyzett. Édesapja és édesanyja is barlangászott, de az ő karrierjének anyukája volt az energizáló motorja, aki nem tudott úszni, és éppen ezért szerette volna, hogy Edit megtanuljon.

Elvégezte az ELTE Bölcsészettudományi Karát, amit ugyan több külföldi ösztöndíjjal megalapozott, de még így is nagyon papírszagúnak érzett, ezért aztán átnyargalt a Southamptoni Egyetemre, ahol a régészeten keresztül megismerkedett a geológiával, a molekuláris biológiával, a paleontológiával. Rengeteg olyan területre nyert bepillantást, amelyek itthon nem tipikusan a bölcsészképzés részei.

Ezt fontosnak is tartja hangsúlyozni a tengeri régészetről tartott előadásai során, mert szeretné, ha a fiatalok tisztában lennének azzal, hogy milyen színes továbbtanulási lehetőségeik skálája, és nem csupán az a húsz szak létezik, amelyről hallottak. „Szerencsés az időzítésünk nekünk, fiataloknak, mert egyre több lehetőségünk van. Számomra ilyen a tengeri régészet. Minden alkalommal rajongással kezdek egy új projektbe, és a jövőben kutatni, illetve tanítani szeretnék” – mondja.

Fő kutatási területe, a délkelet-ázsiai országok víz alatti kulturális öröksége, Vietnámot, Thaiföldet és Kambodzsát vizsgálta esettanulmányaiban. A korábban Indonéziában szerzett ismereteit szeretné tovább folytatni PhD-tanulmányai során is – az archeometria irányában. Most ehhez keres iránymutatást a La femme 50 tehetséges fiatal programjának segítségével, hiszen kicsit elveszve érzi magát ezen a még felfedezetlen terepen.

„Alapvetően nem azt nézem, hogy egy adott témát hol tanítanak, hanem azt keresem, hogy kihez köthetők olyan kiemelkedő kutatások, amelyekhez kapcsolódni szeretnék, és ő melyik egyetemen oktat, mert én abba az intézménybe szeretnék bejutni, ahogyan ez a mesterdiplomám megszerzésénél is történt. Sosem egy helyhez kötődöm, hanem azt tartom szem előtt, hogy mit akarok csinálni, és a világ végére is elmegyek érte” – nevet a szabadságot mindenekfelett kereső Böszörményi Edit, aki a városi maratont is csak városnézésnek, egy tó körbefutását is kirándulásnak tekinti, miközben országos bajnok ultramaraton-futó – hogy végül ezt ki ne felejtjük.

FOTÓ: JUAN CRUZ

Lapzártáig a mentor személye még nem végleges, a mentorról és más aktualitásokról a program weboldalán talál naprakész tájékoztatást: lafemme.hu/tehetseg

Csernov Miklós

Szépen hangzó történet

Az eufónium azt jelenti: szépen hangzó. Az említett hangszert magyarul leginkább baritonkürtnek hívják, és bár Magyarországon sem középfokon, sem felsőfokon nem oktatják, azért nem lehetetlen mégis e hangszer mesterévé, sőt művészévé válni.

Csernov Miklós mentora Lőrinczy György: Miklós csodálatos tanító és fantasztikus ember. Arra tanít engem és mindannyiunkat, hogy a saját képességeinkből és adottságunkból kiindulva kell megtalálni azt az életfeladatot, ami boldoggá tud tenni. Ez az üzenet meggyőződésem szerint nem csak a kibívással élőkre igaz. Abban fogom az ötleteimmel és a tapasztalataimmal segíteni, hogy együtt érdekes zenei programokat hozzunk létre. Hajrá Miki, köszönjük a tanítást, és Veled vagyunk!

A történet a debreceni rehabilitációs intézetben kezdődött. Az óvodáskorú Csernov Miklóst egy vizsgálat alkalmával bekísérték egy szobába, mely telis-tele volt kicsi hangszerekkel. A kisfiú hosszan és a világról teljesen megfeledkezve játszott velük, úgyhogy egyértelmű volt: érdemes lesz zenét tanulnia. Mivel azonban csonka bal karral született, nem volt egyszerű a hangszerválasztás. „Körbejártuk a békéscsabai zeneiskolát, hogy melyik az a hangszer, amit tudnék tartani – és meg is szólaltatni. Így kerültünk Szűcs Csabához, aki megmutatta a baritonkürtöt. Ezt az ölembe kapom, és a jobb kezemmel tudom használni a billentyűket. Ajakrezgéssel kell megszólaltatni, és amint ezt megpróbáltam, rögtön sikerült is. Eldőlt, hogy ez lesz az én hangszerem.”

Ettől kezdve nem volt megállás. Versenyeket nyert, még kiskamaszként bekerült a Körös-parti Junior Fúvószenekarba, és „onnan kezdve a fúvószena életem egyik meghatározó élménye lett”. A békéscsabai Bartók-konzervatóriumban folytatta, továbbra is Szűcs Csabánál, de mivel hivatalosan a baritonkürtöt középfokon már nem oktatják, Miklóst harsonásként regisztrálták. A bürokrácia szorításából érettségi után is sikerült kibújni. „Neumayer Károly tanár úr, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának docense sokszor járt Békéscsabán, és hallott játszani. Hála neki és későbbi tanáromnak, Bazsinka József tubaművésznek, akik felvállaltak, sikeres

felvételi vizsgával Pécsre kerülhettem egyetemre. Oda hivatalosan tubásként vettek fel.”

Az egyetem után Kiskunlacházán kapott zeneiskolai állást. „Életem része lett a Kiskunlacházi Ifjúsági Fúvószenekar is. Tanárként besegíték a munkába, és ha a karmester, zeneiskolánk trombitatanára éppen nem ér rá, másodkarnagyként én állok be helyette.” Hangszere iránti szeretete pedig csak erősödik, Miklós a tanítás mellett azon is dolgozik, hogy miként lehetne a baritonkürt intézményesített közép- és felsőfokú oktatását is megvalósítani. Akkor nem kellene a hangszert tanuló gyerekeknek mindig másik hangszert megadni „hivatalos szakként” – úgy, mint neki a múltban.

Másik nagy vágya egy rézfúvós együttes, kicsit keményebb, rockosabb, metálósabb iránnyal. A terv még kísérleti stádiumban van, baráti társasággal próbálgatják egyelőre. Klasszikus rockot és metált játszanak, például Iron Maident, de Miklós nem zárja ki, hogy ő maga is írjon számokat a zenekarnak. Mindig is érdekelt a zeneszerzés, az egyetemen például két barátjával szerzői estet szervezett, ahol egymás darabjait adták elő. „Élvezem a tanítást, nagyon szeretek gyerekekkel foglalkozni, illetve a kreatív gondolataimat ebbe az irányba is szeretném kiteljesíteni. Rock stílusban még nem írtam számot, majd meglátjuk, mi lesz belőle. Előfordult már, hogy homlokon csókolt a múzsa, remélem, lesz még rá alkalom.”

Detrik Szimonetta mentora Szűts Ildikó: Szívmivel tavaly óta ismerjük egymást, köszönhetően annak, hogy megalapította, vezeti és szervezi a Human Behaviour Associationt, azaz ugyanazon a pályán focizik, mint én. Agilis, okos, kreatív. Tudja, hogy mit szeretne, és ezért megtesz mindent. Örülünk egymásnak, amikor a program kapcsán ismét egymásra találtunk, talán csak a két rettenetesen elfoglalt ember problémájával nem számoltunk. De rajta vagyunk a megoldáson!

Detrik Szimonetta

Egy többlépcsős tanulási folyamatot építettek fel a maga nemében első, Human Behaviour Association (HBA) nevű diákszervezetben Detrik Szimonetta és társai. Egyrészt munkacsoportokban, interaktív keretek között mélyülnek el a HR-szakma témaköreiben. Másrészt kéthetente HR- és pszichológiai készségfejlesztő tréningjeik vannak, és elindították businessprojekt-rendszerüket. A szervezetben 22 tagjuk interaktív módon, az egyetemi tanulmányait kiegészítve, minőségben fejlődhet a szakterületén.

Szimonetta ambiciózusan, lendületesen vetette bele magát minden feladatba: jelenleg vezetés és szervezés mesterszakot végez. Emellett egy éve a Jövőt Építők Generációja Egyesület HR-vezetője. „Nagyon fontosnak

Az első az ember

A Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Karának kiváló hallgatójaként szerzett diplomát. A legfontosabb eredménye viszont, hogy közel másfél évvel ezelőtt megalapította az ország első HR- és munkapszichológia-fókuszú diákszervezetét.

tartom az emberi erőforrásokkal és munkapszichológiával foglalkozó szakemberek minőségi képzését – vallja. – Diákszervezetünkben az egyetemi tanulmányokat kiegészítve olyan készségeket sajátíthatnak el a tagok, amelyek később előnyösek a munkaerőpiacon. Célom az is, hogy átadjam nekik hangsúlyozott humán érdeklődésemet.”

Nem véletlen, hogy Lee Iacocca, az amerikai autóipar nagymenője, a Ford egykori vezérigazgatója és a Chrysler megmentője, jelenlegi elnöke szavait választotta mottójául: „Végso fokon minden gazdasági tevékenység három szóba sűrithető: ember, termék és profit. Az első az ember. Ha nincs jó csapatunk, a másik kettővel se megyünk sokra.” Detrik Szimonetta harcos erénnyel foglalkozik a fiatalok fejlesztésével, szlogenje: „Aktiváld magad!” Életében ennek nagy jelentősége van: „Mindig azon szeretnék dolgozni, hogy átadjam nekik: bármit elérhetnek, csak a saját döntésükön múlik.”

„Saját vállalkozást szeretnék majd indítani, körülbelül fél év múlva, ahol a fiatalok kompetenciaalapú fejlesztésével fogunk foglalkozni – beszél terveiről. – Előtte szeretném a cég kompetenciárészét egy alapos kutatással alátámasztani, felkeresni a trénereket, akik tanítanak majd nálunk, és felkészülni az indulásra. Nagyon kevés ilyen vállalkozás van most a piacon, nem tudok olyanról, amelyik ilyen tudatosan készült volna.” Szeretné, ha az elkövetkező 2-3 évben az ő vállalkozása válhatna Magyarország első számú, egyetemistákat fejlesztő tréningcégévé.

Alaposan átgondolta az is, hogy mit vár a La femme 50 tehetséges fiatal mentorprogramjától: „Azt, hogy továbbépíthessem a kapcsolatrendszeremet. Új, inspiráló embereket ismerhessek meg. Szeretném, ha a mentorommal megismernénk egymást, egymás motivációit, és amellett, hogy tartalmas beszélgetéseken keresztül terelget engem azon az úton, amelyen tovább szeretnék haladni, én is adhassak számára inspirációt.”

Dinya Dávid

Párhuzamos Szerelmek

Ha gyerekként megkérdezték arról, mi szeretne lenni, rögtön rávágta, hogy zeneszerző és filmrendező. Ez utóbbi az évek során operatőrre módosult. Elvégezte a karmester és karvezetés szakot, sok mindennel foglalkozik, de az egyik legnagyobb vágya, hogy a klasszikus zenét valamilyen módon a mozgóképpel elegyítse.

Dinya Dávid mentora Bán Teodóra: Izgalmas látni, hogy ez a világot magának meghódítani induló, mostani ifjú generáció mennyire tudja: a kiemelkedő tehetség és a szakmai felkészültség az alap, de a sikerhez az is kell, hogy valósan megismerjék és környezetükkkel is elfogadtassák magukat. Mentorként, a tapasztaltabb jogán boldogan segíték ebben.

Ő maga sem tudja, hogy a kép vagy a hang volt-e előbb, mindkettő érdekelt már a kezdetektől fogva Dinya Dávidot. „Hetedikes voltam, amikor kiköltöztünk nyárra egy kamerát, egy évvel később pedig kaptam is egyet a családtól. Azzal éjjel-nappal mindent felvettem a katicabogártól kezdve a templomtoronyig.”

A hangszerek is érdekelték, volt egy kicsi szintetizátora, nyolcévesen azon improvizált. A zenetanulást harmadikosként furulyával kezdte, klarinétal folytatta, aztán jött a zongora, amivel szintén szerelembe esett. „Szüleim elmondása szerint mindig nagyon vonzódtam a zongorához, azonban a zeneiskolai felvételin az a tény döntött, hogy nem volt otthon saját hangszereünk, ezért a zongoratanulás szóba sem jöhetett.” Nyolcadikban eldöntötte, hogy zeneszerzés szakra jelentkezik a Bartók Konziba. Felvették, és ezzel boldog is volt, nem vágyott hangszeres előadó-művészi karrierre. A karmesterségre viszont egyre jobban. Hogy szeret-e irányítani? „Ha azt mondom, hogy ötezer százalékosan, az elég kifejező? A családomat az örületbe szoktam kergetni azzal, hogy mindig mindenkit irányítani próbálok, mint egy zsarnok.”

Erettségi után jött a Zeneakadémia, zenekar- és kórusvezető szakon, de közben érezte, hogy hiányzik neki a klarinét. Ráadásul egyre jobban vonzódtott ahhoz, amit gyerekkora óta szeretett volna megtanulni: a

szaxofonhoz. A szaxofonozás mellett újra elkezdett klarinétórákra járni. Emellé jött még némi hegedű- és ütőtanulás. Most éppen a fagottozás gondolatával kacérkodik. Ha egyedül van otthon, leginkább a zongorához ül le. „Akkor szétverem. Meg énekelek is. Nyilvánosság előtt viszont nem szeretek zongorázni. Az én hangszerelem a zenekar meg a kórus.”

„Rendes munkahelyként” pedig egy szolfézs- és zeneelmélet-tanári félállást említ a pestszentlőrinci Dohnányi Ernő Zeneiskolában. Gyakran tart történetbe ágyazott, interaktív hangszerbemutatókat, az elmúlt időszakban leginkább gyerekeknek, de nyitna más korosztály felé is. A program végén egy-egy jelentkező a zenekar előtt is vezényelhet. A Müpa Fesztiválszínházban ő vezényelte a Szentivánéji balett című ifjúsági koncertet. „Az első alkalommal az előadás koreográfusa fel is küldött a színpadra táncolni. Őszintén? Jobban tartottam attól a néhány perctől, mint annak idején az érettségitől. Bár remekül sült el, igencsak idegen terep volt ez számomra.”

Szívesen felpeszdítené koncertező életét, ugyanakkor egész estés filmet is rendezne, amely lehet akár zenei témájú, akár nem. Vagyis már megint és még mindig a kép meg a hang. Még valamire vágyik: interaktív műsorokat készíteni gyerekeknek, kinyitni a fülüket-elméjüket a komolyzenére, „hogy ne állandóan a telefonjukat nyomkodják”.

Ecsenyi Szilárd mentora dr. Korondi Péter: Az emberek általában a sikereiket szeretik felsorolni, pedig a tehetség abban is megmutatkozik, hogy valaki miként tud úrrá lenni egy nehéz helyzeten. Szilárd kitartó szívósságával válhat példaképpé.

Mindig is érdekelt Ecsenyi Szilárdot, hogy hogyan épül fel a minket körülvevő univerzum, de úgy általában is küldetésének érezte, hogy fel legyen vértézve az olyan divatos áltudományos nézetekkel szemben, mint a horoszkóp vagy az örökmozgókról szóló elméletek. „25 évesen már házas voltam, most fog születni a kislányunk, ami arra kötelez, hogy családfenntartó legyek. A jelenlegi munkám szerint programozó vagyok, de amikor időm és energiám engedi, a szupravezetés elméletével vagy kvantuminformáció-elmélettel foglalkozom.” Nehezen szakad el a tanulmányaitól. Azért is, mert voltak a kutatásai során figyelemre méltó állomások. „A legnagyobb eredményemnek egy SPECT-szimulátort tartok. A programot azért gondolom nagyszerűnek, mert egy gyakori numerikus problémát küszöböl ki.”

Amikor megkérem, hogy kívülálló számára is tegye érthetővé kutatása lényegét, magyarázatba kezd. A SPECT egy funkcionális képalkotó eljárás, érzékenysége rendkívül fontos a betegségek kiszűrésében és prevenciójában. „A mai vizsgálatok módszerének az a legnagyobb baja, hogy például az érszűkületek vagy a daganatos szövetek megjelenítéséhez túl sok radioaktív anyagot kell alkalmazni. Ami ugye azt jelenti, hogy a beteget esetleg a radioaktív sugárzással még

Ecsenyi Szilárd

A kutatás tétje: az életünk

A bemutatkozáskor programozóként ismertem meg. Majd beszélgetésünk közben elárulta, hogy fizikusként abszolvált a BME-n, de a diplomát egyelőre nem szerezte meg. Ennek ellenére biztosra veszi, hogy fog ő még fizikusként dolgozni. Ez átmeneti időszak, mondja, parkolópálya. Addig is igyekszik a kutatásaiban előrébb jutni.

betegebbé tehetjük. A SOTE biofizika tanszékén alakult kutatócsoport feladata az volt, hogy kidolgozzon egy módszert, hogyan lehetne a diagnózist kevésbé veszélyes módon megalkotni. Az én feladatomból az volt, hogy rájöjjenek, mi okozza a hibát a szimulációban.”

Szilárd kitalált egy eljárást, amellyel sikerült elkerülni, hogy a számítógépnek egy óriási számhalmazzal kelljen dolgozni, lényegében lecsökkentette a számhalmazok méretét. Sajnos azonban a jelenleg alkalmazott, úgynevezett szcintillációs detektorok nem eléggé érzékenyek ehhez, így a kutatás egyelőre megfénylett. „Valószínűleg nem ez fog gazdaggá tenni, de élvezem, amit csinállok!”

De hogyan tudná segíteni őt a La femme 50 tehetséges magyar fiatal program a továbblépésben? „Alapvetően azt várom a programtól, hogy olyan kutatók is felfigyeljenek rám, akiknek megtalálására más körülmények között sokkal több energiát kellene fordítanom. Kutatótársakra van szükségem. Háttha akad olyan is, aki a kutatási problémámban tud ötletet adni.” Szeretné azt is elérni, hogy a diplomamunkáját az akkumulátortechnológia szaktekintélyei is megismerjék. „Biztosra veszem, hogy tartalmas beszélgetést folytathatnék olyan kutatókkal, akiket szintén érdekel az akkumulátorok reverzibilis kapacitásának növelése.”

Eszenyi Gábor Dániel

Szakmája szerelmese

Megfontoltsága, komolysága miatt tényleges koránál jóval többnek nézném. Nagyon fiatalon, 22 évesen lett hirtelen séf tavaly a szűk hazai élvonalhoz tartozó Tanti étteremben, amelyet akkor bezárás fenyegetett, miután többszöri, hirtelen séfváltást is el kellett szenvednie.

A céloom tíz éven belül minimum két Michelin-csillag, aztán a harmadik elnyerése is – szögezi le a Magyarbólyból származó Eszenyi Gábor Dániel. A Tantiban jövőre vagy legkésőbb két év múlva szeretné visszaszerezni azt az egy Michelin-csillagot, amelyet az étterem korábbi két séfje egymást követően elnyert. Azután újabb két éven belül még egyet.

Szakközépiskolásként körbejárta a baranyai pincészeteket. Hamarosan olyan neves éttermekben dolgozott, és igyekezett minél többet elsajátítani az ottani séfek tudásából, mint a villányi Bock Óbor étterem vagy a pécsi Zsolnay étterem és kávéház. Egy évig Írországban dolgozott szakácsként, de nem azt a munkát kapta, amit szeretett volna. Ezért hazaköltözött. A Tantiba jelentkezett 2016. márciusban próbafőzésre, és rögtön fel is vették. 2015-ben a Tanti Michelin-csillagot kapott, de a séf ez után távozott az étteremből. A tulajdonos a bezárást fontolgatta. A következő séf alatt az étterem ismét megkapta a Michelin-csillagot, de augusztusban, az éttermi szünet lejárta előtt kiderült, hogy a séf az üzletvezetővel együtt távozik. Csütörtök volt, hétfőn pedig nyitni kellett...

A tulajdonos végleg lakatot akart rakni az étteremre. „Azt, hogy én lettem az új séf, az étterem magasan kvalifikált sommelier-jének, a szakmában csak Őcsinek hívott Angerman Lászlónak köszönhetem. Szenvedélyt és fantáziát látott bennem” – meséli. A tulajdonost sikerült meggyőzni, hogy Őcsi üzletvezetőként, Dani séfként képes lenne továbbvinni a kis budai bevásárlóközpont sarkában működő fine dining éttermet.

Nyitáskor csak egy tanuló szakács volt mellette, a pincérek rengeteget segítettek neki a konyhán. Daninak sok feladata van. „A legfontosabb munkám a fiatal csapat összetartása, jelenleg hat szakácsból, két cukrászból és három konyhai kisegítőből áll” – mondja. 90 százalékban az ő elképzelései alapján születnek a különleges ételek, a többen ötletelnek a kollégáival. Egyre gyakrabban használ magyar szürke marhát, akasztói pontyot, mangalicát. „Minden étlapunkon szerepel autentikus magyar étel, de kicsit újragondolva” – mondja, bár eleinte franciásabb vonalat vitt.

Vasárnap kivételével reggel 9-től este 11-ig, éjjelig is az étteremben van. Fiatal vezetőként eleinte azt hitte, minden csak akkor megy gördülékenyen, ha ő is állandóan dolgozik, jelen van. Most már úgy gondolja, időnként magára hagyhatja a konyhát. Áprilisban két hétig ismét tanul, ingyen dolgozva Heston Blumenthal egyik éttermében. Szakmai szempontból látja azt az utat, amelyen a fejlődése érdekében járnia kell. A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programnak azért örül, mert lehetősége lesz olyan mentortól tanulni, aki a világlátását és a személyiségét is fejlesztheti.

Eszenyi Gábor Dániel mentora Kereszty Gábor:

Dani egy megszállott. Olyan séf, aki álmodik, alkot és keményen dolgozik egyszerre. Nagyon fiatalon kapott hatalmas lehetőséget és felelősséget egyszerre. Cseppet sem rémiült meg! Elindult, hogy a legjobbaktól tanuljon a világban, hogy a legjobb lehessen itthon. Dani receptje: nagy adag elszántság, kosárnyi ambíció, púpozott kanál profizmus és gesztusnyi művészet. A siker kombinációja. Várom, hogy vele dolgozhassak...

Fábián Márk

Egyensúly az élet minden területén

Üssük be a keresőbe: 'fábiánmárkmonocikli'! Nézzük meg a videóit, aztán ájuldozzunk, rémüldözzünk, tapsoljunk! Ezt a srácot látni kell! Tulajdonképpen minek róla cikk...?

A síkság ugyan kevésbé érdekelte, inkább vonzotta a hegy, de kamaszkorában ott bicajozni alig nyílt lehetősége. Budapesti létére maradt neki a közeli Városliget. Idő múltán kinőtte. Akkortájt kezdett Magyarországon népszerűségnek örvendeni a bike trial. Tervezgette, hogy belevág, de az ahhoz illő kétkerekűek ára borsos... Ekkor látta meg egy szaklapban, hogy létezik itthon olyan egykerekűs közösség, amelynek rendezvényein lehet próbálkozni a monociklivel.

Kezdetben mindössze arra gondolt, hogy addig is fejlesztené az egyensúlyérzékét, amíg elegendő pénzt spórol össze egy valamirevaló kétkerekűre. Csakhogy már az első nyáron annyira beleszeretett az egykerekűzésbe, hogy attól kezdve abba se hagyta. Szabadságot hozott. „A sport helyett mással is tölthettem volna a szabad időmet, de a jó társaság és a kihívások miatt komolyabban kezdtem foglalkozni vele.” Sötétedésig hasonló érdeklődésű barátaival rózta a tereket, parkokat.

Extrém sport, képzelhetik... Plezúr a térden, ujj törlik, kék-zöld foltok mindenütt. Hogy mit szóltak mindehhez a szülei? Természetesen aggódtak, különösen a távollétek idején, de tudták, hogy az egykerekűsök nem az életüket teszik kockára. Anya, apa inkább tekintette hasznos szabadidős tevékenységnek. „Ahogy egyre több és több időt vett igénybe, főként édesapám aggódni kezdett, nehogy a tanulás rovására menjen. Matematikusként a mai napig visszafogott komolysággal tekint rá... Egyetemi tanár édesanyám viszont nagyon örül az eredményeknek!” Mert Fábián Márk mára ötszörös világbajnok, az extrém egykerekű-bajnokság tizenkétszeres első helyezettje. Hobbibringásból lett profi. Nem főállásban ugyan, de pillanatnyilag ez élete egyik legfontosabb elfog-

laltsága. Amennyi rendezvény csak van, azon részt vesz, mert akkor edzhet olyan nemzetközi szintű pályákon, amelyek egy-egy szezonhoz szükségesek.

Mindeközben, a papa öröme, matematika-fizika fakultációra járt a gimnáziumban, angolból nyelvvizgázott, kezdett konyítani az informatikához is. Elsőre föl is vették a Budapesti Műszaki Egyetemre! Elvégezte az alap-, majd a mesterképzést ipartermék-tervező szakon. „Főként a sport miatt részint félállásban, részint szabadúszó mérnökként különböző projekteken dolgozom főállás helyett; az azonban fontos, hogy gyakorlatban tartsam a tudásom.”

Ez hát élete másik legfontosabb elfoglaltsága. Két hazai vállalkozásban műszaki tervezéssel, mellette grafikával foglalkozik. És a műgyetem gép- és terméktervezés tanszékén gyakorlatokat tart egy háromdimenziós mérnöki tervezőszoftverről... Igyekszik mindkét területén a lehető legtöbb lehetőséget kiaknázni.

Sportoló? Csinálja, ameddig jól érzi magát. Ameddig fejlődik. Mémők? Azt gondolja, a sportban szerzett tapasztalatait később ezen a területen hasznosíthatja. Nézzék csak meg a videóit!

Fábián Márk mentora Zwickl Dániel:
Márk profilja és eddigi életútja, továbbá az életfelfogása nagyon érdekes - mind a sport, mind a tanulás területén kiemelkedően teljesít. Izgatottan várom a közös munkát, legjobb tudásom és tapasztalatom szerint fogom segíteni őt az elkövetkező hat hónapban. Úgy ítélem meg, hogy fontos időszak ez az életében, ahol a szakmai és személyes segítség nagyon hasznos lehet a jó döntések meghozatalában.

Fábíán Sára

Egy igazi amigo

Veszprémből került Budapestre, a Corvinus egyetem pénzügy és számvitel szakán tanul, és mivel egy nagyon összetartó közösség alakult ki körülötte, az első év végén megkérdezte a barátait, hogy lenne-e kedvük bemenni vele a kórházba, hátha tudnak segíteni az ott fekvő gyerekeknek.

Fábíán Sára mentora Horváth Magyary Nóra: A mentorálás kétirányú folyamat. Hogy én mit kapok Sáritól? Elgondolkodtató helyzeteket, izgalmas agytornákat, az emberi kapcsolatok érzékenységét mérlegelő döntési dilemmákat. Inspiráló beszélgetéseket, melyek érzelmileg és gondolatilag feltöltönek. Szívből köszönöm, drága Sári!

Az Amigos története egészen 9 éves koromig nyúlik vissza – kezdi Fábíán Sára. „Hosszú ideig kórházban voltam, és láttam, milyen az, amikor valaki magányos. Én nagyon jó helyzetben voltam a többiekhez képest, mert ott voltak a szüleim, de a legtöbb gyerek szinte végig egyedül fektet az ágyában. Ezért úgy éreztem, hogy szeretnék visszaadni valamit, és lassanként egy egyetemi baráti társaság kórházi látogatásaiából megszületett az Amigos Alapítvány.”

Ő volt a legjobban meglepve, amikor lelkes baráti társaságból pillanatok alatt egy ötventagú szervezetté alakultak, amelynek a legutóbbi önkéntes felvételijére további negyvenhárman jelentkeztek. Az Amigók jelenleg négy kórházban vannak jelen, és mindenhol lelkesen fogadják őket, hiszen az egyedül érkező önkéntesekkel szemben mögöttük egy szervezett és összetartó közösség áll, amelynek alapelve, hogy a gyerekeket semmilyen helyzetben nem hagyhatják cserben.

Számukra a csapatépítés legalább ugyanannyira fontos, mint hogy ténylegesen ott legyenek a kórházban, és jókedvre derítsék a gyerekeket, vagy tanuljanak velük. „Hiszem azt, hogy a non profit dolgokat is lehet profin csinálni, ezért gondolkodunk ugyanúgy, mintha ez egy profitábilis üzlet lenne, hiszen miért ne érdemelné meg a jó ügy azt, hogy profizmussal

álljanak mellé! Azt várom a mentoromtól is, hogy megmutassa, hogyan lehet ezt megvalósítani, hogy lehet fejlődni benne” – mondja Fábíán Sára.

Mindig is érdekelte, hogyan lehet hatékonyan működtetni egy szervezetet. Szerinte nagyon fontos, hogy az önkéntesek állandóan motiválva legyenek – egyrészt azzal, hogy lehetőséget kapnak kibontakoztatni a képességeiket, másrészt azzal, hogy rögtön láthatják a munkájuk eredményét, akár egy gyermekmosolyban tükröződni, akár a háttér munkák kapcsán egy Facebook-poszt like-jaiban vagy akár az alapítvány bankszámlájának gyarapodásában.

„Nincsen nagyobb motiváló erő a háláérzetnél, és nincsen annál szebb dolog, mint amikor a hála egy jó célt inspirál” – mondja Fábíán Sára, aki idén ősszel Amszterdamban fog részt venni egy egyéves mesterképzésben, ahol stratégiáról és szervezetről tanul majd, hogy mire hazatért, létre tudjon hozni egy társadalmi vállalkozást az Amigoson belül, ahol azoknak a szülőknek teremtenek majd munkalehetőséget, akik hosszú ideig a gyerekeik ágyához vannak kötve. Mielőtt ilyen hosszú időre távozik, az alapítvány vezetését szeretné átadni másnak, hiszen egy szervezet akkor működőképes, ha az alapítója nélkül is életben marad.

Farkas Alexandra

Tudományt mindenkinek!

Sokszor érzi azt, hogy a kutatók hihetetlenül jó dolgokat találnak fel, de kifelé a kommunikáció valamiért elcsúszik. Néha óriási szakadék van a két oldal – a tudományok képviselői és a befogadók – között.

Szükség van olyan emberekre, akik mindkét oldalt megértik és hidat tudnak képezni köztük – mondja Farkas Alexandra. „Ez azért is fontos, hogy az általános nézetek ne kapjanak lábra, mert manapság az emberek egyszerűen mindent elhisznek, amit mások leírnak.” Fiatal kora ellenére felismerte és fontosnak tartja ezt az évtizedek óta fennálló problémát, és minden erejével azon dolgozik, hogy bebizonyítsa: igenis lehet menő és közérthető a tudomány, és lehet olyan cikket írni, amit mindenki megért és érdekesnek talál.

Az ELTE Környezettudományi Doktori Iskola végzőse és az MTA Ökológiai Kutatóközpont Duna-kutató Intézet fiatal kutatója, környezet- és légköroptikai jelenségek kutatásával foglalkozik. Az ökológiai fénycsapdákat vizsgálja, illetve azokat a módszereket keresi, amelyekkel csökkenteni lehet a mesterséges fények vonzó hatását, mert az számos rovar, köztük a dunavirág részecskéi pusztulását is okozza.

A fény iránti rajongása még a gimnáziumi években kezdődött, amikor keze ügyébe került egy titkosított déli-sarki jelenségről készült fotó, amelyen fényes körívek és foltok keringtek a Nap körül, miközben az égbolt kéknek látszott. Az ELTE földtudományi szakán aztán közelebről is megismerhette ezeket a látványos halójelenségeket, és itthon szinte elsőként terjedelmes értekezésben foglalta össze őket, előadásai pedig pillanatok alatt rendkívül népszerűvé váltak.

Ennek köszönhetően hamarosan az ELTE környezet-optikai vizsgálatokkal foglalkozó laborjában találta magát, ahol gyorsan kiderült, hogy a kísérletezés és a matematika

helyett inkább az írásban talál magára. „Nagyon szeretek cikkeket írni. Élvezem, hogy kitalálhatok korábban nem létező, furcsa szavakat, ötletelhetek a címen... ez egyszerűen magával ragad” – mondja szenvedélyesen.

Lelkes hozzáállását eddigi eredményei is csak erősítik, hiszen azon túl, hogy az Élet és Tudomány, a Földgömb hasábjain publikál, több mint 34 magyar nyelvű cikke és számtalan nemzetközi szakpublikációja is megjelent, egy közel 500 oldalas könyv társszerzője, saját blogot is vezet, valamint ismeretterjesztő előadásokat tart. Sikerének kulcsa, hogy megtalálta, mire vágyik a közönség: rövid és hétköznapi közegben is értelmezhető tudományos beszámolókra.

A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programba is azért jelentkezett, mert szeretné, ha több fórumon, szélesebb körben, nagyobb nyilvánosság mellett népszerűsíthetné a Környezettudományt. „Sokszor kérdezik, hogy hol leszek 20 év múlva. Ettől mindig kiver a víz. Én nem vagyok ilyen tervező típus. Mindig azt teszem, amit éppen kell, viszont tapasztaltam, hogy érdemes azzal foglalkozni, ami nagyon érdekel, mert a végén egész jó dolgok is kislíthatnak belőle. Az elején nagyon sokan lenéztek, amiért légköroptikai jelenségekkel foglalkozom, merthogy az úgysem jó semmire. Ehhez képest ennek köszönhetően lehetek az MTA-n, és beszélhetek a médiában a tudományról.”

Farkas Alexandra mentora Palugyai István: Alexa kíváncsisága volt az első, ami lenyűgözött, s az a nyitottság, amely egyre ritkább manapság. Nem csak kiváló kutató, annál sokkal szélesebb horizonton mozog: szenvedélyesen igyekszik a tudományt mások számára is érdekessé és érthetővé tenni, s ezt egyre nagyobb biztonsággal gyakorolja. Egyéniségéből derű, optimizmus és céltudatosság sugárzik. Mindez együtt kellő záloga egy igazi tehetségnek.

Fekete Ildikó mentora dr. Kemecsi Lajos: A tehetséggondozás véleményem szerint jó esetben éppoly inspiratív tevékenység a mentor, mint a mentorált számára. Az Ildikóval most elkezdett együttműködés reményeim szerint igazolja ezt a várakozásomat. A hagyományörzés és az innovatív alkotómunka a XXI. század második évtizedében különleges, meglepő és várhatóan messze előremutató eredményeket érhet el. Ennek megfelelően kíváncsian várom a közös munkát.

Fekete Ildikó Írókától informatikáig

Kedves, közvetlen és nagyon szerény, holott van mire büszkének lennie. Az utóbbi három évben szinte az összes díjat, kitüntetést begyűjtötte, amit csak egy népművész megkaphat. Pedig az ízig-vérig vidéki lánynak csak hobbija a tojásfestés. „Főállásban” budapesti egyetemista, idén szerzi meg a mesterfokozatot matematikából.

Mentora két tojásfestő volt. Balog Ildikó népi iparművésztől technikai fogásokat sajátított el, Báling Lászlóné Arankától megtanulta, hogyan érdemes készülni a zsűrizésekre, milyen pályázatokon tanácsos indulni, hogyan kell bemutatót tartani. 2014-ben elnyerte a Magyar Kézműves Remek díjat, illetve a Népi Iparművész címet. Azóta is több díjjal jutalmazták, 2015-ben Junior Prima díjas, 2016-ban megkapta a Népművészet Ifjú Mestere címet.

Munkáit más ágazatokban alkotó népművészekkel együtt Kínában, egy évvel később Sydney-ben is bemutathatta már. „Mindkét utazás kulturális sokként hatott rám” – fűzi hozzá. Rengeteg bemutatót tartott már, túl van a hetedik önálló kiállításán. Egy-egy ilyen kiállításon általában ezer hímes tojást mutat be, de a teljes anyag ennek talán a háromszorosa. A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programtól is azt várja, hogy tovább fejlődjön önálló kiállításai összeállításában, megrendezésében.

Mindig azt volt a fő célja, hogy ezt a hagyományt minél szélesebb körben közkinccsé tegye. „Tudomásom szerint csak az én kiállításaim segítségével ismerkedhetnek a látogatók a főbb tájegységek mintáival, és a kiírt anyagban ezeknek utána is olvashatnak” – mondja. Ehhez persze kutatómunkára van szükség. Eleinte az is elég volt, ha könyvtári anyag segítségével feldolgozta egy bizonyos tájegység mintakincsét. Mostanra kiderült számára, hogy korábban nem mindent jegyeztek le, ezért szeretne személyesen gyűjtést végezni. Hosszú távú célja egy húsvéti album kiadása, amelyben a mintákat tájegységenként rendszerezné. Ehhez hasonló, átfogó munkát eddig még senki sem végzett.

Fröhlich Balázs

Fröhlich Balázs mentora dr. Molnár Imre: Szívesen adom át tudásomat és tapasztalatomat gyakorló vezetőként, coachként és egyetemi oktatóként is. Emiatt különösen várakozásokkal telve nézek a közös munka elé.

A magyarok félnek hibázni, mert azt verik belénk, hogy nem hibázhatsz, mert ha hibázol, az utcán végzed – jelenti ki határozottan Fröhlich Balázs. „Most már én is tudom, hogy nem szabad elengedni egyetlenegy projektet sem, amiben hiszel, mert lehet hogy te leszel a következő Elon Musk – folytatja. – Régen erre azt mondták, hogy minden évtizedben van egy ilyen ember, de manapság már minden évben kiemelkedhet valaki, mivel exponenciálisan növekszik a kutatási területek száma is.”

Az ifjú feltaláló nem titkolt célja, hogy életútjával inspirálja a fiatal vállalkozókat, és neve bekerüljön a történelemkönyvekbe. Jelenleg alternatívenergia-kutatással foglalkozik, és egyéni vállalkozóként saját 3D-nyomtató tervezéséből, prototípusgyártásából él, de a legfontosabb projektje egy 100 százalékos elektromos meghajtású motor, amelyből az első prototípust nyárra tervezi előállítani. Hosszú távú célja pedig az, hogy ezt 15–20 év múlva az űrkutatásban és az űripárban is alkalmazni tudják.

Fröhlich Balázs 2013-ban nyolcadmagával megalapított egy fiatal vállalkozói klubot Pécsen, azóta is igyekeznek ösztönözni a fiatalokat saját vállalkozás indítására.

A pécsi Vasember

Sosem félt hibázni; szerinte, ha nem mernénk megkérdőjelezni és újragondolni a létező világot, akkor még ma is gyertyafény mellett beszélgetnénk. Azt mondja, a La femme 50 tehetséges fiatalja közül bárki lehet a következő Mark Zuckerberg, simán benne van a pakliban.

A self brandingre is tudatosan koncentráló fiút ezekben a körökben csak úgy emlegetik, hogy a „szemüveges feltaláló” vagy „Tony Stark, a Vasember”. „Céltudatosan építem nagyon régóta a self brandemet, például ez a szemüveg, amit viselek, nem egy dioptriás szemüveg, hanem dizájnerek darab, és nagyon sok ilyen cuccom van. Még a gólyatáborban hallottam valakitől azt, hogy biza így nem fogsz kitűnni a tömegből, beülsz a négyeszetes előadóba, és senki nem fog észrevenni! Én úgy voltam vele, hogy dehogynem fogok kitűnni” – meséli, és nem győzi hangsúlyozni, mennyire fontos, hogy feltalálóként ne csak a kutatásra és a termékekre koncentráljon, hanem a marketingre és az eladhatóságra is.

Nem volt mindig ennyire magabiztos. Pár évvel ezelőtt még ő sem tudta, hogy tulajdonképpen mihez is kezdjen az életben. Gimiben színjátszó szakkörbe járt, műsort vezetett a helyi kistérségi rádióban, mindemellett a fizikailaborban az első kutatását végezte. Miután azonban alternatív energiát felhasználó piramisával megnyerte az EnterFlex tehetségkutató versenyt, elérkezettnek látta az időt, hogy kijelölje további kutatási irányvonalait: a mesterségesnek tűnő intelligens épületautomatikákat és a 3D-nyomtatást. A tanulmányait pedig a PTE Műszaki és Informatikai Karának villamosmérnök szakán folytatta.

„Van egy-két hibám, például az egoizmusom vagy a feltűnési viselkedésem – mondja végszóként –, de szerencsére én úgy szoktam ezt felfogni, hogy van egy harmadik tulajdonságom, amely mindezt talán kompenzálja: ezeket arra használom fel, hogy segítsek az emberiségem. Így lettem feltaláló.”

Gazdag Orsolya mentora Iker Bernadett: Orsi éppen egy nagyon intenzív időszakot él meg: karriert épít, vezetővé válik, fejleszti magát, és mindeközben anyja lesz. Tehetséges, tudatos, nyitott, egyértelmű céljai vannak - és konkrét terve a megvalósításra. Örülök, hogy részese lehetek ennek a folyamatnak, mert ezt mentorként is csodálatos átélni minden szépségével és nehézségével együtt.

Gazdag Orsolya Közelebb a világszínvonalhoz

Kevésen múlt, hogy nem külföldön eresztett gyökeret, legalábbis a szakmájában. Végül egy nemrég indult üzleti iskola, a SEED talált rá, s innen ívelt fel a pályája. Olyan célokat tűzött maga elé, hogy bármilyen nemzetközi karrierre diszponálhatja magát.

választanom, láttam, hogy nehéz olyat találni, ami a való életre készítene fel, ehhez Nyugat-Európába vagy Észak-Amerikába kell mennem.” Végül Nyugat-Európát választotta (a nemzetközimenedzser-szakot az Erasmus Egyetemen, Rotterdamban), és nem is jött volna vissza, ha nem találnak rá a SEED alapítói. „Ez számos más tehetséges honfitársunkkal, régiótársunkkal is meg-esik, ami nem tesz jót a versenyképességünknek. Ezt a tendenciát szeretném megfordítani.” Ez a néhány éve indult üzleti iskola a régió mesterfokú üzleti képzésben (MBA) törekszik rangos helyre.

Gazdag Orsolyának alapos indoka van arra is, amit a La femme 50 tehetséges magyar fiatal programtól vár. „Nagyon fiatalon jutottam felelősségteljes pozícióba, melyben napi szinten kell a régió vezető vállalatainak topmenedzsmentjével egyeztetnem. Ebben a kö-zegben szeretnék sokkal otthonosabban, természete-sebben mozogni; megszabadulni attól a percepcióm-tól, hogy fiatalon vagyok itt, és nőként. Eredménye-sebben szeretnék kommunikálni és tárgyalni.” Emellett még abban is támogatást vár, hogyan tudná közép-európai szinten is hatékonyan építeni az üzleti iskola kapcsolatait. „Mert jelenleg a diákjaink 75 százaléka magyar, ezt szeretnénk régiós szinten megfordítani.”

Tehetségének köszönhetően nagyon gyorsan ívelt magasra a pályája. A pozíciójában való kiteljesedéshez szüksége van olyan környezetre, ahol több évtizedes gyakorlatot szerzett menedzserektől vehet át tapasztalatokat – főleg tárgyalások vezetésében, csapatvezetés és a self branding területén.

Görbe Tamás Ferenc

ban, márpedig ha ezt egy átlagember meglátja, megérti a szépségét. „Egy zeneműnél, egy festménynél nem kell sokáig gondolkodni azon, hogy miért tetszik, de a matematika az agyra van hatással, ezért tovább kell ízlelgetni.” Kivételesen szép szimmetriák című alkotásai ma is a Szegedi Tudományegyetem Bolyai Intézetének folyosóján függnek, és számtalan diákra vannak hatással.

Görbe Tamást kezdetekben a humán tantárgyak érdekelték, és csak a középiskolában alakult ki a matematika iránti érdeklődése egyik tanárának, Mike Jánosnak köszönhetően. Ő tanította meg neki, hogy ez nem halott és kőbe vésott tudomány, amelyet nem lehet tovább művelni, mert megmutatta, mennyire izgalmas közösen megtalálni benne az összefüggéseket. Ez az a szemlélet, amelyet ma ő is alkalmaz egyetemi óráin, amikor a következő fizikusgenerációt oktatja.

2016-ban a Junior Templeton Fellow egyikévé választották, és elnyerte az Új Nemzeti Kiválóság Program kutatási ösztöndíját is, jelenleg részecskemodellekkel foglalkozik, és egymással kölcsönható részecskék mozgását vizsgálja. „A távlati célom, hogy sikeres kutatóként egy egyetemen vagy kutatóintézetben saját csoportom legyen, ahol jobbnál jobb dolgokat vizsgálhatunk, szabadon. Ez egy nagyon hosszú folyamat, a mai azonnali visszajelzések világában pedig nehezen értik meg az emberek, hogy miért is jó ez. De én úgy gondolom, hogy megéri az évtizedes befektetés” – magyarázza tanárosan.

Számára az emberi találkozások legalább annyira fontosak, mint hogy az ember leüljön, és elmélyedjen magában. A La femme 50 tehetséges fiatal programtól azt várja, hogy sok intelligens, de más-más területen tehetséges kortársat ismerjen meg, illetve olyan közös munkakapcsolatok kialakulását reméli, amelyek a tudományokban elmerülő emberek esetében nagyon ritkák, hiszen a sokszor egészen más nyelvet beszélőknek sem idejük, sem lehetőségük nincs nyitni egymás felé. „Engem a külső és belső sikerélmények kombinációja hajt, és persze kell egy család, egy támogató háttér ahhoz, hogy valaki arra tudjon fókuszálni, ami igazán érdekli. Csak a szerencsének köszönhetem, hogy nekem ilyen támogató családom van, holott közülik senki sem matematikus. Nagyon szerencsés ember vagyok.”

Aki megmutatja, hogy a matematika szép

Úgy érzi, hogy eddig a sors kegyeltje volt, és most van itt a törlesztés ideje. Szeretne visszaadni valamit a társadalomnak abból, amit mostanáig kapott.

Lapzártáig a mentor személye még nem végleges, a mentorról és más aktualitásokról a program weboldalán talál naprakész tájékoztatást: lafemme.hu/tehetseg

Az emberek azt gondolják, hogy a matematikában a kreativitásnak nem jut szerep. Valóban szigorú szabályrendszere van, de bőven akad hely arra is, hogy kreatívak legyünk – állítja Görbe Tamás Ferenc alkalmazott matematikus és elméleti fizikus doktorjelölt, aki a kutatómunkán kívül a tudomány népszerűsítését is fontosnak tartja. Ezért választotta hobbijának a fonalgrafikát, ami nem más, mint a matematikában is létező absztrakt szimmetriáknak az emberi szem számára is látható, kétdimenziós síkra vetítése.

Azt mondja, a kívülrőlőknek szeretné megmutatni a fonalgrafikáin keresztül, hogy mi a szép a tudomány-

Gyermán Anna

A kockázatokról és mellékhatásokról

Egy fiatal lány, aki küldetésének tekinti, hogy gyógyszerészként előmozdítsa a magyar társadalom életszínvonalának növekedését. Debreceni gyógyszerészhallgató, 2010 óta tehetséggondozott, 2016-ban elnyerte az Új Nemzeti Kiválóság Ösztöndíját, és megválasztották az év debreceni gyógyszerészhallgatójának.

FOTÓ: SOLCZI LEVENTE

A fiatalok egészségre nevelésével foglalkozik Gyermán Anna, és ezzel párhuzamosan igyekszik a gyógyszerészek megbecsülését is magasabb szintre emelni, mert azt tapasztalja, hogy a gyógyszerésre gyakorlatilag pénztárosként tekintenek, akinek annyi dolga van, hogy hátranyúl, leveszi a dobozt, kétezer forint, kérem a következőt. „A valóságban pedig egyáltalán nem erről van szó, ez sokkal komplexebb munka” – mondja.

Idén tavasszal az Egyesült Államokba utazik gyakorlatra, ahol első kézből szerezhet tapasztalatot arról, hogy Nyugaton milyen megbecsülésben részesül egy gyógyszerész, és reméli, hogy mindezt itthon is ki tudja majd vívni. Az Államokban ugyanis egy kórházban a gyógyszerész is a gyógyító team tagja. Az orvos állapítja meg a diagnózist, mondja meg, hogy milyen terápiát javasol a betegnek, de a gyógyszerészé a végső döntés, hogy ezt milyen formában és milyen dózisban kell majd megkapnia gyógyszeresen.

Gyermán Anna 16 évesen döntötte el, hogy gyógyszerész lesz. Először gyógynövényekkel foglalkozott, aztán biokémiával, és csak a képzés során kötelező gyógyszerértári gyakorlaton találta meg igazi hivatását, amikor azt tapasztalta, hogy borzasztóan kevés fiatal megy be a gyógyszerértárba, azok pedig, akik oda betérnek, elképesztően tájékozatlanok.

2016 óta járja az országot, előadásokat tart középiskolásoknak arról, hogy mi a gyógyszer, hogy készül,

hogy kell szedni. Emellett fontosnak tartja, hogy az egészséges életmódról, a mozgás fontosságáról is meséljen, persze kötetlenül és viccesen, hogy a hallgatóság meglássa benne az embert, és elfogadják a tanácsait. Hatalmas sikere van a programnak, ráadásul felkérték tanácsadónak a pár hete országos útjára indult Mobidik (digitális oktatásfejlesztéssel foglalkozó mobil program) tanterv kidolgozásában is.

„Óriási probléma a rengeteg elvakult beteg, aki olvas az interneten valamit, és azt készpénznek veszi! – kesereg. – Olykor már egy középkori kuruzsló szintjén tart a gyógyítás... Nagyon sok weboldalon olvashatunk kifejezetten károsító gyógymódokról. Sokszor vitába is bonyolódunk emiatt némelyik beteggel a patikában, hogy márpedig ő azt olvasta az interneten, tehát az úgy is van. Felnőttkorban már nagyon nehéz lebeszélni az embereket, hogy téves dolgokról lettek meggyőzve, viszont a fiatalok talán még nyitottak rá.” A La femme 50 tehetséges fiatal programtól figyelmet vár. Segítséget, hogy meghallják a hangját, és az egész országban vegyék észre: a fiatalok is részei a társadalmunknak, rájuk is figyelni kell. Szeretné, hogy minél több gyógyszerész- és népegészségügyi hallgató bekapcsolódjon edukációs programjába, és egy saját szervezet ernyője alatt folytathassák közösen az előadás-sorozatokat a középiskolákban.

Gyermán Anna mentora Beke Zsuzsa:

Az innovációs eredmények legfőbb motorja a jól képzett szakemberek teljesítménye, ezért a Richternél prioritásként kezeljük a tehetséges fiatalok felkarolását. A mentori szerep megtisztelő, egyben hatalmas felelősséggel járó feladat. Úgy gondolom, a legfontosabb, hogy kézzelfogható, hiteles és átfogó gyakorlati tanácsokkal segítsen Anna szakmai fejlődését, egyúttal egy kis útravalót adjak neki a lehetséges akadályok leküzdéséhez is.

Hegyesi Donát

A pókerező robottól a felboríthatatlanig

Nem véletlenül volt már a középiskolában is matematika, fizika és informatika tagozatos. Autodidaktaként tanult meg programozni, majd elsajátította az elektronika és a robotika alapjait. Az sem véletlen, hogy mostanában Daniel, a humanoid robot építésén dolgozik.

A természettudományok már egészen fiatalon lenyűgözték, a matematika, fizika, informatika tagozat választása a középiskolában utólag is helyes döntésnek bizonyult. A programozási ismeretek által új világ nyílt meg Hegyesi Donát előtt, ahol a kreativitását szinte korlátok nélkül élhette ki, s szabadon tudott újat alkotni. Ráébredt, hogy képzeletének csak saját tudásbeli hiányosságai szabnak határt, és ez folyamatos önképzésre készítette.

Tizenöt éves kora óta épít újfajta elektronikai eszközöket: elsőként okosórát. Mert miután nem talált az igényeinek megfelelőt, kispekulált egyet. „Ez azonban nem egy hagyományos digitális óra volt, mivel a pontos időn túl számtalan egyéb funkciót is beleprogramoztam.” Például nemcsak az órarendjét, de más mellett a buszmenetrendjét is integrálta, amelyet mindig az aktuális időhöz igazítva láthatott. Ekkor fogalmazódott meg benne a felismerés: ehhez hasonló projektekkal szeretne foglalkozni!

A későbbiekben készített LED-kockát, amely 512 világító dióda segítségével jeleníti meg a különböző háromdimenziós mintákat, illetve marógépet, amely egy habszivacstömbből faragja ki a korábban számítógépen megtervezett különféle formákat: lehet az a magyar címer vagy akár egy emberi arc is. Az eddigi legjelentősebb munkája a Pókerező Robot, azon több mint két éven át dolgozott. „Nemcsak felismeri a lapokat, illetve a külön-

böző szükséges tárgyakat, hanem mozgatni is tudja. Elemzi ellenfele játékstílusát, s abból tanulva igyekszik legyőzni.” A legkiemelkedőbbnek tartott eredményét is e projektnek köszönheti. 2014-ben ugyanis egyedüli magyarként képviselhette Magyarországot a Nemzetközi Tudományos és Innovációs Versenyen, az Intel ISEF-en, amelyen 2. helyezést ért el, illetve ami sokkal megtisztelőbb: egy Föld közeli kisbolygót is elneveztek róla!

„Jelenleg, 2,5 éve Danielt fejlesztem, aki egy saját tervezésű, 70 centi magas humanoid robot, kutatási céllal készítettem” – árulta el. Azt vizsgálja éppen, hogyan képesek a robotok a leghatékonyabb módon megtalálni a saját egyensúlyukat külső behatásokkal szemben. Ilyen lehet például egy széllökés vagy az egyenetlen talaj. Egy katasztrófahelyzetben az ilyen robot számára az egyensúlyozás kritikus, hiszen ha a törmeléken nem találja meg az egyensúlyát, akkor felborulhat. „A célom, hogy a robotok minél ügyesebbek és okosabbak legyenek.”

„A robotika több tudományterületet fed le, külön-külön is egy élet lenne elsajátítani” – mondja, ezért a kapcsolati hálóját szeretné bővíteni. A La femme 50 tehetséges magyar fiatal program szerinte remek alkalom erre, kölcsönösen értékes ismeretségeket lehet kötni. „E mellett szeretném fejleszteni a projektmenedzseri képességeimet, hogy sikeres kutatás-fejlesztési csapatkoordinátor válhasson belőlem.”

Hegyesi Donát mentora Leitner György:
Állásinterjúkon mindig van néhány kitiintetett dolog, amire a beszélgetés során különösen figyelek. Ilyen a kíváncsiság, a nyílt tekintet, a csillogó szem, a választékos és világos beszéd. Az első találkozásunk Donáttal óhatatlanul hasonló „méríckélésekkel” telt, és mondhatom, hogy akár holnap felvenném a vállalatunkhoz. Roppant megnyerő személyiség. Már látom, hogy sokat tanulhatok én is tőle.

Jentetics Kinga

Megállni pedig nem lehet!

Megvan benne az egészséges önbizalom, ami szerint az élethez szükséges. Ami ahhoz kell, hogy az embernek legyen kiállása, és tudjon kapcsolatokat létrehozni. Harmincévesen a PublishDrive Kft. alapítója és ügyvezetője; csaknem ezer nemzetközi kiadóval és szerzővel állnak kapcsolatban.

A Balaton-parti, két tannyelvű gimnáziumban fölmerült, hogy lehetne belőle mérnök, de végül a közgazdaság irányába mozdult el Jentetics Kinga. Rögtön felvették a Corvinusra, marketing-közgazdász szakon végzett. Mivel korábban hegedült, az egyetemi időkben még a zeneipar érdekelte: arról írta a szakdolgozatát is, miképpen befolyásolja az országok-ról alkotott képet a klasszikus zene. Viszont olvasni is rengeteget olvasott, sőt próbálkozott versekkel, novellákkal... Két szerelme volt: a zene és az irodalom. Miután diplomamunkáját leadta, azonmód vállalkozásba fogott. „Az angol nyelvű szakdolgozatomat akartam kiadni e-könyv formátumban, és akkor ütköztem olyan problémákba, amelyekre jobb megoldást akartam találni. Sokkal könnyebben kezelhető, átláthatóbbat és intelligensebbet! És legyenek mögötte olyan technikai megoldások, amelyekkel sokkal informatívabban és sokkal okosabban lehet e-könyveket kiadni.”

Vágna az agya? Új problémákkal szerez szembesülni, és megoldásokat is találni rájuk. Hiszen a gimiben is azért kapott ötöst, ha egy feladatot gyorsabban, kevesebb lépésben oldott meg! „Ezt egyszerűen imádtam... Nyilván meg lehet oldani egy problémát ezerféleképpen, de a legjobb megoldásra kell törekedni, ami ráadásul más, mint a többieké.” Ilyennek véli a vállalkozását is. Olyan problémával foglalkoznak, amellyel más is szembesült már, nagy valószínűséggel többen próbálták is megoldani... „Csak az nem mindegy, mi jön ki a végén a csőből” – mondja. Nála jó jöhet ki, mert Kingát 2016-ban a 100 Female Founder közé választották.

Maga a PublishDrive webes alkalmazás. Aki belép, feltöltheti az e-könyvét, és attól fogva követheti az egész értékesítési folyamatot. „Látod és tudod, mikor és hol jelent meg a könyved, milyen linken éred el, látod, hogy pontosan milyen eladásaid vannak, milyen csatornán, melyik áruházban. És a végén azt is látod, havi szinten mennyit keresel.”

Most azon dolgoznak, hogy ha kikerültek a könyvek, minél többen lássák, találják meg, és persze vásárolják is meg őket. Azt gondolják, a szerzőknek minél professzionálisabb eszközöket kell a kezükbe adni. „Egy szerző ma könnyebben kopog be egy kiadóhoz, ha előbb saját maga adja ki a művét, és éri el azokat a célcsoportokat, amelyeknek bemutatná.”

Egy mai fiatalnak szerint rengeteg információ van a birtokában ahhoz, hogy mit kezdjen az életével. „A munkaerőpiac teljesen megváltozik, sokkal inkább elindul a »digitális nomád« életmód. A mai fiataloknak a mostaniakhoz képest teljesen más munkakörökre kell majd magukat specializálniuk, teljesen más képességekkel kell rendelkezniük, mint amilyeneket nekünk tanítottak némely iskolákban.”

Mondja egy öreg harmincéves.

Jentetics Kinga mentora

Kiüllő Péter:

Kinga cége, a Publish Drive az egész világot tekint potenciális piacának, és Kinga gondolkodása sem ismer határokat, miközben fontos számára az adok-kapok egyensúlya is.

Kálnay Zsófia

Carmen örök

Az interjú után indul az Operába, este az Andrea Chénier-ben énekel egy kisebb szerepet. Idén kapja meg énekművész-diplomáját Szegeden, de már 2014 óta a Magyar Állami Operaház magánénekesnője. Civilben pedig egy végtelenül közvetlen, elragadó egyéniségű, sminktelen-póztalan lány.

Imádkozni nézni Maria Callas felvételeit az interneten Kálnay Zsófia, és tízévesen, hallás után, pár nap alatt megtanulta a Carmen Habanera áriáját. Jó hangja volt, vágyott énekelni, az Opera gyerekkórusába mégsem vették fel. Ez olyannyira kedvét szegte, hogy váltott: „Tíz évig hegedültem, de csak hobbiszinten. Nem mentem vizsgázni, mert nagyon izgulós voltam. Izzadt a tenyere, remegett kezem-lábam, ha néztek, ezért csak otthon húzogattam magamnak a nótát.” Az éneklés is folytatódott, de csak otthon. A YouTube-on felfedezte magának Cecilia Bartolit, és egyre jobban rajongott az operáért. A lámpaláz nem szűnt meg, de az éneklés vágya ennél is erősebb volt, ez ellen nem tudott tenni.

Tízennyolc évesen kezdett énekelni tanulni Szilágyi Erzsébetnél, két év után pedig kítűzte a célt: felvételizni fog a Zeneakadémiára. Édesanyjával nyugdíjasklubokba szerveztek koncerteket, hogy szokja a színpadot, a nyilvánosságot. Tíz koncert után már idegesség és remegés nélkül tudta elénekelni a felvételi műsorát. A Zeneakadémiára ugyan nem, de Szegedre felvették. Aztán jöttek a kisebb szerepek Szegeden meg Békéscsabán, és fokozatosan elmúlt a bénító lámpaláz. „Izgulok most is, de már nem esem pánikba. Nincs már az a kézremegés, hogy ne tudnék megfogni egy poharat. Öt év kellett ehhez.”

Carmen egyébként azóta sem hagyja nyugodni. „Ez életem álma. Úgy kísér, hogy én elengedtem, lemondtam róla örökre, amikor a gyerekkórusba sem kerültem be.

Pár éve már hívtak a szerepre, akkor korainak éreztem, de lassan már kész leszek rá. Játsszom én fiút meg utcalányt, de valahogy a Nő még csak most jött el.” Amit nagyon magáénak érez, az a Hamupipőke és A sevillei borbély Rosinája, a szíve csücske pedig Cherubino a Figaro házasságából. „A kicsit éles, pregnáns német zene is hívogat, például az Ariadne Naxosban Richard Strausstól. Az olasz operák szerintem a romantikus lelkületem miatt találhatnak meg, és igazi Mozart-hang sem vagyok, az az eszmei pianissimo nálam mindig másképp fog szólni. A hangom és a testalkatom kicsit keményebb. Inkább lelkileg vagyok Mozart- és Rossini-énekesnő.”

Szeretné minél többekkel megismertetni az operát, rengeteg ugyanis a műfajjal szembeni előítélet. Arra biztatná az embereket, ne higgyenek a címkézésben, inkább nézzék meg, vajon egy fiatal miért csinálja ezt egyáltalán, mitől izgalmas számára az opera. Már egy saját projekt is megvalósult, filmrendező párjával tavaly készített egy operaklipet. Ezt a fajta népszerűsítést szeretné folytatni az interneten elhelyezhető kis mozgóképekkel, amelyek talán a fiatalokat is megszólítják. És ha nem is vesznek rögtön jegyet az Operába, legalább megnyomják az újrajátszás gombot.

Lapzártáig a mentor személye még nem végleges, a mentorról és más aktualitásokról a program weboldalán talál naprakész tájékoztatást: lafemme.hu/tehetseg

Kerekes Kristóf

Tánc, egészség, művészet

Egy fiú tizenkét évesen beszélt a balettintézetbe, hogy ő táncos akar lenni. Ma pedig már a legnagyobb táncművészeknek segít újra színpadra kerülni. A KK Moves Egészségközpont megálmodója és vezetője az egészségmegőrzés fontosságát igyekszik hirdetni a maga módján.

Kerekes Kristóf főként művészekkel, énekesekkel, színészekkel, táncosokkal foglalkozik, és a rehabilitációs, prevenció gyógyászati oldalt képviseli. A táncművészeti főiskolát végzett fiú elsősorban számukra hozta létre az intézményt. „Ez Nyugaton jól működik, a színházaknak, társulatoknak van saját rekreációs központjuk, amely kizárólag a művészekkel foglalkozik. Mi még nem tartunk itt, bár én azon dolgozom, hogy minél hamarabb eljussunk erre a pontra. De ez nem csak gazdasági kérdés, a művészekben is meg kell születnie ennek az igénynek. Alig tudok olyan magyar művészt mondani, aki figyel a testére, egészségesen táplálkozik, mozog. Ennek sok oka van, például az oktatás során sem fordítanak erre figyelmet.”

Neki megvan az az előnye, hogy táncos múltja miatt jobban hallgatnak rá. Még a legnagyobb művészek is: sosem gondolta volna, hogy a színházi hierarchiával mit sem törődve egy neves magántáncos felhívja őt, és tőle kér tanácsot. Számára nagyon fontos volt a színpad, de még izgalmasabb, hogy most a színpad mellett állhat, és ha bal-eset történik, ő tud segíteni, hogy visszakerüljön a művész a színpadra. Tavaly létre is hozta az Együtt a Sérült Művészekért Alapítványt kifejezetten azért, hogy támogassa az olyan művészeket, akiknek szabadúszóként nincs táppénzük. Az alapítvány égisze alatt prevenció programokat is tartanak művészeti intézményekben. „Egyszer a dietetikusunk mondta nekem, mennyire örül, hogy van ez a hely, és ő itt lehet. Én is azt mondom, hogy megérte. Lehet, hogy nem leszek ebből szupergazdag, de sokkal nagyobb sikerélmény, amikor azt mondja a vendég, hogy hála neked, fel tudtam menni a színpadra...”

Kerekes Kristóf mentora Antal Emese: Céltudatosság, sokszínűség, szorgalom, újszerűség – többek között ez jellemzi Kristófot. A mentorprogram során arra törekszem, hogy mind a prevenció, mind a rehabilitáció területén szélesítsem látókörét, az érvényesüléséhez, a fejlődéséhez további lehetőségeket szeretnék biztosítani számára.

Remélem, hogy kapcsolatunk hozzásegíti ahhoz, hogy az emberek egészségéért még többet és hatékonyabban tehessen.

Azt szeretné megmutatni hitelesen Kerekes Kristóf, hogyan lehet úgy egészséges életet élni, hogy ne szélsőségekben gondolkodjunk. „Az emberek fejében az egészséges életmód mindig valamilyen szélsőséggel együtt jelenik meg, valószínűleg azért, mert a médiából ismert szereplők is ilyen nézeteket képviselnek. Én ezt más oldalról próbálom megközelíteni, és a KK Moves Egészségközpontban is ezt tanítjuk a vendégeinknek: az egészséges életmód nem arról szól, hogy egy hónapig sanyargatom magam, hanem úgy élek, hogy az hosszú távon kifizetődő legyen” – foglalja össze a lényeget. A La femme 50 tehetséges fiatal programjától is abban remél támogatást, hogy minél több emberhez eljussanak a tanácsai.

A két éve működő egészségközpontban Kerekes Kristóf 15 különböző szakemberrel dolgozik együtt. Az sem okoz gondot a közös munkában, hogy közülük ő a legfiatalabb, hiszen egyrészt így rengeteget tanulhat a tapasztaltabb dietetikus, orvos vagy éppen pszichológus kollégáitól, másrészt a szolgáltatásuk is az, hogy mindenki beleadj a szakértelmét. Ha valaki belép hozzájuk, először kap egy állapotfelmérést, majd a céljának megfelelően összeállítanak számára egy komplex programot.

Kiss Márton

Zongora a kapualyból

Ötéves volt, amikor egy családi vendégség során egy velemi ház kapualjában meglátott egy oldalára fektetett, régi zongorát. Azt sem tudta először, mi ez, de a látvány megbabonázta, és el is döntötte az ő további sorsát. A szülei hazavitték a hangszert, ez lett az első zongorája.

Hobbik és sportok – a sakkon kívül – a háttérbe szorultak.” Érettségi után Grazba költözött, ott szerezte meg a mesterdiplomát is, fél éve pedig a párizsi Schola Cantorum zenei főiskolán, Maurizio Moretti professzornál képzi magát tovább havonta egy alkalommal.

Volt egy B terv is arra az esetre, ha a zenei pálya nem jönne be: a sportújságírás. Az élet azonban úgy hozta, hogy a sport csak hobbi maradt, foci, kosárlabda jöhet minden menyniségben – ha épp akad egy kis szabad idő. Abból azonban nincs sok, mert egymás után jönnek a meghívások szólóestre és zenekari koncertre Palermóba, Szardíniára, Párizsba, Németországba, hogy csak a következő hetek programjait említsük.

A legfontosabb azonban most a Zene mindenkinek című, tavaly indított jótékonyági koncertsorozata, ahol a befolyt pénzt mindig az a település kapja, amelyik helyet ad éppen a programnak. Ráadásul ezek nem csupán hangversenyek, Marci mesél is a darabokról, és könnyedebb dallamokat, sőt mi több, filmzenét is játszik: így próbálja meg közelebb vinni a műsorban szintén helyet kapó Mozart-, Brahms- vagy Bartók-műveket azokhoz, akik idáig idegenkedtek a komolyzenétől. „Szeretném, ha az ország összes településére eljutna ez a sorozat – mondja. – Nagyon sokan vannak, akik anyagilag vagy egészségi okokból nem engedhetik meg maguknak, hogy elutazzanak egy nagyobb városba koncertre. Én helybe vinném nekik a zenét, az ugyan is tényleg mindenkié.”

Kiss Márton mentora Yvonne Dederick: A tehetséggondozás mindig szívügyem volt, ezért is támogattam már korábban, más alkalommal is az ilyen jellegű tevékenységet. Nagy öröm, de nagy felelősség is segíteni egy tehetséges fiatal, támogatni a kibontakozásban.

A képhez hozzátartozik még egy kürtművész édesapa és egy fuvolaművész édesanya, és persze a hangszereik, de zongora történetesen nem volt otthon. „Addig is sok zenét hallgattunk, a nagymamám mesélte, hogy sokat vezényeltem játékból gyerekként, és mindig a komolyzene volt az, ami megnyugtató” – eleveníti fel a családi emlékeket Kiss Márton. Ötévesen kezdett zeneiskolában zongorázni, és mivel a gyerekkori vezénylés nem hagyta nyugodni – azóta is kacérkodik a karmesteri pályával –, szeretett volna több hangszert is megismerni. Kürtölt, dobolt, furulyázott, de a zongorától soha nem távolodott el. „Az a legszebb benne, hogy bármit lehet rajta játszani. Egyetlen másik hangszer sincs a világon, amelyik le tudja kísérni saját magát, amin el tudom játszani, amit kürtre, fuvolára vagy hegedűre írtak. Nem volt kérdés, hogy mellette maradok.”

Tizenegy évesen, ifjú tehetségként felvették a Grazi Zeneművészeti Egyetemre. „Amíg le nem érettségiztem Szombathelyen, a két város között ingáztam, hetente kétszer vittek a szüleim Grazba, zongoraórára. Amiről le kellett mondanom, az az iskola utáni szabad idő volt.

K. Kovács Ákos Fesztiválnyertes operatőr

Munkái már sikert arattak a Berlinálén és Karlovy Varyban is. Ezernyi szállal kötődik a Vajdasághoz, ahol született. Legújabb, nem csak filmes tervei is e térséghez fűzik.

Zentán született, Szabadkán nőtt fel, hét éve Budapesten él, de K. Kovács Ákosnak Kosztolányi városa jelenti az igazi otthonát: „Ott tudok igazán elmélyülten gondolkodni, ahol a gyökereim vannak” – magyarázza. Kamerát is Szabadkán fogott a kezében életében először, szüleitől kapta ajándékba. Édesanyja újságíró, édesapja színész, csakúgy, mint öccse. „Amikor közönség előtt mutattam be első kisfilmjeimet, és a nézők azokon a pontokon kezdtek nevetni, ahol szerettem volna, boldogság öntött el, hogy a film nyelvén is tudok beszélni a világról.” A középiskolások vajdasági művészeti vetélkedőjét mind a négy, őt is érintő évben megnyerte műveivel. Majd a magyar fővárosba költözött, hogy felsőfokon kapjon kameramanképzést. 22 évesen készített, El (Away) című diplomafilmje kijutott a Berlini Nemzetközi Filmfesztiválra, külön elismerést kapott költői képi világáért. Remek indulás volt mind Ferge Roland rendező, mind az ő számára.

A Budapesti Metropolitan Egyetemen kapott mesterképzést, tanulmányait 2016-ban fejezte be. Tanára Hajdú Szabolcs volt, aki gondolt egy merészet, és osztályának hallgatóit kérte fel, legyenek játékfilmje operatőrei. Tizenhárman vettek részt az Ernellák Farkaséknál című játékfilm munkálataiban, a Kristály Glóbusz-szobor, a földj lett az övék a Karlovy Vary A kategóriás nemzetközi filmfesztiválon. „Nem az a fontos, melyik részt forgattam én, hanem az, hogy részese lehettem egy közösségnek. Volt, hogy én mentem ételért, vagy vigyáztam a gyerekekre. Rendkívüli közösségi élményt kaptunk Szabolcstól, egy vérprofi rendezőtől, aki egyszerre volt családapa, férj, lakástulajdonos és tanár úr. Megerősített abban, hogy igazi tehetséggel nagyszerű dolgokat lehet elérni.”

A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programban is azt várja mentorától, hogy szakmai és baráti kapcsolatba kerül vele, és segítségével tovább tud fejlődni. Jelenleg dokumentumfilmet forgat, kamerájával két fiatal amerikai vállalkozó tevékenységét követi Magyarországon. Nagyjátékfilm-terve is van: Tolnai Szabolccsal és Oláh Tamással hárman írtak forgatókönyvet Aaron Blumm Biciklizéseink Török Zolival című regényéből. „Egy vajdasági lány élettörténetét meséljük el. Olyan képekben szeretnénk bemutatni az ottani közösséget, amilyenekben még nem látta a közönség a Vajdaságot.”

A filmzés mellett más művészeti elképzelései is vannak. Hamarosan beindítja a Vajdaság első online galériáját, kortárs vajdasági, képzőművészek, alkotók műveit fogják kiállítani, értékesíteni. Nagy szükségét látja egy vajdasági video- és filmarchívum létrehozásának, összegyűjtenék azokat a filmeknél, újságíróknál, családoknál rejtőző mozgóképeket, melyek a térség politikai, társadalmi, művészeti életének emlékei. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet lesz az anyag őrzője, K. Kovács Ákos pedig szakmai munkájával segíti az első magyar délvidéki filmarchívumot. Akár saját családjának felvételeivel is kezdheti, hiszen édesanyjának vannak felvételei 1999 márciusából, Újvidék és Szabadka bombázásáról, a rendszerváltást övező, többhetes tüntetésekről.

K. Kovács Ákos mentora Herendi Gábor: Szívesen vállaltam szerepet a mentori programban, mert azt gondolom, hogy a bölcsesség, ami mégis csak az eltelt évek tapasztalásaiból rakódik össze, olyan kincs, amit feltétlenül tovább kell adni a fiataloknak, akik viszont rendelkeznek azzal az energiával és tűzzel, ami belőlünk talán már kezd kihunyni. Talán mi, mentorok is ugyanannyit profitálunk az ő fiatal szellemiségükből, mint amennyit ők kaphatnak tőlünk.

Történetek, épületek, hagyományok

A Szanyban, nagyszüleinél töltött gyermekéveknek hála, a hagyományőrzést egyszerre tekinti kötelességnek és szenvedélynek. Többek között innen a lelkesedés a népi építészet iránt is. Érdeklődése azonban nem merül ki ennyiben: tervezett már templombelsőt, iskolát és szállodát is, tanút, szervez, egy saját alapítású cég vezetőségi tagja.

Kapuváron született, mégis az onnan 30 kilométerre fekvő Szanyt említi Köninger Szilárd, ha megkérdezik, hova valósi. Azt a falut, ahol a nagyszülei laktak, és amelyhez rengeteg szép gyermekkori emléke fűződik. Ott talált rá az első szerelemre és a néptáncra is, a hagyomány tisztelete a mai napig fontos érték számára.

A népi építészettel már a Hild József Építőipari Szakközépiskolában ismerkedett meg, a Józsa Tamás vezette szakkör határozta meg négy éven keresztül a szerda délutánjait. Ez és az igazgatóval folytatott izgalmas beszélgetések győzték meg végül arról, milyen sokszínű is az építészet világa, és mennyi lehetőség rejlik az építésszakmában. Érettségi után aztán egy szakmai tanulmányi versenyen országos harmadik helyezést ért el, s majdnem maximális pontszámmal nyert felvételt a győri Széchenyi István Egyetem osztatlan építészszakára.

A falusi élet fontos szerepet töltött be későbbi tanulmányaiban is. Kincstalálók városa című diplomamunkájában például az egyházaskeszői kőfejtő hasznosítására készített olyan egyedi koncepciót, amelyet egy általa írt mese ihletett.

Sajátos szemléletmódja és lenyűgöző szakmai eredményei természetesen nem maradtak észrevétlenek, 2012-ben szorgalmát, illetve tehetségét Junior Prima díjjal jutalmazták. Akkoriban került kapcsolatba a falu-ÉPÍTÉS nevű kreatív szervezettel, melynél immár ötödik éve lát el projektmenedzseri, építészeti, valamint építésvezetői feladatokat. Mára olyan jól sikerült projektek köthetők a nevéhez, mint a bogoyoslói piacpavilon, a Göbös-majorban a Vadászkápolna vagy a kapu-

Köninger Szilárd

vári víziszínpad. „A szervezet azzal a céllal jött létre, hogy támogassa a vidék, főként a kisvárosok és falvak építészetét, közösségi létét, illetve lehetőséget adjon az építészhallgatóknak, hogy az egyetemi évek alatt valós projekteken dolgozhassanak” – mondja.

Színes karrierútjából a külföldi tapasztalatszerzés sem maradhatott ki. Először Lisszabonban, majd a diplomázást követően Párizsban vett részt szakmai gyakorlaton, nem sokkal ez után pedig a győri székhelyű építészirodához került, ahol éveken át dolgozott építésztervezőként. Most ismét eljött a váltás ideje, nemrégiben saját vállalkozásba kezdett, és ötödmagával CAN Architects néven új építészirodát alapított, amelynek portfóliójában a városi és vidéki projektek egyaránt helyet kapnak majd. Mindeközben előgyártáson, típusterveken, építészeti termékgyártáson elmélkedik.

Fontosnak tartja az önmenedzselést, a La femme 50 tehetséges magyar fiatal programra mint kiváló lehetőségre tekint, hogy bemutatthassa sokrétűségét, szakmailag is fejlődjön, egyúttal segítséget kapjon vállalkozásához.

Köninger Szilárd mentora dr. Szendrő Péter: Szilárd személyében egy rendkívül tehetséges, fiatal alkotó mérnököt ismertem meg, aki az építészet mellett nagy fokú szociális érzékenységgel fordul a magyar vidék és a „városi lét” felé. Jól felkészült, széles látókörű, korát meghazudtolóan bölcs, számos eddigi sikerétől egyáltalán nem elvakult, kedves, jó modorú egyéniség. Nem magányos harcos, barátaival bátran vállalkozik, együtt tervezgetik a jövőjüket.

Laposa Julcsi Népzenei küldetésben

Népzenekarával egy évtizede muzsikál, Aranypáva nagydíjas, Magyarországon ő az első, aki zenei mediátor diplomát szerzett: Párizsban, a Sorbonne-on érdemelte ki.

Fontosak számára a hazai gyökerek, Zala és a Muravidék népzeneje, a szlovéniai magyarság zenekultúrája. Gyűjtötte is a népdalokat falujában és a közeli muravidéki kistelepüléseken. „Minden népszokáshoz tudtam találni egy-egy aktuális dalt. Ezeket a dalokat aztán továbbadtam gyerekeknek, hogy felélesszem a három-négy évtizede kihalt ünnepi hagyományokat.” Ez az, ami Julesit ma a leginkább foglalkoztatja: másoknak szeretné átadni a zenei ismereteket. „Térségünkben a zenei mediátor szó új keletű fogalom, pedig Franciaországban már több éve ismert. Feladata a kommunikálás, beszéd a zenéről. A híd szerepét tölti be, próbálja átadni az információkat a közönségnek.” Jelenleg Muravidéken ének-zene foglalkozásokat tart magyarul óvodásoknak, Ljubljánban, a Balassi Intézetben pedig szlovén és magyar diákoknak népzenei játszóházakat magyar, angol és szlovén nyelven. „Célom, hogy ráébrezzem az embereket: figyeljünk oda a gyökereinkre! Egyfajta kulturális missziót szeretnék teljesíteni.” 2017 májusában NÉPI hang-színek című formabontó, CD-t is tartalmazó énekes-kifestő füzetet jelentet meg, hogy a lurkók játékosan zárják szívükbe a népi kulturális értékeket.

Óvodák, iskolák, művelődési házak mellett szívesen népszerűsítene a népzene rádióban, televízióban. Emellett nyitott más zenei műfajokra, szívesen tekintene a magyar zenei élet rejtelseibe, legyen az pop, rock, jazz, folk vonal. Mentorától elsősorban azt várja, hogy megértse és támogassa kulturális misszióját, felfértezzé őt olyan képességekkel, melyekkel megállná a helyét más zenei műfajokban, mint zenész és mediátor. Julcsi szeretné, ha a mentorprogram révén minél többen megismernék a magyar népzene sokszínűségét, megtudják, hogy létezik zenei mediátorság, ráadásul ő az első az országban, akinek erről diplomája van.

Lapzártáig a mentor személye még nem végleges, a mentorról és más aktualitásokról a program weboldalán talál naprakész tájékoztatást: lafemme.hu/tehetseg

Lukoviczki Réka

A másság hirdetése

Ahogy ment a folyosón, meglátta egy kisfiú. Sokszor megnézik gyerekek, de nem tudják hová tenni. A srác megállt vele szemben, és megkérdezte: „Néni, te robot vagy?” Valaki végre nem arctalanul ment el mellette, hanem kedvesen rákérdezett.

És akkor... egy forró, nyári nap dele. „Mint derült égből villámcsapás. Voltak ugyan furcsa előérzeteim azon a nyáron, de nem hiszem, hogy bármi betudható azoknak.” Autóbaleset. A sofőr mögött ült, lesodródtak az autópályáról, és egy árokban landoltak.

Ótórás életmentő műtét. „Az egyik legcsodálatosabb orvos a világon, dr. Kiss László operált. Órákon át küzdött azért, hogy a bal lábamat össze tudja rakni.”

Huszonegy évesen mégis elvesztette. „Azt hiszem, nem a véletlen műve, hogy ez történt velem. Előbb-utóbb bekövetkezett volna, ami a sorsom.”

Addig pörgős életében teljesen új szakasz kezdődött. „A belesettől megvilágosodtam. Az én dolgom az életben a másság hirdetése.”

Rehabilitáció. Hét hónap alatt állt talpra. Akkor egy segédbottal visszaszántikált az egyetemre, és meglepőde tapasztalta, hogy nem csupán a mozgása, hanem a gondolkodása, az értékrendje is megváltozott.

Réka most Robotlány (Robot Girl) néven előadásokat, workshopokat tart. Immár márkát épít rá: brandjéhez sok tevékenység társul. A Lábatlan blogban arról beszél, amiről más nem. Divatkampányokban vesz részt, modellekedik. Síkfutásban paralimpikonnak készül. Felnőttekkel coachként dolgozna, és azt tervezi, hogy álmokkészítő óra címmel önismeretre tanítana gyerekeket. „Szeretnék csillogást varázsolni a szemekbe. Elmagyarázni, hogy nekem is voltak nagy álmaim, és ezek kettétörték. Elmondani, hogy újraépíttem őket, hogy ennek vannak módjai, és hogy mindig van tovább.”

Lukoviczki Réka mentora Al Ghaoui Hesna: Amikor a zsűrizés alatt elkezdtem olvasni Réka blogját, majd a róla szóló cikkeket, órákra belemélyedtem a történetébe. És a személyes találkozás csak megerősítette bennem azt, amit sejtettem: ez a fiatal lány nem csupán elképesztően bátor, hanem olyan életszemléletet, látásmódot képvisel és tud átadni, amire óriási szükség van ebben az országban. Remélem, mindebben támogathatom, és segíthetek, hogy üzenete minél több emberhez eljuthasson.

Eleinte a csendes megfigyelő szerepében ücsörgött egy békéscsabai gimnázium valamely padján, aztán kezdte észrevenni, hogy meg tud nyilvánulni emberek előtt, hatást tud gyakorolni másokra. Ő lett a röplabdacsapat kapitánya, iskolai megemlékezéseken hol népdalt énekelt, hol szavalt, képviselte társait a diákönkormányzatban... Érettségi után a sulis díszpolgárává is avatták.

Elsőre felvették egyetemre. Azt mondta ugyan, hogy formatervező mérnök szeretne lenni, de persze pontosan nem tudta, mit akar magával kezdeni. Gondolta, ez a mesterség később presztízt is hozhat, profitot is termelhet. „Egy tizenkilenc éves ember csak tippelni tud, melyik a sok tantárgy közül az egyetlen, amelyben erős.” Egy városból egy másikba költözött, gimnazistából egyetemista lett. Két szép év telt el, tisztségviselője lett a hallgatói önkormányzatnak is, vállalt rendezvény-szervezői feladatokat, foglalkozott közösségépítéssel, konferált kiállításokon. Jól csinálta. A versenyszerű sportot ugyan szüneteltette, de a Margit-szigetre hobibiszterűen kijárt futni. „Annyira beszippantott a pesti légkör, hogy hirtelen nem tudtam, min szigorítsak. Mert, ugye, az egyetem volt a legfontosabb, de nem tudtam, mi legyen a második, a harmadik.”

Marjai Kamilla

Marjai Kamilla mentora Novák Péter: Átadás-átvétel. Egész életemben ezt tanultam a néptáncon, színházon és összességében minden munkámon keresztül. Jó mestereim voltak, kik kimondva-kimondatlanul csak annyit kértek cserébe, segítsék én is, ha tehetem. Egyszerű recept, annál nehezebb alkalmazni a gyakorlatban... Kamilla a „kölcsonőség” archetípusa, területein kiforrott szakember, de affinitása is széles körű; azt hiszem, lesz mit tanulnunk egymástól és egymásról!

A kulcsszó: alázat

Addiktológia, vagyis szenvedélybeteg-ellátás. Pszichopedagógus és addiktológiai konzultáns végzettsége van, továbbá nagyon friss papírja arról, hogy színházi szaknevelő is. Szerinte a tudását innen-onnan ollózta össze, bedobta egy nagy kalapba, és abból lett az, amit most csinál.

Egy négyszáz lelket számláló faluban, a szigetközi Kisbodakon nőtt fel Marjai Kamilla. Általános iskola Mosonmagyaróváron, középiskola Győrött. Az ottani Kazinczy Ferenc Gimnázium révén vett részt egy drogprevenációs programban: nagyon megrendítette. „Akkor fogalmazódott meg bennem először, hogy lehet, nekem ezzel a problémával dolgom lesz.” Csak később jutott arra a következtetésre, hogy a környezetében mindenki talál kóhajtásnyira legalább egy függőt.

Az ELTE-n szerzett pszichopedagógus alapidiplo-mát. Mivel mindig két dolog foglalkoztatta – egyrészt az addiktológia, másrészt a színház –, sikerült összefésülnie a kettőt. A gyakorlatát az életvezetési zavarokkal és függőségekkel küszködő fiatalokat segítő Megálló Csoportban töltötte, ott találkozott először színházterápiával. Szerelem volt első látása.

Párhuzamosan futott egyrészt a mesterképzés az ELTE gyógypedagógiai karán, másrészt az addiktológiai konzultáns-képzés a Semmelweis Egyetemen. „Kezdtém kapiskálni, hol vagyok én ebben a történetben... Mi dolgom nekem a függőkkel? Milyen segítséget tudok vagy kell adnom? Voltam én olyan helyzetben, hogy segítségre szorultam? Kaptam segítséget? Jó segítséget kaptam?” Szerinte egy segítő hivatású szakembernek nagyon fontos, hogy a saját története mélyére ásson.

Bő két évre ragadt a Megállóban, miután pedig megszerezte a mesterdiplomáját, Szentgotthárdon, a pszichiátriai betegek otthonában kapott állást. Négy évet töltött ott, majd 2015-ben megpályázott egy konzultánsi állást a budapesti Nyíró Gyula Kórház Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézetében. Ez volt számára a megérkezés pillanata. „Hogy most már aztán célirányosan szenvedélybeteg-ellátás! Ez az, amit tizenöt éves koromban elképzeltem!”

Másodéves egyetemistaként hallotta dr. Gerevich József nevét. Egy nagy nevet az addiktológiában! Írt neki, tudna-e segíteni. A pszichiáter szárnyai alá vette, bevonta a kutatásaiba, jóvoltából tarthatott huszonkét évesen előadást egy konferencián a szakma krémjének.

Marjai Kamilla most két irányban gondolkodik: az egyik, hogy megírja doktori disszertációját. Autista fiatalok szerhasználatát és agressziójellemzőit kutatja. A másik? Nyilvánvalóan színház és terápia összefonódása.

Dolgozik, tanul, tanít, kutat, tanulmányt ír, publikál a neten. És emellett azt keresi, hol van ő a szerepeiben. Mindebben mi a saját?

A sikereit kicsiben méri. Siker, ha egy színháztrénin-gen valaki valamilyen felismerésre jut. Ha átlépi a komfortzónáját. Ha képes kapcsolatba kerülni másokkal.

Marjai Kamilla nem gyógyítani akar: szimmetriára törekszik a klienseivel. Együtt haladni velük, kísérni őket. Azt mantrázza: önismeret-önreflexió-önkritika-alázat...

Nyitottnak lenni, kíváncsivá tenni

Amikor pályaválasztásra került a sor, számára szóba sem jöhetett más, mint a biológia. Az általános iskola óta sikert sikerre halmoz, rendkívüli eredményeit azonban elsősorban hozzáállásának tulajdonítja. Most ezt szeretné másoknak is átadni.

Tudományos kutatásokat végez, előad, motivál, mellette pedig, amikor ideje engedi, énekléssel, komolyzenével foglalkozik, és jógázik. A természettudományos pálya akkor kezdte el komolyabban érdekelni Molnár Annát, amikor általános iskolai tanárai ötödik osztályban elküldték egy környezetismereti versenyre. „Miután továbbjutottam a következő fordulókba, a későbbi biológiatanárom mérhetetlen időt és energiát fektetett a felkészítembe, és ez alatt olyan különleges dolgokat mesélt a természet működéséről, amelyek teljesen elvarázsoltak. Azóta hajt a kíváncsiság, hogy minél többet megérthessek a minket körülvevő világból.”

Akkoriban persze még elsősorban a madár- és növényvilág érdekelte. Molnár Anna mindössze 12 éves volt, amikor madárvédelmi programot dolgozott ki óvodásoknak, majd a foglalkozások sikerén felbuzdulva egyre több interaktív bemutatót és ismeretterjesztő programot szervezett. Vezetői tapasztalatokat is szerzett a Kutató Diákok Országos Szövetségének alelnökeként és XXI. és XXII. Bolyai Konferencia főszervezőjeként.

Érdeklődése később a gimnázium alatt a molekuláris biológia felé fordult, ezért miután felvételt nyert az ELTE biológia alapszakára, első útja a Semmelweis Egyetem kutatólaborjába vezetett, ahol öt éven át vastagbél-tumorkok vizsgálatával foglalkozott. Az egyetem alatt is sorra halmozta az elismeréseket. 2014-ben a MATEHETSZ Felfedezettjeink fődíjasa volt, elnyerte az S. W. Kuffler Kutatási Ösztöndíjat, kiemelkedő kutatói és hallgatói munkája elismeréseképpen pedig Pro Scientia Aranyéremben részesült.

Hamarosan befejezi a mesterképzést a molekuláris genetika, sejt- és fejlődéstudomány szakirányon, később pedig elvégezi a PhD-képzést is. Epigenetikával fog fog-

Molnár Anna

lalkozni, ez a tudományterület azt kutatja, hogy a környezeti, életmódbeli hatások milyen átörököthető változásokat okozhatnak a DNS szerkezetében.

A Magyar Templeton tehetséggondozási program alatt fogalmazódott meg benne társadalmifelelősség-vállalási küldetése. Eddigi eredményeit erős belső motivációjának, nyitottságának, kitartásának és szorgalmának tulajdonítja, és úgy gondolja, a megfelelő hozzáállással és gondolkodásmóddal bárki elérheti a saját boldogulásához szükséges céljait. Ezért tudatos szemléletformálással szeretne segíteni az embereknek, hogy megtalálhassák valódi útjukat.

„Elsősorban gyerekkel szeretnék foglalkozni – mondja –, mivel úgy vélem, minél fiatalabb korban kell az akkor még természetes motivációt, kíváncsiságot megfogni, és kialakítani a jó hozzáállást, szokásokat és értékrendet.” Célja, hogy a Covey-féle, 7 szokáson alapuló Életrevaló program minden iskolába eljuthasson. Ehhez keres most szponzorokat a Kiváló Nevelési Kultúráért Alapítvány számára, és a La femme 50 tehetséges magyar fiatal programtól is elsősorban ennek megvalósításához vár segítséget.

Molnár Anna mentora Zsoldos Dávid: Anna mentorálása a legjobb bizonyíték arra, hogy nemcsak, hogy nem hátrány, de talán még előny is, ha mentor és mentorált nem „egy pályán” mozog szakmailag – így aztán a hangszíly szinte magától került azokra a kérdésekre, amelyek ennek a sokoldalúan tehetséges és kibőbbszóan energikus lánynak az útkeresésével kapcsolatosak.

Nyerki Emil

A molekuláris biológia rabja

Már egészen fiatalon kutatásokkal telik az élete. Erre inspirálja a családja, a szülői minta. De az élet iránti kíváncsisága is. Mert kutatásai az élet fontos kérdéseit feszegetik. Csak azt kell eldöntenie, hogy az életjelenségek mely területére koncentrálja az energiáit. Terep van elég.

Élettudományos kutatás, azon belül jelenleg a molekuláris biológia és a szenzorika ötvözte az, ami Nyerki Emilt foglalkoztatja. „Legfőképpen a szüleim tereltek a természettudományos pálya felé” – ismeri el. Amióta egyre komolyabb kutatásokba fogott, a díjak is igazolták adottságait. Ezt tükrözte a TUDOK Nagydíj és 1. díj. Gimnazistaként két OTDK-n is részt vett, a másodikon két különdíjat kapott, megnyerte a 6. Ifjúsági Bolyai Díjat. Kutatómunkát először az Orvosi Fizikai és Orvosi Informatikai Intézetben folytatott 2,5 évig (OTDK 2. és 3. hely), majd 2016 februárja óta a Biokémiai és Molekuláris Biológia Tanszéken dolgozik. Díjai közül legbüszkébb a Stephen W. Kuffler kutatói ösztöndíjra, és erősíthette a Junior Templeton Fellow csapatát is. 2016 nyarán az ETH Zürich egyetemen dolgozott kutatói ösztöndíjjal.

A Szegedi Tudományegyetem hallgatója, most fejezte be az alapszakot, készül a mesterszakra. Kutatásai szerteágazóak, a fehérjealapú napcellától az Európai Unió gazdaságtudományán át a laktózszenzor építéséig terjednek. Ez utóbbi kutatása jelenleg is folyik, mert igencsak aktuális: „A mostani projektben egy olyan szenzor létrehozásán dolgozom, amelyet magukkal hordhatnak a laktózérzékenyek. Európában a népesség mintegy 75 százaléka érintett ebben.” A műszer speciális fehérjével működik majd, magyarázza még, most

éppen a megfelelő fehérje tisztításánál akadtak el... A jövőjét egyértelműen a kutatások folytatása határozza meg a terveiben. Az ETH Zürich egyetemen tavaly eltöltött, kilenches kutató időszak alatt átlátta, hogy feltétlenül külföldön kell elkezdenie a jövő megalapozását. Azt tapasztalta ugyanis, hogy „a kinti kutatóintézetekben hatékonyabb és összefogottabb a munka. Először is sokkal több a pénz a kutató tevékenységre, jobb a felszereltség is, és motiváltabbak az emberek, mindenki jobban koncentrál a közös munkára, ezért inspirálabb a légkör”.

A La femme50 tehetséges magyar fiatal programban látja egy jó közösség kialakulásának esélyét, hogy a rengeteg különböző érdeklődésű ember összefogva kamatoztathassa a tudását. „A program számomra személy szerint is egy hatalmas lehetőség lehet. Mentorom személyében közelről megismerhetem az ország egyik kiválóságát, ez már önmagában is hatalmas megtiszteltetés, újabb példakép segítheti eredményes kutatómunkámat.” Azt is várja még mentorától, hogy abban nyújtson segítséget, merre is érdemes menni, hogyan lehet embernek maradni a hatalmas tudományos világon belül. Abban is eligazítást remél, hogy egy szakértő külső szemlélő miként értékeli a terveit, eddigi életútját, milyen tanácsokkal tudja őt ellátni a jövőt illetően.

Lapzártáig a mentor személye még nem végleges, a mentorról és más aktualitásokról a program weboldalán talál naprakész tájékoztatást: lafemme.hu/tehetseg

Ördög Noémi

A vászon és az ecset örök

Nyughatatlan kísérletező. Tizenhat évesen kezdte művészi pályáját, eredetileg divattervezőnek készült. Egy Salzburgi Nemzetközi Nyári Akadémia után vált világossá számára, hogy a festészet az ő kifejezési formája. Digitális technikával kevert, részletgazdag festményein a társadalom legaktuálisabb témái jelennek meg.

Ördög Noémi mentora S. Hegyi Lucia: Ördög Noémivel a szabadon alkotás szeretete, valamint a kortárs alkalmazott művészet a közös kapcsolódási pontunk. A mentorprogram során a két művészeti ág – a ruhaalkotás és a festőművészet – összekapcsolásával szeretnénk egyedit, személyre szólót és páratlant alkotni. Emellett olyan támogatást és háttérrel szeretnénk biztosítani a mentortanulónak, amellyel a racionalis és művészeti énjének összhangba kerül, majd kiteljesedhet.

Tehetségét apai nagyszüleitől és édesapjától örökölte Ördög Noémi, művésznevén Naomi Devil. Édesanyja matematikus, aki azt szerette volna, ha lánya az ő tudományában is jártas. „A sok matematikaszakkör fárasztott, de hasznos volt. Ráadásul nem szerettem a hagyományos iskolát, ezért magántanulóként, 17 évesen érettségiztem” – idézi fel a gyerekkori útkeresést. Fordulatot a salzburgi nyári művészeti akadémia hozott az életébe. „Nagyon inspiráló művészi közeg vett körül, utána tudatosan kezdtem keresni a saját kifejezési formámat” – mondja. Londonba utazott, ahol a kortárs galériákat végigjárva ráeszmélt arra, milyen óriási lehetőségek vannak a kortárs művészetben. Juno Doran hiperrealista punk portréja mélyen megmaradt benne.

Hazatérve elkészíti az első, alternatív fiatalokat ábrázoló portréit. Festeni édesapja tanította, aki a budapesti iparművészeti főiskola formatervező szakán végzett. „Mindig dicsért, és új lépcsőfokokat jelölt ki számomra. Úgy, hogy soha nem erőltette rám az elképzeléseit.” Egy nyáron át készítette el azt az ötven műből álló portfóliót, amellyel jelentkezett a bécsi művészeti akadémiaira. Bár reménytelennek gondolta, mégis azonnal fölveszik. Közben az építészkarra is jár négy évig, az ott tanultaknak a térábrázolásban veszi hasznát. Majd elvégzi a grafika szakot, ahol a számítógépes grafikai programok megismerése nagyban segítette egyedi stílusának megtalálását.

Shívesen használja a digitális technikákat. Festményeit számítógépen aprólékosan megtervezi, a részleteket pedig három dimenzióban modellezi. Folyamatosan keresi az új technikákat, technológiákat. Máriss vannak kétkedők, akik azt kérdezik, vajon mi értelme van festeni a digitalizált korban. Ördög Noémi gyorsan válaszol: „A vászon és az ecset örök. A technika haladása miatt a fényművészeti alkotásaimat nem biztos, hogy évek múltán meg tudom javítani” – magyarázza. A digitális technikák használatával pedig az a gond, hogy gyorsan elavul a formátum. Ezzel szemben a festészet örök.

Kétféle életet él, Bécs és Budapest között ingázik. Arra a kérdésre, hogy hol érzi jobban magát, gyorsan válaszol: Budapesten. „Bécsben nagyobb az érdeklődés a képzőművészet iránt. A galériák és művészeti intézmények hálózata kiterjedtebb. Itthon igyekszünk összetartani, eljárunk egymás kiállításaira” – mutat rá a különbségekre.

Mintegy 300 képet festett eddig. Nagyon szívesen emlékszik két évvel ezelőtti bécsi kiállítására: „Varázslatos élmény volt egy nagy térben együtt látni az összes addigi festményemet. Ezt a pillanatot Budapesten is szeretném átélni.”

Orgován Norbert

Orgován Norbert mentora dr. Erőss Loránd: Norbert nem csak a tudomány és a közösségformálás területén elért eredményeivel tűnik ki az átlagból, a társadalom peremére szorultakat is észreveszi. Ha lesz kitartása végigvinni mindazt, amibe most belekezdett, hiszen a nagybetiús életbe még csak most lépett be, egyik meghatározó személyisége lehet majd a magyar társadalmi közéletnek akár a tudományos ismeretek népszerűsítése, akár a közösségek szervezése terén.

Egy független bizottság egyhangúlag a tudományos eredményeit találná a legfontosabbnak – véli Orgován Norbert. Doktori képzése évei alatt az elvárt 2 publikáció helyett 16 cikke jelent meg nemzetközi tudományos folyóiratokban, emellett 2 könyvfejezetnek is szerzője. Komoly tudományos projekteken vett részt, eredményeit több díjjal is elismerték. „Mindezek ellenére több okból sem a tudományos eredményeimet tartom a legfontosabbnak – állítja. – Tekintélyt parancsoló laboratóriumi köpenyemet, etanol áztatta gumikesztyűmet, illetve legutóbbi divat szerinti szájmaszkomat szögre akasztva másfél éve már nem a rák ellenszere, hanem új kihívások után kutatok. Arra jutottam, hogy időmet, képességeimet más területeken jobban tudnám hasznosítani, kamatoztatni és a társadalom javára fordítani, illetve nagyobb hatáskörrel tudnék működni.”

Vágyis ahogy Ady lírai hőse, Norbert is a következőket vallja: „Nem kellene a megálmodott álmok, Új kínok, titkok, vágyak vizén járok.” Azt állítja: őt a befutott pálya, a megtett út, a karrier és életútíve érdekli, a magaslatok a kezdőponthoz viszonyítva. Ezért az elmúlt másfél évét érzi a legfontosabbnak az önmegvalósításban. Időrendben a következők történtek azóta vele: teljesítette a Kinizsi 100-

Új kínok, titkok, vágyak vizén...

Pályáját biofizikus PhD-hallgatóként kezdte, kutatási témái közé a sejtadhézió, a belső súrlódás, valamint a kinezin motorfehérje tartozott. A tudományos pályával szakítva jelenleg mobilhálózati tesztkörnyezetek koordinálásáért felel. Szabad idejében vállalkozások indításán töri a fejét, erejét jóléti programokra és sportversenyekre tartogatja.

as teljesítménytúrát, célba ért a Hosszútávú Triatlon Országos Bajnokságon, több vállalkozás beindításán kezdett gondolkodni, dolgozni, új munkahelyi pozícióban 4G-s hálózatok tesztkörnyezeteinek koordinálásáért lett felelős, a Star for Life motivációs és oktatási program Sigma Technology-oldali nagykövetének választották, bekerült a La femme 50 tehetséges magyar fiatal programba.

Star for Life-nagykövetként a Dél-afrikai Köztársaság legelmaradottabb tartományában iskolák működésének és diákok egyetemi továbbtanulásának támogatását segíti. Több vállalkozásötlet is jár a fejében. Részt vesz egy elektromos gépek javításával foglalkozó projekt megtervezésében, mellyel a háztartások ökológiai lábnyomát csökkentené. Szeretné a Kultúrfürdő nevű program-sorozatot újra életre hívni: ez a magával ragadó minifesztivál a zenét, az irodalmat, a színházat török fürdőkbe, lépcsőházakba, magánlakásokba csempészve 2013-ig színesítette a budapesti kulturális életet. Ehhez kapcsolódóan egy új, minden felet összehozó, programszervező webes felület kialakítása is a célja.

„Az előző szűk másfél évben saját bőrömön tapasztaltam, hogy egy kreatív, nyitott, sokszínű közösségnek milyen elképesztő emelő, fejlesztő ereje van” – mondja. Azt reméli, hogy az 50 fiatal programban olyan ismeretségekre, barátokra tehet szert, és olyan közösségnek lesz részese, amely még jelentősebb teljesítményekre sarkallja, új nézőpontokat, ötleteket, fejlődést hoz az életébe, és ő is másokéba.

Papp Gábor mentora Reis Anna: Gábor példát mutat a mai fiataloknak, de akár egy tágabb értelemben vett generációnak is. Merj nagyot álmodni! Ő ki mert törni a családi és társadalmi elvárásokból, a jó tanuló, egyetemet végzett fiú nem állt be a sorba, a „normál”, napi 8 órát irodában dolgozó, fix fizetéssel átlagos hangulatban esténként hazabattyogók köze. Szorgalommal, nyitottsággal a világra önmagát képezte – és vált elismert online marketing szakemberré.

Azoknak akart segíteni, akik ugyanolyan problémákkal küzdenek, mint ő 6-8 évvel ezelőtt – mondja Papp Gábor. „Fogódzkodót szerettem volna a kezükbe adni, hogy tudják, merre induljanak el, és milyen fórumokról érdemes tanulni. A mottóm: szeretném kinevelni Magyarország következő online marketinges generációját.”

Posztjait több tízezer ember olvassa, és online kurzusaira is rengetegen iratkoznak fel. A The Pitchet azért hozta létre, hogy mind szakmai publikációkkal, mind személyes tapasztalataival hozzájáruljon új szakemberek képzéséhez, hiszen Magyarországon jelenleg egyetlen egy felsőoktatási intézményben sem oktatnak online marketinget, márpedig óriási szűkség lenne rá, hiszen bármilyen értékes is legyen egy termék vagy szolgáltatás, online marketing nélkül manapság nem fog eljutni a fogyasztókhoz. Naponta több mint kétmillió blogposzt kerül ki a világhálóra, ahhoz, hogy valaki kitűnjön, nagyon sok időt kell fordítania a marketingre. Gábor tehetségét és hozzáértését igazolja, hogy ő felelős a Shapr3D applikációfejlesztő cég marketingjéért – ez az egyetlen olyan magyar vállalkozás, amelyet az Apple feltüntet saját iPad Pro reklámjaiban és weboldalán.

Papp Gábor A hazai online marketing császára

A marketinges, aki mindent tud arról, hogyan legyél népszerű, és nem is fél elárulni a titkát, 2016 januárjában indította el a blogját azzal a céllal, hogy abból Magyarország legnépszerűbb online marketinges blogja legyen.

Az online-marketing-edukáción kívül, fiatal vállalkozóként szívügye a hozzá hasonlóan fiatal vállalkozók szakmai támogatása is, ezért hozta létre a Mentorship nonprofit társadalmi szerveződést. „Nálam a mentorálás mást jelent, mint sokaknak: az, aki 20-30 évvel előttem jár, nagyon jó inspiráció lehet arra, hogy milyen életpályát lehet megtenni, de igazán jó mentorok azok tudnak lenni, akik csak 2-3 lépéssel vannak előttem, és pontosan értik a problémáidat, mert pár évvel korábban ők is pontosan ugyanezekkel néztek szembe.”

Karácsony és szilveszter között év eleji fogadalmak helyett minden évben meghatározza és leírja az éves céljait. Olyan reális terveket vet papírra, amelyeket valamilyen úton-módon el kell érnie év végéig, ha pedig valamit nem sikerül megvalósítania, akkor kielemez, miért nem ment, és tanul belőle. Így történhet az is, hogy olyan márkákkal dolgozott már együtt, mint egy New York Times Best Selling író, a HVG, a Telekom, Meskó Bertalan, a Tresorit, a Design Terminál, az EON, a BioTech USA.

Sikereinek másik alappillére a work-life integration: „Másokkal ellentétben én nem a klasszikus work-life balance-ra törekszem, hanem inkább a work-life integrationt tartom szem előtt. Nem az a cél, hogy reggel 8 órára bemenjek az irodába és várjam, amíg letelik a munkaidő. Nem sokat, hanem tudatosan és okosan kell dolgozni. Két fontos szabályt szoktam mindig betartani: akkor dolgozom, amikor produktív vagyok, illetve napi minimum nettó 4 órát koncentráltan. Ha az megvan, azt egy jó napnak kell értékelni. 4 hatékony óra alatt ugyanis sokszor többet el lehet érni, mint amennyit mások bruttó 3-4 nap alatt hoznak össze.”

Pintér Dániel Gergő

Pintér Dániel Gergő mentora dr. Ránky Katalin: Amikor tőlem azt kérdezik, mitől lettem sikeres, mindig azonos a válaszom: három meghatározó egyéniség segített a pályámon, tanácsot adtak, irányítottak és kritizáltak. Elérkezett az idő, amikor én szeretnék így segíteni.

A Magyar Tudományos Akadémia Számítás-technikai és Automatizálási Kutatóintézetének kommunikációs vezetőjeként és saját vállalkozásában is értékként tekint az információcserére Pintér Dániel Gergő PR-stratéga és válságkommunikációs szakember, oktató, kutató. „Olyan cégeknek, magánembereknek nyújtok szakmai segítséget, akik, amelyek üzletpolitikájával, emberi hozzáállásával azonosulni tudok. A tudomány, az oktatás, a civil szféra szereplői nemcsak borzasztóan izgalmas stratégia mentén kezelhető szervezetek, társadalmilag felelősek is, így habozás nélkül melléjük tudok állni, hogy a kommunikációjukat fejlesszem. A tudományos közöiséget kicsalogatni az elefántcsonttoronyból éppen olyan fontos, mint a magánembereknek megmutatni, hogy a tudomány, a kutatás szexi” – mondja.

Főállásban az MTA SZTAKI kommunikációs osztályát vezeti, de saját kutatási területe, a válságkezelés jelenti számára a legnagyobb kihívást – ebből írja doktori disszertációját is. A válságmenedzsment Magyarországon még nem vált külön hivatássá, ezért ő saját magát inkább válságérzékeny PR-esnek nevezi, aki 80 százalékban a krízisek megelőzésével foglalkozik, 20

Hálás minden nehézségért

Kríziskommunikációs szakember, aki az életet a komfortzónáján kívül éli. Mindenáron meg akarta találni a gyakorlat és az akadémikus elmélyültség szinergiáját. És ez sikerült is neki.

százalékban pedig „tűzoltással”, krízishelyzetek objektív szakértői elemzésével. Fontosnak tartja kiemelni, hogy a közhiedelemmel ellentétben nem etikátlan politikus, aki mindenáron helyre akarja állítani egy cég elvesztett renoméját, számára legalább annyira fontos egy szervezet célcsoportja, mint maga a szervezet.

Református, reálbeállítottságú családból származik, világ életében matematikusnak szánták, de ő kiskora óta tudja, hogy író, alkotó, gondolkodó ember szeretne lenni. Már 18 évesen, az egyetem mellett elkezdett szerkesztőségekben gyakorolkoskodni, és számára a mai napig az első számú cél a tanulás. „A kihívás és a komfortzónából kilépés az, ami igazán vonz, annak az izgalmas útnak a megtalálása, hogyan tudnék folyamatosan fejlődni, inspirálódni. Az a típusú ember vagyok, aki még a diákjait is arra buzdítja, hogy ne féljenek a kudarctól, hanem minél több éles helyzetben próbálják ki magukat. A munkáim során teljesen különböző közegekben mozgok, így fontosnak tartom, hogy ugyanazt a szakmai problémát akár egy oxfordi professzorral, akár egy Unicum mellett, egy laikus barátommal meg tudjam vitatni.”

Szabad idejében önkénteskedik, járt már India nyomornegyedeiben, Japánban, de segített hajléktalanoknak és mélyszegénységben élő roma családoknak is. Egy mélyen hívó, szeretetet hirdető fiatalember, aki hihetetlenül hálás minden nehézségért az életében, mert ezek tanítják folyamatosan alázatra, illetve arra, hogy nem lehetnek meddő pillanatai. A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programtól elsősorban azt várja, hogy a megfelelő fórumokon népszerűsíthesse tudományát, inspirálódjon a 49 tehetséges emberrel való megismerkedésből, illetve hogy kezdő vállalkozóként segítséget kapjon vállalkozása beindításához.

Pintér Gergő

A matematika a szabadság maga

Hisz abban, hogy az általa kutatott témák alapja alapműveltségünk részévé válhat, akárcsak a Föld gömb alakja annak idején, csak fel kell fedezni mindenben a matematika szépségét, végtelenül szabad teremtő erejét.

Egy házibuliban kezdődött. Valaki talált egy karfiolt, és úgy gondolta, jó lenne levest főzni belőle. „Mondtam, hogy nem szeretem a törtdimenziós zöldségeket – meséli a régi történetet Pintér Gergő matematikus. – Erre elkezdte érdekelni a többieket, mi az, hogy törtdimenziós, én pedig az éjszaka közepén magyaráztam valamit a fraktálokról, majd eljutottunk a szokásos felkiáltáshoz: ó, mi ezt sosem fogjuk megérteni! Akkor, abban a pillanatban megfogadtam: engem ti nem fogtok arra használni, hogy megerősítsétek magatokat abban, hogy nem tudjátok megérteni a matematikát! Megbeszéltük, hogy egy hét múlva találkozunk, és mindent érteni fognak.”

Ez a Matemorfózis alternatív ismeretterjesztő sorozat keletkezéstörténete. A sorozat azóta helyet kapott a legtöbb nyári fesztivál programjában, alternatív klubokban, de még egyetemi szemináriumként is felvehető. Pintér Gergő azt szeretné elérni vele, hogy az emberek ne úgy gondolkodjanak a matematikáról, mintha be lenne merevedve egy izomcsoportjuk, ne merev rendszerként használják, hanem fedezzék fel a szépségét, és találják meg a zenében és a művészetekben is a matematika végtelenül szabad teremtő erejét.

Hisz abban, hogy az általa kutatott témák alapja alapműveltségünk részévé válhat, akárcsak a Föld gömb alakja. Bármivel foglalkozik az életben, legyen az a tanítás, zenekara dalszövegeinek írása, képzőművészekkel közös absztrakt installációk kitalálása, mindenben elsősorban a matematikai összefüggések megtalálása motiválja.

Kivéve a hétköznapokat. A mindennapi dolgokban ugyanis igyekszik elkerülni a felesleges számolgotást a

geometriával, szingularitással, topográfiával foglalkozó, fiatal matematikus. Ha például a haverokkal a boltban közösen vesz sört, egyszerűen nem hajlandó számolgatni, és a számlabefizetés procedurája előtt is tanácsalannul áll. „Amikor azt a rengeteg számot egyik helyről a másikra be kell másolni, mindig azon gondolkodom, hogy ha az emberek annyira utálják a matematikát, akkor miért tesznek annyi számot mindenhová?! Én matematikus vagyok, mégis mindent inkább betűkkel jelölök. Háromnál nagyobb számmal csak akkor foglalkozom, ha nagyon kell. Másnak meg ez a hobbija?!”

Arra a legbüszkébb, hogy azok a nagyon konkrét, de irreális képek, amelyek a fejében valamikor megszülettek, épp úgy váltak valóra, ahogyan elképzelte őket. Többször álmolta azt, hogy a nagymamája falujában, Cserhátszentivánban fesztivált rendeznek, és a szomszéd faluból sétál át, miközben szembejön vele Janis Joplin, aki éppen sajnálkozik, hogy lemaradt a koncertjéről. Erre pár évvel később, ugyanezen a helyen, bár Janis Joplin nélkül, de életre hívta a Tű Fokán Művészeti Fesztivált. Ugyanígy volt a matematikatanítással is. Sokszor elképzelte, hogy ő magyarázza másoknak a matematikát, és ez is megvalósult, hiszen ma több száz lelkes fiatal hallgatja az előadásait. A történetnek pedig még koránt sincs vége.

Pintér Gergő mentora Tólos Attila: Amíg nem találkoztam Gergővel, voltak kétségeim, hogy vállaltam-e a mentori felkérést. De megismerkedtünk, és nagyon érdekes figura, egyszerre punkzenész és matematikus. Ami a legjobban tetszik benne, hogy nemcsak szereti és érti a matematikát, de népszerűsíteni is akarja.

Dr. Prokop Susanne Pszichiátria és diszkrimináció

Agykutatóként dolgozik az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetében, emellett pedig a Semmelweis Egyetem Közösségi Pszichiátriai Központjának önkéntes orvosa. Arra törekszik, hogy sajátos, nyitott szemléletet alakítson ki a mentális betegségek kialakulásával és kezelésével kapcsolatban.

Prokop Susanne mentora Szlankó János: Susanne számos területen nagyon jó képességekkel rendelkezik, és ehhez párosul az ambíció, az alkotás vágya. Melyik irányt válassza az alapkutatástól a vállalkozásig terjedő spektrumban? Melyik úton mikor fogja érezni az alkotás, a siker örömét? A választás hosszú távra szól, egy idő után nincs visszaút. A mentor ebben a választási folyamatban tud segíteni.

Félig német, félig magyar Prokop Susanne, de az anyanyelve magyar, ahogy ő maga is. Summa cum laude minősítéssel szerzett általános orvosi diplomát, emellett kvantitatív modellezőként is végzett. Gimnazistaként Kínában és Horvátországban képviselte hazánkat fizikaversenyeken, azután ezüstérmét is szerzett az Ifjú Kutatók Nemzetközi Konferenciáján, Indonéziában. „Az eredményeimet az engem körülvevő fantasztikus tanároknak köszönhetem, akik megszerettették velem a matematikát, a fizikát és a kémiát. A pályaválasztás sokáig nehéz kérdés is volt számomra, hogy merre tovább, de végül családi javaslatra az orvosi egyetem mellett döntöttem.”

Már az első évben tudományos diákköri munkába kezdett. Először egy genetikai kutatáshoz csatlakozott, majd az SE Elettani Intézetben folytatta. Ott szerencsésen olyan témavezetőt kapott, aki rendkívül motiváló személyiség volt. „Rengeteg technikát sajátíthattam el tőle, és ő győzött meg arról, hogy a matematikai és fizikai alapok is elengedhetetlenek ma már az orvosi kutatásban.” Így a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen kezdett órákat hallgatni, ahol ily módon kvantitatív modellezői képesítést szerzett.

Tudományos diákköri munkájáért számos konferencián első díjban részesítették. Az Országos Tudomá-

nyos Diákköri Konferencián pedig az első helyezés mellett megkapta a legjobb előadói díjat. Azután egy nagy amerikai egyetem nemzetközi díjával három hónapot töltött a Vanderbilt Egyetem Biológiai Intézetében. Ott is felfigyeltek a munkájára, és a következő évben már egy kísérleti technika szakértőjeként kapott meghívást ugyanazon egyetem Farmakológiai Intézetébe.

Ahogy csak ideje engedi, a kutatás mellett aktívan részt vesz a mentális betegetek sújtó stigma elleni küzdelemben is. „A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programhoz azért akartam csatlakozni, mert szeretném támogatni a látókörömet, és teljesen más területekről ismerhetek meg fiatal tehetségeket. A munkahelyemen minden kollégám lenyűgözően nagy tudású, így szakmai segítséget mindig kapok. A mentorprogramtól éppen azt várom, hogy olyan kérdésekre is kapjak választ, amelyek foglalkoztatnak, de nem szigorúan a szakterületemhez tartoznak.”

Sokat gondolkozott azon, hogy a program lehetőségeit hogyan használhatná a lehető legjobb célra. Úgy véli, a közösségi pszichiátria nagyobb támogatottságának elérése, illetve a betegekkel szembeni diszkrimináció csökkentése lenne az egyik ilyen célkitűzése. „A mentorom segíthetne abban, hogyan lehetne ezt a célt megfogni, majd véghez vinni.”

Sághegyi Adél Laura A hasznos dizájn hírnöke

Építésként azt szeretné elérni az épületeivel, hogy ne csupán esztétikai értéket képviseljenek, hanem társadalmilag is hasznosak legyenek. Olyan megoldásokat keres, amelyek egyszerre gyönyörködtetnek látványukkal, és szolgálják a közösséget. Az építészet eszközeivel szeretné jobbra tenni a világot.

Sághegyi Adél Laura mentora Süveges Gergő: A kreativitás, a jó ötlet, a profi megvalósítás – még csak fél siker. Igazán áttűtő akkor lesz, ha a lényegét el tudjuk mondani másoknak, és a számunkra kulcsemberek megértik, miért kell ránk figyelniük.

Minden építésznek legalább minimális szinten érzékenynek kell lennie a társadalom problémáira, hiszen ők alakítják az emberek környezetét, és a lehető legjobbat kellene kihozniuk a munkájukból, nem csak az öncélú luxust megalkotni – ez Sághegyi Adél fiatal építész meggyőződése. 2016-ban beválasztották a top 50 sikeres magyar közé. Kínában, egy rangos nemzetközi építészhallgatói versenyen kreatív megoldású szobrászműhely tervével szerezte meg az első helyet, jelenleg pedig a diplomamunkáján dolgozik, amelyben egy szemétből újrahasznosított bútorokat gyártó épületet tervez. Olyan megoldásokban gondolkodik, amelyek egyszerre elégítik ki a vizuális igényeket, és társadalmilag is hasznosak.

Már gyermekkorában lenyűgözte az építészetben a művészet és a tudomány összefonódása. Rajztanfolyamra, művészeti szakköre járt, de kimagaslóan teljesített a reáltudományok területén is. A mai napig az építészet művészeti, problémamegoldó része érdekli. Szerinte egyre nyitottabbak az emberek a hasznos dizájnra, és úgy gondolja, hogy a La femme 50 tehetséges magyar fiatal program segítségével talán még több emberhez eljuthatnak az általa képviselt értékek, és így – ezáltal is – a világ jobb helyévé válhat.

Emellett fontos missziójának tekinti, hogy népszerűbbé tegye a vidéket a fiatalok körében. Szülővárosában, Kaposváron interaktív köztéri bútorait, illetve a közterek revitalizációjával kapcsolatos munkáját második díjjal jutalmazták, valamint az Új Nemzeti Kiválóság Programba is egy olyan városfejlesztési koncepcióval került be, amely a fiatalok vizuális és építészeti igényeire épít. „Azért tartom fontosnak, hogy újra népszerűvé tegyünk a vidéket, mert jelenleg Budapest sokkal vonzóbb a fiatalok számára, hiszen sokkal több lehetőséggel kecsegtet, mint bármelyik másik település az országban. Viszont hosszú távon elengedhetetlen lenne, hogy az egyetlen központot több kisebb központra bontsuk, hogy ne legyen ennyire centralizált a fiatalok eloszlása az országban, és fejlődésben se szakadjon le a vidék” – foglal állást.

Rengeteg eddig elért sikere ellenére arra a legbüszkébb, hogy leküzdötte saját lustaságát, hogy mindent megtett azért, amit elért, és hitt abban, hogy mindez létrejöhet – vallja be. Korábban nehéz volt elfogadnia, ha kudarc érte – mondja –, de megtanulta, hogy nemegyszer rajta kívül álló körülmények is közrejátszanak abban, ha nem úgy alakulnak a dolgok, ahogy azt tervezte. Szerinte a siker kulcsa az lehet, hogy nem szabad megállni az első buktatónál, hanem fel kell állni, és tovább kell menni.

Sághy Péter

A nem kis kémikus

Kémia szakos egyetemi hallgató, meghozza felsőfokon, amit az is igazol, hogy lakhelye, Dunaszerdahely már az érettségije évében Pro Urbe Juvenis díjjal tüntette ki. Kutat Edinburghban, Oxfordban és Budapesten is, a legkiválóbb kutatóktól akarja eltanulni a világ jobbá tételének tudományát.

A jövője alakulását nagyban befolyásoló eseménynek a 2014-es Ramón y Cajal-pályázatot tartja Sághy Péter. Ez egy esszéíró pályázat volt általános biológiai témával, és oxfordi kutatással fődíjként. „2014-ben én részesültem abban a megtiszteltetésben, hogy egy hónapot tölthettem el az Oxfordi Egyetemen prof. Somogyi Péter laboratóriumában, ahol a világszínvonalú agykutatásba nyerhettem betekintést” – meséli. Ez meghatározó élmény volt számára, és hozzájárult ahhoz is, hogy most az Edinburghi Egyetem hallgatója lehet. 2013 óta kapcsolódik be kutatásokba, amelyeket anyaegyetemén, Edinburghban, valamint Oxfordban és Budapesten végzett, illetve végez.

Saját kutatásával 2014-ben a TUDOK Kárpát-medencei Konferenciáján 1. díjas lett. 2015-ben a TUDOK keretében az MTA TTK-n végzett munkájával nagydíjas. Ugyanabban az évben részt vehetett Brüsszelben a 15. MILSET Expo-Sciences International nemzetközi diákalkotó kiállításon. 2016-ban Junior Templeton Fellow, a Felfedezettjeink 2016 pályázat fődíjasa és a Mensa HungarIQa tagja lett.

Idejének jelentős részét még most is Skóciában tölti. „Érdeklődésem középpontjában a kémia áll – mondja. – Már általános iskolás korom óta nagyon érdekel, és ebben nagy szerepe volt édesapámnak. Később megtárgyaltam egy magántanárom, akinek nagyon sokat kös-

zönhetek, így kezdtem el versenyekre járni, illetve így jutottam el az MTA AKI Kíváncsi Kémikus kutatótáborba.”

Jelenleg fémorganikus kémiával foglalkozik főleg. Ez nagyrészt katalizátorok gyakorlati használatát, illetve új katalizátorok fejlesztését jelenti - zöldkémiai célokra. „Például az a munka, amelyikben az MTA Zöldkémiai Kutatócsoportjában dr. Tuba Róbert vezetésével részt veszek, olyan környezetbarát kémiai eljárások kidolgozására fókuszál, amelyek révén az üvegházhatású gázok felgyorsult növekedéséért felelős fosszilis, kőolaj alapú vegyipari nyersanyagokat lecseréljük természetes alapú, megújuló, zöld alapanyagokra. A jelenlegi kutatás egyik központi témája a széles körben alkalmazott műanyagok alkotóelemeinek környezetbarát előállítására irányuló növényi eredetű alapanyagokból. De például egy másik kutatás célja, amelybe az Edinburghi Egyetemen bekapcsolódtam, az, hogy vegyi fegyverek ellen használható anyagokat találjunk.”

Annak nagyon örülne, ha a La femme 50 tehetséges magyar fiatal program révén új kapcsolatokat tudna kiépíteni, új embereket megismerni szakmán belül. Nagy vágya még kapcsolatokat építeni főleg amerikai kutatókkal, szakemberekkel. Azt tervezi ugyanis, hogy a PhD-fokozatot az Egyesült Államokban szerzi meg. Szeretne a világ vezető kutatóitól tanulni, és minél jobb kutatóvá válni, hogy maga is hozzájárulhasson a világ

Sághy Péter mentora prof. dr. Ligeti Erzsébet: Képességeink optimális kifejlődéséhez legtöbbünknek szüksége van visszajelzésre, pozitív és negatív meglátásokra egyaránt. Ezért tartom nagyon fontosnak, hogy mindazt a segítséget, irányítást és elővezető kritikát, amit én kaptam pályafutásom során tapasztaltabb kollégáktól, megadjam és továbbadjam a fiatalabb generáció fogékony tagjainak. Ugyanakkor a mentorprogramok fontos eleme a kölcsönösség is.

Simon Renáta

A lélektáncos

A kötöttségeket nehezen tűrő lány a szabadságot kínáló modern, kortárs táncban talált magára, szabadúszó táncművészként vett részt különféle projekteken. Mostanában fedezte fel a keleti gondolkodásmódot és a jóga filozófiáját, lelkiségét is, amit szeretne majd a munkájában is használni.

A Győri Balett iskolájába járt, majd közel három évig a társulat elismert tagja volt Simon Renáta. Aztán saját kezébe vette a sorsát, szabadúszó lett, és 2011-től Svédországban dolgozott. Emellett állandóan képezte magát. „A jelenlegi tudásom hetven százalékát a külföldön töltött idő alatt szereztem” – szögezi le. Mindenféle workshopon volt neoklasszikustól kezdte a „legkortársabb” modernig. Svédországban akkori párjától, Várnagy Kristóftól elsajátította a földtechnikát, megtanulta az improvizációt, s a táncos-koreográfus a korábbihoz képest teljesen más nézőpontot adott neki a tánchoz.

2013-ban a Svéd Királyi Baletthez került Simon Renáta. Kényelmes volt a rendszer, volt a háznak saját fizioterapeuta és szakszervezet is, amely védte az érdekeiket. Renáta viszont sokkal szabadabb volt annál, mint hogy hosszú távon jól érezze magát egy olyan helyen, ahol hierarchikus a struktúra, és modern tánc helyett klasszikus balettel kell foglalkoznia. „Jobban szeretem a szabadságot a táncban és a közegben is, amelyben dolgozom” – mondja.

Négy év elteltével hazaköltözött. „Életemben az egyik legbüszkébb arra vagyok, hogy a Frenák Pál Társulattal dolgozhattam – mondja. – Palitól azt a lelkiséget tanultam meg, amit belevisz a munkába.” Ha mozgásban Renáta nem őszinte, azt Frenák sosem fogadja

el. És ez az, ami segít Renátának meglepni önmagát. A lány szereti nézni, amikor a társulat vezetője mással dolgozik. Szerinte Frenáknak olyan szeme van a tánc-hoz, mint senki másnak, akit ismer. 2015. áprilisban debütált a társulat Birdie című darabjában, s azóta a teljes repertoárban szerepelt női karakterként.

2017. február közepén lesérült. Színpadon táncolni nem tud, de szerencséjére mozogni képes. Ezért klasszikus balettet és jógát oktat. Beszélgetésünk idején még nem tudta, mikor és hogyan lehet újra színpadon, de szeretné pályáját folytatni táncművészként is. Időközben meditálni tanult, és a buddhista filozófiával is elkezdett foglalkozni. Életmóddá vált számára a jóga, annak életszemlélete, fizikai és mentális gyakorlatai.

Jelentős részt vállal a Frenák Pál Társulat pedagógiai programjában. Szívügyének tekinti, hogy legalább egy-egy tanítási óra keretében olyan gyerekekkel foglalkozzon, akikhez hátrányos helyzetük miatt nem jut el a kultúra, és másképp nem is találkoztak volna a kortárs táncsal. Nagy álma, hogy különféle iskolákban felkutassa a tehetséges gyerekeket. Létrehozna egy intézetet, sokkal modernebb lenne annál, hogy a tanítványok csak megtanulják a klasszikus balettet és a modern technikákat: „Szeretném a jóga elveit is belevinni, hogy komplexitásában tanulják meg a mozgást.”

Simon Renáta mentora Ertl Péter: Renátával már az első pillanatban megvolt közöttünk az összhang, a tánc szeretete, a színpad vonzása mindkettőnknek lételemünk. Igazi tehetség, egy gondolkodó művész, aki nemcsak a testével, hanem a lelkével is táncol. Szeretném, ha még jobban megismerné a magyar és nemzetközi táncéletet, és együtt tudnánk gondolkodni a jövőben.

Szabó Ottó

*Szabó Ottó mentora
Dömötör Ákos:
Ottó az a típus, aki
felgyűri az ingujját,
nekiáll, és megcsinálja.
A kinetikus szobrászat,
amivel foglalkozik,
rendkívül izgalmas
terület, amely képes arra,
hogy a művészetet
közelebb hozza
mindannyiunkhoz.
A játékoság, ami
minden alkotásából
sugárzik, arra inspirál,
hogy újragondoljuk a
világot és a saját
látásmódunkat.*

A fém-, kő- és üveghulladékokból kinetikus szobrokat építő művész sokszínű munkáiban van, ami közös: az anyag iránti szüntelen érdeklődés és a lankadatlan alkotókedv. Ha a kezdetekről kérdezzük, Szabó Ottó önironikusan meséli, hogy valójában előbb lett hegesztő, mint szobrász. A szakképzettség megszerzése édesapja és édesanyja kérése volt, de Ottónak is tetszett a szakma férfiassága és a fémmunkálással járó fizikai munka. Miután szülei megnyugodtak, hogy van rendes szakmája a gyerekeknek, kedvére kísérletezhetett művészetével. Dédapja templomifreskó-festő volt, édesapja fizikus – talán e két hajlam ötvöződik tehetségében. Az első fémhez köthető, barkácsolós munkákat is apjától kapta még gyermekkorában. Akkor kezdte izgatni, hogyan tudja úgy összerakni a legkülönfélébb fémdarabokat, hogy új tárgyak szülessenek. Szenvedélye csakhamar hivatássá érelődött, így már korán eldönt, hogy ez lesz az útja: első nekifutásra felvették a képzőművészeti egyetem szobrász szakára. Diplomamunkája, egy 70 kilós, nagyméretű, mozgó tornarobot nagy sikert aratott, beszédtema lett. Ahogy a többi szobra is, például a Konyhai tér-idő görbítő, a Háromdimenziós adáshiba-generátor vagy a Bugyborékoló, amellyel buborékokat lehet fújni. Ettől számítva Robotto művésznévén ismerik.

Robotto és az Ebédszüneti Harcosok

A hegesztőműhely, a Magyar Képzőművészeti Egyetem, a Temze partja, az Angol Nemzeti Operaház, a színesfémtelep, a bábszínházak kulisszái, valamint külföldi és hazai galériák – mind-mind fontos helyszínei eddigi pályájának.

A szobrokhoz alapanyag kellett, s a kutatás során gyakori látogatójává vált a paksi színesfémtelepnek. Hamar kitanulta a fémkeresés csínját-bínját, és a telepen használatos szókészletet. Nem bánta, hogy ott úgy tekintettek rá, mint a „helyi fura fiúra”, amikor csapágyat, sárhányót, törött csengőt szedegetett össze. Hangzatos túlzással élve: a szeméttelpről Angliába vezetett az út. „Londonban megnéztem egy mozgásszobrászati vásárt, és ezzel végleg eldőlt, hogy figurális, mozgó szobrokat fogok készíteni, részben hulladékokból. Szeretem, ha a felhasznált anyagoknak van múltjuk, mert amikor összeillesztem őket, már eleve hordoznak valamilyen történetet.”

Londonban az Angol Nemzeti Operaház díszletépítőjeként dolgozott, de persze ott sem hagyott fel szenvedélyével, a kincskereséssel. „A műhelyünk a Temze partján volt, ebédszünetben gyakorta lemásztam oda egy vaslétrán, a kikötő falán, és gyűjtögető körútra indultam.” A hordalékban talált kincsekből (fém-, kő- és üvegdarabokból) apró figurák születtek, így készült el a Lunch Break Warriors, vagyis az Ebédszüneti Harcosok sorozat.

Egy szerencsés szakmai találkozás új vizekre csábította. Még angliai tartózkodása alatt kereste meg Somogyi Tamás bábszínházi rendező, aki a győri Vaskakas Bábszínház számára vitte színre János vitéz történetét, és ehhez díszlet- és bábtervezőt keresett. Szabó Ottó úgy érezte, ez olyan feladat, amiért érdemes hazajönni, és majdnem egy évig dolgozott a megbízaton. Azóta már az ötödik premierjén van túl díszlettervezőként.

FOTÓ: VINCE MÁTÉ ARTÚR

*Szakonyi Noémi mentora
dr. Hardy Ilona:
Régóta mentorálok
fiatalokat, nagyon
örülök, hogy ebben az
általam nagyra értékelt
tehetséggondozó
programban ezúttal
Szakonyi Noémivel
hozott össze a sors. Már
az első találkozásunk
alkalmával lenyűgözött
érett, érdeklődő, a
társadalmi problémákra
nyitott személyiséggel.
Élmény számomra egy
ilyen kivilágító
intelligenciájú, finom,
érzékeny, ritkaságszámba
menő értékrenddel
megáldott, fiatal filmes
szakember mentorának
lenni.*

Jól emlékszik rá: még a Színház- és Filmművészeti Egyetem dokumentumfilm-rendező mesterszakára járt, s az egyetem falújságján látta kitűzve a La femme első tehetséggutató programjáról szóló magazinból kivágott lapokat, melyek Szabó Szonját, Vérten Dánielt és Zomborác Virágot mutatták be. Lám, a harmadik program e magazinlapján már ő szerepel.

A Budapesti Corvinus Egyetemen szerzett alap- és mesterdiplomát nemzetközi kapcsolatok szakon Szakonyi Noémi Veronika. Jó nyelvérzékével fejlesztette tudását angolul, oroszul, Erasmus-ösztöndíjjal Jénában németül ismerkedett a politikatudománnyal, s beleszeretett a kínai nyelvbe is. Kínai-magyar köztársasági ösztöndíjjal egy évet Pekingben is eltöltött a diplomáciai akadémián. Aztán az egy évet még kettő követte: ezúttal kínai állami ösztöndíjjal, a Pekingi Filmakadémián kínai nyelven tanult mindent, amit csak a filmezésről tudni lehet.

2011 végén filmrendezői diplomával a zsebében tért haza, de nem a diplomáciai vagy politikai pályára, mert továbbra is a filmezés izgatta. Felvették a Színház- és Filmművészeti Egyetemre, dokumentumfilm-rendező mesterszakára; 2015-ben végzett, ám előtte egy évvel már elnyerte az Edinborough-i Nemzetközi Filmfesztivál közönségdíját Birdman című, Pekingben forgatott dokumentumfilmjével.

2014 végén alapította meg osztály- és alkotótársával a Match Frame Productions filmgyártó céget, hogy önállóan végezhesék munkájukat, s hogy kreatív mű-

Szakonyi Noémi Veronika Filmrendező a Távol-Kelet vonzásában

Kína szerelmese. Pekingi ösztöndíjai után filmrendezői diplomával érkezett haza, és itthon is mesterdiplomákkal gazdagodott. Dokumentumfilmesnek tartja magát; alkotótársaival saját céget is alapított álmai megvalósítására.

helyt teremtsenek dokumentumfilmes generációjuknak. Jelenleg hétagú az alkotócsoportjuk. „Az a célom, hogy világszínvonalú dokumentum- és később játékfilmeket készítsünk. Rengeteg projekten dolgozunk, egyszerre vagyunk alkotók és producerek, ami gyakran nehéz feladat” – ad helyzetjelentést.

Az Oslo közelében fekvő Bastoy börtönszigetről készített filmjét az Index internetes oldalon több száz ezer ember látta, Disznóvágás című kisjátékfilmjét nemrég vetítette az állami televízió. Szilánkok című kisfilmjéből egész estés dokumentumfilmet rendez. A készülő művet szárnyai alá vette a Filmalap, a Sundance Institute-től is kapott támogatást, 2017 év elején pedig a Robert Redford alapította, neves, amerikai Sundance Filmfesztivál Documentary Fellows Program résztvevőjeként utazhatott az Egyesült Államokba. Ott olyan mentorokkal volt lehetősége fejleszteni filmjét, és konzultálni, mint Jacob Secher Schulsinger dán vágó (A nimfomániás, Lavina, Madárkák), akiről sok-sok jó tanácsot és iránymutatást is kapott.

Örömmel tekint a La femme 50 tehetséges magyar fiatal program elé is: „Rengeteg az ötletem, de néha úgy érzem, szétesem, mert nem tudok nemet mondani a saját ötleteimre. Jó lenne valakivel együtt gondolkodni, építkezni, emellett segítségével a munkáinkhoz támogatásokat találni.” Egy rég dédelgetett dokumentumfilm tervét Kambodzsában szeretné megvalósítani, és visszatérne Kínába is.

Szalkai Dániel mentora dr. Czine Ágnes: Szalkai Dánielt művészi érzékenysége különösen alkalmassá teszi arra, hogy az autisták érdekeit képviselje. De! Ne is csak képviselje, hanem velük együtt éljen, és jó néhány autista fiatal életét élhetővé tegye, és értelmet adjon a mindennapjaiknak. Mentorként a legnemesebb feladat, hogy segíthessem megvalósulni Daninak és az ő munkáján keresztül az általa képviselt fiatal, dolgozó, értéket teremtő kis közösségnek a terveit.

Szalkai Dániel

Kortárs dizájn, társadalomformálás

Sikeresen működő társadalmi vállalkozásának nem csak a jövedelemteremtés a célja: közösséget, lehetőséget és értelmes munkát ad autista tagjainak.

Bátyjáról ötévesen kiderült, hogy autista, és mivel szülei nem találtak megfelelő intézményt számára, többedmagukkal létrehozták a Miskolci Autista Alpítványt, amely igyekszik kiszolgálni az autista emberek teljes értékű életre törekvését. Szalkai Dánielbe tulajdonképpen bele volt kódolva, hogy kötelessége ezzel az üggyel foglalkozni, ezért amint elkezdett önállóan gondolkodni dizájnerként, rögtön tudta, hogy saját esz-közeit ennek a célnak a szolgálatába fogja állítani. „A társadalom közel egy százalékát érinti az autizmus valamilyen szinten. Célom, hogy megmozgassam ezt a társadalmi csoportot, és ennél a közel százezer ember-nél elérjek valamiféle aktivitást” – mondja. Fel akarja hívni a figyelmet, projektjeivel el akarja érní, hogy a szülők ne gyászként éljék meg azt, ha autista gyerekük van, hanem tudjanak perspektivikusan gondolkodni. Megálmodott az alapítványon belül egy műhelyet, amely közösséget, lehetőséget és munkát ad a sérült munkavállalóknak: a maacraft.org-ban tehetséges mű-vészekkel, dizájnerekkel együtt készíthetnek gyakorla-tilag luxusminőségű bútorkat, ékszereket, használati tárgyakat, ezeket aztán értékesítik. A sikeresen műkö-dő társadalmi vállalkozásnak nem csupán a jövede-lemteremtés a célja, hanem az is, hogy értékes és értel-mes, előremutató elfoglaltságot nyújtson a lakóknak. „A közösség tagjai, akikkel én kvázi dolgoztatok, és napi kapcsolatban vagyok, lesznek majd 30, 50, 60 évesek is. Vajon milyen szinten fognak megélni a tár-

sadalomban? A mostani elgondolás szerint ahogy. Az út szélén fognak meghalni, hacsak nem vállaljuk fel az ügyüket. Mindenkinek kötelessége felkarolni egy perifériára szorult csoport érdekeit, és saját képes-ségeivel támogatni. Legalábbis szerintem ez így ter-mészetes” – ez Szalkai Dániel meggyőződése. Fontosnak tartja megszólítani a többségi társadal-mat, de semmiféleképpen nem szánalmat keltve, hanem érzékenyítéssel, hiszen a társadalom az a közeg, amely az autistákat körülvési, és frusztrációt okoz nekik. Eb-ből a megfontolásból született meg diplomamunkája, a Perceptual Thinkers kollekció. Továbbgondolásaként pedig szeptemberben debütál egy új divatmárka, olyan dizájn- és társadalmi értékeket képviselve, amelyek való-jában tesztelni fogják, hogy az emberek mennyire elfo-gadók. Maguk a termékek magas minőséget képvisel-nek, hirdetik az autizmussal élő emberek érzékenységét, lehetőséget adnak a donációra, valamint úgy tervezték meg a ruhadarabokat, hogy a vásárlónak lehetősége legyen átérezni, például egy négykarú pulóver segíté-gével, hogy milyen autistaként élni, érzékelni. „A dizájn fogalma a fogyasztói társadalom szintjén azt jelenti, hogy alapvető dolgokat, mint bútorkat, hasz-nálati tárgyakat, ruházatot, épületet eladhatóvá teszünk. Ez a mesterkélt ízlés és tudatosság vonzó egy bizonyos társadalmi és gazdasági rétegnek. Azt hiszem, a mi már-káknak megvan az ereje ahhoz, hogy a dizájnjon kívül a megragadott társadalmi kérdést is vonzóvá tegye.”

Egy testben három lélek

Míntha legalább három életet élne. Sokfelé indult el korábban, némelyikben eredményekre is jutott, másokban megtorpant, majd irányt váltott vagy újat kezdett. Most azt mondja magáról: ő ma egy testközpontú önismereti tréner, jógaoktató orvos, pszichobiológiai kutató.

Dr. Tihanyi Benedek

Tihanyi Benedek mentora Kotroczó Róbert: Mentorként az ember nem a klasszikus vagy iskolai tudását adja át, hanem ami azon túl van. A tapasztalatait, a rutinjait, a megérzéseit, a gondolkodási módszerét és a kapcsolatait. És adni jó.

Az érettségi bizonyítvánnyal együtt szerezte meg Tihanyi Benedek jógaoktatói oklevelét. Beiratko-zott az orvostudományi egyetemre, ahol általa-nos orvos szakon szerzett diplomát. De ez legfeljebb an-nak volt meglepetés, aki nem ismeri őt. A diplomaszerzés közben már testönismereti trénerként és relaxációs kó-rusvezetőként dolgozott. „Engem a test és a tudat kap-csolata foglalkoztatott, abból kiindulva, hogy a saját tes-tünkkel való kapcsolatunk javítása a közérzetünkre, a kapcsolatainkra és az egészségünkre is kihat.” Segítői és tudományos pályája is ezek köré szerveződik. „Rendelőjében” jógaórákat, egyéni és csoportos ön-ismereti kurzusokat vezet, itt ad az általa alapított Hangfürdő kórus-sal relaxációs-imaginációs élménykoncerteket. Koráb-ban dolgozott agykutatóként, és elemezte a stresszhormo-nok és az érzelmi állapotok kapcsolatát. Jelenleg az ELTE PhD-hallgatója pszichológia tudományterületen, a jóga tes-ti-lelki hatásáról, a testi figyelem és a bizsergésérzet háttere-ről ír tudományos cikkeket. Ismeretterjesztő előadásai-ban és írásaiban igyekszik eredményeit közérthetően is elérhetővé tenni. „Kutatásom középpontjában jelenleg az egészségpsi-chológia áll... A kutatócsoportunkkal idén tavasztól egy kezdőknek szóló, tízhetes jogatanfolyam hatását vizsgáljuk, testi és lelki szinten is. A jogázás és más módszerek egyik

központi élménye az energia áramlása. A munkámmal sze-retrém ezt az ezoterikus kifejezést tudományosan is megra-gadhatóvá tenni, ezáltal erősíteni a kórházi orvoslás és a ter-mészetgyógyászat párbeszédét, együttműködését.” De mik azok a kérdések, amelyekre választ várhat egy mentortól a La femme 50 tehetséges magyar fiatal prog-ramban? „Szívesen fogadnék támogatást, inspirációt ah-hoz, hogy a segítői foglalkozásaim és írásaim eljuthassan-nak még több olyan emberhez, akinek ez fontos lehet – feleli szelíden. – Támpontokat keresek a téren is, hogy a személyes segítsé-sen túl hogyan lehetne szélesebb töme-gek egészségi állapotát javítani; vagy kutatóként hogyan tudok lépést tartani a technikai robbanással, mik lesznek a jövő egészséggel kapcsolatos kérdései és válaszai.” Mindennek fényében a jövőnek szóló vágyai nem is any-nyira elérhetetlenek: „Az is célom, hogy 5–10 év múlva egy emberileg és anyagilag is támogató gyógyító közösségben dolgozzam, amelyben közös célunk az egészség fejlesz-tése széles körben, a testtudat harmonizálása és a másokkal foly-tatott kommunikáció erősítése segítségével. Az a tervem, hogy az egyetemi pályámon a jövő segítőinek, például psi-chológus- és orvostanhallgatóknak is felkínálhassak olyan szemléletet és eszközöket, amelyekkel hatékonyan tudnak gyógyítani, illetve saját testiükről új ismereteket gyűjtteni.”

gozott, amellyel többek között megnyerte a 2015-ös Neumann János Nemzetközi Tehetségkutató Programtermék Versenyt és a 24. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Versenyt is. Ez az ötlet pedig egy telefonos alkalmazással segít távolról irányítani a számítógépet: a telefonunk lesz az egér, ha számítógépen futó filmet tévén akarunk nézni: nem kell rohángálni a másik szobába. De sok másra is használható a funkció.

Ez volt tehát Bence nagy menetelése középiskolásként, amely azután elvezette őt a La femme 50 tehetséges magyar fiatal mentorprogramhoz is. „Olyan mentort szeretnék, aki nem feltétlenül a szakmában járta: rengeteg segítő van körülöttem, sőt több megkezdett megbízásunk is van, például dolgozunk egy fejlesztésen a Decathlonnak, de más cégeknek is. Egyéni vállalkozóként működünk, de tervezzük a kft.-vé alakulást. Ebben lenne szükségünk támogatásra, mert lassan alkalmazottakat is kellene felvennünk, a pénzügyi buktatókat is szerencsés lenne elkerülni. Vagyis olyan támogatást remélek, amellyel kiteljesíthetjük jövőbeni tevékenységünket.”

„A saját cég alapítását elkezdtük (néhány ismerősömmel együtt), de hosszú út áll még előttünk” – foglalja össze tömören jelen helyzetet. Újdonság, hogy a BME Villamos Informatikai Karán működő Simonyi Károly Szakkollégiumban belefogott egy mobilalkalmazás-fejlesztéssel foglalkozó csoport elindításába is. „Most ezen vagyok rajta!”

Tóth Bence mentora Kovács Anton: Nagyon megérintett Tóth Bence ereje és tehetsége már az első találkozásunk alkalmával. Úgy látom, hogy a jövőben nagy sikereket fog elérni. Amit én ehhez hozzá tudok tenni, az a sokkal tudatosabb célkiválasztás és célra tartás, hogy a tehetség és az erő a lehető legnagyobb eredményeket hozza számára.

Tóth Bence

Beszippantotta az informatika

Sok versenyen vett részt, nyert első díjakat, főleg az innováció terén volt sikeres. Aligha véletlen tehát, hogy közös cég elindításán töri a fejét, abban a reményben, hogy segítő is talál ehhez.

Az informatika, a programozás a legfontosabb Tóth Bence életében, jelentős sikereket ért el máris. „Hogy hogyan választottam? Nem tudom. Beszippantott, de nagyon-nagyon korán. Háromévesen már ismeretterjesztő játékokkal játszottam.” Mire középiskolába ment, már rég eldőlt, hogy ennek kötelezte el magát.

Erre kapott ösztönzést aztán a szakközépiskolában, az osztályfőnöktől, de legfőképp az igazgatóhelyettes-től: hogy bizonyítson, egyre több versenyen elindult. „Minden verseny, amin részt vettem, más és más miatt volt nehéz, de szerintem a legfontosabb a Magyar Innovációs Szövetség által minden évben meghirdetett ifjúsági innovációs verseny első helye. Ezzel lehetőségünk nyílt képviselni a magyar diákságot Olaszországban.”

Még 2013-ban egy osztálytársával, Kecskés Dániellel megalkották a B-Browser nevezetű böngészőt vakoknak, ezt a 22. Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Versenyen kidolgozásra javasolták, a 2013-as Neumann János Nemzetközi Tehetségkutató Programtermék Versenyen I. helyezést értek el vele. „Az ötlet az iskolában született: beszélgettem segélyes nevelésű osztályba járó fiatalokkal, gyengén látók, vakok járnak oda. Tőlük jött az ötlet. A programunkban kontrasztosak a színek, nagyobbak a betűk, felolvassa a menüt... De mindezt a felhasználó állíthatja be.” Utána egy GyroMouse elnevezésű telefonos egéren dol-

Tóth Fedóra

Féltve őrzött titok

Már fiatalon eldöntötte, hogy a textilszobrászat lesz az élete. Kisgyerekként az édesanyjától leste el, hogyan lehet életet lehelni a vattába, drótba, harisnyába. Saját hitvallása szerint fanatikus és szenvedélyes alkotó, aki hisz abban, hogy erre a feladatra született.

A 25 éves művész több alkalommal volt már nemzetközi babakiállítások győztese munkáival. Tóth Fedóra tavaly elnyerte az Év Iparművésze díjat is. Ugyancsak a múlt év eseménye volt, hogy egy rangos világversenyen ért el első helyezést. Határákonként tartja a versenyre készített munkáját, amelyet Mága Zoltán hegedűművészről mintázott. Úgy véli, ezzel sikerült belépnie a nemzetközileg elismert művészek táborába.

Azt mondja, hogy a szobrok készítésének technikája teszi őt különlegessé. Úgy tudja, hogy kikísérletezett eljárása egyedülálló a világon, ezért féltve őrizi is a titkát. „Hosszú-hosszú alkotói folyamat eredményeként született meg végül ez a technika, amelyet ma könnyedén használunk. Olyasmint ez most már, mint egy régi recept, amelyet a család generációkon át féltve őriz. Amihez aztán mindenki hozzáadja a magáét.” Merthogy édesanyja, a nívódíjas textilszobrász szobrai és az ő technikája jelentette a kiindulást.

Tóth Fedóra szobrai figuratívak, híres embereket ábrázolnak. „Egy szobrot két-három hónapig készítek. Nagy gondot fordítok a karakter, az arc részletes kidolgozására, az érzelmek kifejezésére” – avat be az alkotói folyamat titkaiba. A szoborkészítés nem csak a műhelyében folyik. Fedóra a könyvtárban kutatja a korabeli viseletek jellegzetességeit. De anatómiai ismeretekre is szüksége van a

munkájához, mivel a textilszobrokat szereti kiszabadítani a mozdulatlanlanságból.

Váltásnak tartja művészetében, hogy Liszt Ferenc, Ludwig van Beethoven, William Shakespeare, Ady Endre, Charles Baudelaire alakja után most már a mai kor művészeinek képmását formálja szoborba. Így például Rúzsa Magdolna vagy Presser Gábor örömmel konstata, hogy róla is készített kicsiny textil képmást.

Tóth Fedóra szerint a szellemisége, a szenvedélye, az alkotáshoz és a művészethez való viszonyulása követendő példa lehet a fiatal alkotók számára. „Amit én képviselek a világban, az nem termelésre szánt ipari termék, hanem olyan szellemi érték, amit csak a beavatottak érthetnek – vallja. – Nem szeretnék azok közé a művészek közé tartozni, akik alkotásaikat tömegcikként árulják.” A szépirodalom olvasásából töltökezik, rengeteg Shakespeare-szonettet tud kívülről. De ő maga is ír verseket, prózát.

Nagy vágya egy magánmúzeum létrehozása, ahol otthonra találhatnak szobrai. „A tárlat koncepciója, hogy a jelen és letűnt korok olyan művészeit jelenítsem meg, akiket mindenki szellemi nagyságnak tart.” Azt szeretné, hogy eljusson a köztudatba, mindenki számára ismerőssé váljon a textilszobrászat fogalma. Úgy véli, sok embert bevonzana ez a művészeti ág.

Tóth Fedóra mentora Krizsó Szilvia: Segítem Fedorát, hogy megtalálja a saját hangját, és tudja is használni. Támogatom, hogy bármilyen nyilvános szereplésen hiteles és hatásos legyen, nyomot hagyjon másokban, ezáltal még sikeresebbé váljon!

Tóth Máté Sokoldalú, sikeres tervező

A dizájn számos területén megfordult már, de a videózás sem áll távol tőle, például A Dal című televíziós műsor egyik évadában a döntőig jutott ÍV „Moments” című dalához ő készített videoklipet. A jövőben egy egészségügyi alkalmazást szeretne megvalósítani.

*Tóth Máté mentora
Kósa Erika:
Nem kell félni a jövőtől,
elébe kell menni – mondta
Máté a második
találkozásunkkor. Teljes
elszántsággal és
elkötelezettséggel dolgozik
egy olyan műszer
létrehozásán, amely
jelentősen előremozdítja a
családok számára az
egészségtudatos
gondolkodást.
Életfilozófiája, bölcsessége,
fiatal kora ellenére
példaként szolgálhat
mindannyiunk számára.
Büszke vagyok rá és arra,
hogy a mentora vagyok.*

Gyerekként „jövőautókat” rajzolt Tóth Máté, aztán később felvették a Moholy-Nagy László Művészeti Egyetem jogelődjére, a Magyar Iparművészeti Egyetemre. Tanulmányai mellett öt évig több mint negyven építészeti projektben vett részt. A HA építészirodában Huszár Andrással dolgozott. „Rengeteg mindenben mentünk együtt keresztül, azt hiszem, sokat tanulhattam, tanulhattunk egymástól” – meséli.

Minibuszt is tervezett, és egy 42 lábas vitorlás jachtot a Balatonra. „Nagyon érdekes munka volt, mert legalább alapszinten megtanultam vitorlázni” – idézi fel az utóbbi, pénzügyi okok miatt megvalósulatlan projekt emlékét. Később a Mobilsofában vezető tervezőként egyszerre kellett rendezvényszerveznie és bútort terveznie. Ezt követően a 2015-ben Red Dot díjas Teqball-asztal társtervezője volt. A közelmúltban egy startup cég résztulajdonosa lett, amely kutyákra helyezhető kutyüt, okoseszközt tervez.

Máté négy éve a Tekinvest Holding vezető tervezője. Az egyik legtöbb példányban eladott online pénztárgép, a Cashcube márka tervezését és kommunikációját irányítja. A Tekinvestet kiváló inkubátornak tartja, főnökét, Temesfői Zsoltot pedig barátjának és mentorának tekinti. „Feltétel nélkül bízott a tehetségemben, szabadságot és lehetőséget adott, hogy ezt meg is mutathassam – mond-

ja róla. – Ritka, hogy sokmillió játékszerekkel játszhat az ember az én szakmámban, főleg Magyarországon” – füzi hozzá. Jelenleg négy, általa tervezett termék van a piacon. Idén továbbiak várhatók, ezek útját egészen a csomagolásig és a márkakommunikációig neki kell levezényelnie.

30 esztendő. A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programtól elsősorban személyisége fejlődését várja. „Sok projektben részt vettem, viszont elhanyagoltam a self branding, magyarul az énárka jelentőségét. Ezen szeretnék változtatni” – mondja erről.

Az Electrolux nemzetközi ötletpályázatán tavaly a Noura koncepciójával a legjobb 50 közé került (a név a Nourishment Assistant, azaz táplálkozási tanácsadó kifejezésből ered). A koncepció termékinnovációra fordítására és először az amerikai piacon való bevezetésére egy világszintű startuptól szeretne létrehozni. Képzelnék el egy olyan tárgyat, a Nourát, testünk asszisztensét, amelyet csak megérintünk a nap bármely szakában. Automatikusan és fájdalommentesen elvégez pár mérést, és már jön is az eredmény a telefonunkra, hogy mit kellene fogyasztanunk aznap azért, hogy egészségesek és fitteek maradjunk. Majd meg is rendelhetjük az étteremből az ízlésünknek megfelelő ételt, amire a szervezetünknek valóban szüksége van, vagy ha otthon vagyunk, ételrecepteket ajánl. Hát nem lenne fantasztikus?

Tóth Sára Mindenki joga a mozgás öröme!

Huszonhat éves korára hat szakmája van, és egy diplomája. Bölcsész-pedagógus, de hamarosan megkezdheti tanulmányait az ELTE gyógypedagógiai karán. Ha megkérdezzük, mi mellett kötelezte el magát, azt mondja: ő sérültekkel foglalkozó táncterapeuta.

*Tóth Sára mentora
Tisztartó Titusz:
Nemrég olvastam egy idézetet,
amelyről azonnal Sára jutott
eszembe. Gandhi szerint: van
úgy, hogy először ignorálnak,
aztán nevetnek rajtad, majd
harcolnak veled, aztán győzöl.
Sára is ezeken a fázisokon megy
keresztül. Hiszem, hogy
hamarabb fog győzni, mint
gondolná. Megvan benne
a hit, a szenvedély és a tehetség.
Már csak a türelmet kell egy
kicsit gyakorolnia.*

Hároméves kora óta táncol Tóth Sára. „Édesanyám beíratott jazzbalettre. Ez meghatározó lett egész életemre.” A családja mindig minden álmát, tervét támogatta. „Nélkülük nem tartanék ott, ahol vetkezményeként diszlexiával, diszkalkuliával, diszgráfiával születtem. „Folyton harcos voltam, és vagyok is, megtanultam, hogy az életben mindenért meg kell küzdeni!”

A tanulási zavarai nehezítették ugyan az iskolaéveket, a tanulást ennek ellenére sosem hagyta abba. Sok iskolában megfordult, hogy megfelelő oktatásban részesüljön... Egy dolog kísérte végig a mindennapjaiban: a tánc. Már négyévesen kijelentette: „Anyá, én olyan szeretnék lenni, mint Judit néni!” Ő volt élete első tánctanára. Ez a kijelentés tizenéves korára már konkrét életcéljává vált.

A tánc és a sérültek világa az érettségije előtt kapcsolódott össze a Rogers Gimnáziumban, ahol a személyiségközpontúságot, a toleranciát tartották irányadó értéknek. Érdeklődése nyomán végül Tóth Sára tanította be a keringőt és az osztálytáncot a szalagavatóra. Csak-hogy akadtak autista, ugyancsak többszörösen „diszes” osztálytársai... Ő így állt mindehhez: „Lehet, hogy nem vagyunk egyformák, de együtt képesek vagyunk létrehozni ezt a táncot!” Ekkor értette meg, mennyire szükséges a tolerancia, és azt is, hogy a sérülteknek is mekkora szükségük van a táncra.

Főiskolai tanulmányai alatt döbbsen rá: úttörője szeretne lenni annak, hogy az érintettek bárkivel azonos lehetőségeket kapjanak a rekreációra és a szabadidős mozgásra. Innentől folyamatosan a sérültek fejlesztésének lehetőségeit kutatta. Főiskolára járt, és mellette különböző képzéseken vett részt, hogy táncos és mozgáskultúrával kapcsolatos tudását minél magasabb szintre fejlessze.

Első diplomája mellé hat további végzettséget szerzett, sőt Bécsben elvégzett egy, az Egyesült Államokban közsismert táncterapeutai képzést is. Nemsokára második diplomájának veselkedik neki, miközben svédmasszázs-technikát tanul, hogy az általa kutatott és formált rehabilitációs módszert újabb és újabb perspektívákból vizsgálhassa és fejleszthesse tovább.

Módszere újszerűsége abban rejlik, hogy az egyébként fájdalmas gyógytornát a gyerekek számára élvezhetővé tegye – ugyanúgy rehabilitációs céllal. „A kutatásaim eredeti célja az volt, hogy a táncgyakorlatok segítségével a résztvevők megtapasztalhassák: a mozgás akár örömet is nyújthat számukra.” Különösen büszke „apás óráira”, amikor gyermek és apa igazán egymásra hangolódhat – ezzel segítve elő helyzetük elfogadását.

Szabadúszóként dolgozik. Keresi az újabb lehetőségeket saját technikájának terjesztésére, hogy minél több gyerek életébe kapcsolhassa be a mozgás örömet.

Turi Tamás Formabontó formatervező

3D-nyomtatással tervezett egyénre szabható biciklit azért, hogy javítson a kerékpározás élményén és az emberek tárgyakhoz fűződő viszonyán. Most a személyre szabhatóság egy olyan területével kezdett el foglalkozni, ahol a leginkább szükséges odafigyelni az egyénre: ez pedig a mozgáskorlátozottaknak készülő segédeszközök köre.

Turi Tamás mentora dr. Illés Boglárka: A kreativitás minden innováció kezdete, de az innováció előfeltétele a kreativitáson túl a praktikum, a társadalmi hasznosság. Tamás a benne rejlő kreativitást nemcsak a hasznosság, hanem az értékek szolgálatába is állítja tevékenységével. A munkája példaértékű, és mentorként igyekszem majd segíteni a tehetségének kibontakozását könnyítő lehetőségekkel.

Óvodás kora óta folyamatosan rajzol, elmondása szerint már gyerekként is állandóan azt mondogatta mindenkinek, hogy egyszer az Iparművészeti Egyetemre fog járni. Turi Tamás rajzolással kapcsolatos rajongása később sem hagyott alább, még akkor sem, amikor az érettségit követően elsőre nem nyert felvételt a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemre. Így került a Budai Rajziskola grafikus szakára, ahol hamar kiderült, hogy a formatervezés sokkal közelebb áll a személyiségéhez, mint a grafikus munka. Erre Egri Zoltán, akkori tanára hívta fel a figyelmét, aki ezután rendszeresen adott neki különórákat, hogy felkészítse az újabb felvételire.

A MOME-n formatervezőként már az egyetem kezdetétől fogva a kerékpárok érdekelték leginkább, a hétköznapiakban ő maga is lelkes bringás. Rögtön első egyetemi tervével elnyerte a világ legnagyobb zsűrizett dizájnversenyének elismerését, a nemzetközi A' Design Award Iron fokozatát. A 3bee ötlete egy tanórán született meg, melynek során olyan 3D-nyomtatással előállítható tárgyat kellett készítenie, amely belefér egy 20 x 20 x 20-as kockába. Így jött létre a 3D-nyomtatás révén teljesen egyénre szabható kerékpár-konceptiója, melynek előnye, hogy a jármű esztétikuma, a váz mérete és a nyereg is a kerékpáros ízléséhez, illetve testméreteihez igazítható. Bár a megvalósítás még várat magára, Turi Tamás közben

már a következő projektjén dolgozik. Hamarosan befejezi az alapképzést az egyetemen, mellette pedig art director gyakornokként dolgozik egy kerékpártervező cégnél. Tervei között szerepel egy saját kerékpárstúdió létrehozása, emellett a személyre szabhatóság egy másik szegmense is komolyan foglalkoztatja: egy olyan vállalkozás elindításán gondolkodik, amely mozgáskorlátozottak számára gyártana a rehabilitáció során is felhasználható sporteszközöket. „Céлом olyan, a mostaniaknál kedvezőbb áron elérhető, esztétikus termékek készítése, melyekkel levehető végre ezekről a járművekről a rájuk ragasztott orvosi segédeszköz-bélyeg, így remélhetőleg a mozgáskorlátozottak is szívesebben használják majd őket.”

A La femme 50 tehetséges magyar fiatal programtól elsősorban azt reméli, hogy fejlesztetheti kommunikációs készségét, és szélesebb ismeretségi kört építhet ki. Hogy tervei eljussanak olyan emberekhez, akiknek igazán szükségük van rájuk. Az első általa megálmodott, speciálisan fizioterápiára szánt triciklit eredetileg barátjánője sclerosis multiplexben szenvedő édesanyja számára készítette, a prototípust pedig a Kutatók Éjszakáján az Iparművészeti Múzeumban mutatta be. A jármű a legapróbb részletekig a testmérethez állítható, továbbá a többféleképpen is variálható elektromos ráségítésnek köszönhetően hatékonyan serkenti a véráramlást az alsó végtagokban.

Várallyay Petra Végletek harmóniája

Mindig is zenélt, még akkor is a zene volt az első, amikor kicsit ki akart szakadni az intézményes keretek közül. Számos zenei projektben van jelen alkotóként, előadóként – mindene a zene.

Négyévesen már zeneiskolába írták Várallyay Petrát, ahol hegedülni kezdett, de mire a család észbe kapott, már gitározott és zongorázott is. „Hetente vagyunk testvérek, én vagyok az ötödik, mindenki zenél valamit. Mivel mindig is volt zongoránk, bármikor odaülhettem, és aki arra járt, segített kicsit. A hegedűt gyakorolni kellett, és kottából játszani, a zongora viszont háttérbe szorult, mert semmilyen elvárásnak nem kellett megfelelnem.”

Az elsődleges hangszer sokáig a hegedű volt: verse nyekre járt, melyeken rendszerint kiemelt arany minősítéssel végzett, és koncertezett: nemcsak itthon, hanem két nyáron át a Közép-Európai Ifjúsági Zenekarban is. Úgy tűnt, a klasszikus hegedű lesz az útja, ezért mindenkit meglepett, amikor érettségi után a Bartók Konziba felvételizett, és ott jazz-zongorát és jazzéneket kezdett tanulni.

Két év után újabb váltás jött, az ELTE amerikanisztika szakán folytatta tanulmányait. „Ez szintén mindenkit meglepett, de én úgy érzem, hogy kell egy év, amikor valami teljesen mást tanulok. Persze akkor is a zenélés volt az első, csak négyéves korom óta először most nem intézményes keretek között. Felemelő érzés volt kiszakadni; tele voltam ötletekkel, volt időm gyakorolni, és szabadon belemerülni a zenébe. Abban az évben alakítottam meg a jazztriómat is.”

Jelenleg a Zeneakadémiára jár, ahol jazzt Binder Károlynál és Oláh Kálmánnál tanul, hegedűtanára pedig Környei Zsófia. „A jazz-zeneszerzés a főszakom, ami mellé felvettem a klasszikus hegedűt. Ez időbeosztás szempontjából kihívás, de megéri! Nagyon izgalmas mindkét

világban benne lenni; rengeteg inspirációt kapok, és nagy-szerű zenészekről tanulhatok.”

Várallyay Petra alkotóként és előadóként számos zenei projektben jelen van. A Sárík Péter Trió hamarosan megjelenő lemezén hegedül és énekel. A Jazzation többszörös nemzetközi díjas acappellaformáció részére írt kompozíciója, a Fall Like Rain a 2017-es hazai eurovíziós válogató döntőjében a legjobb négy közé jutott. „Sokáig szinte kizárólag instrumentális zenét szereztem, éppen ezért egészen új dimenziók nyíltak meg, amikor elkezdtem öt énekhangra írni. Nagyon szeretek egy ilyen összeszerelt csapattal kísérletezni, az emberi hangban végtelen lehetőségek rejlenek.”

A lehetőségek pedig nemcsak a zeneszerzés területén találják meg: a Várallyay Petra Trió népszerű koncerthelysinek és nemzetközi fesztiválok fellépője. Tavaly nyáron volt az első erdélyi turnéjuk, ennek utolsó állomása a Csíkszereda Jazzfesztivál volt. „Hihetetlenül inspiráló volt ott játszani. Azt éreztük, hogy nagy nyitottsággal fogadta a közönség az olyan zenéinket is, melyekhez nem mindig könnyű elsőre kapcsolódni. Ilyen daraboknál különösen fontos, hogy megfelelően felkészítsük, beavassuk a hallgatókat. Ha ez sikerül, akkor az előadás nekik is izgalmas lesz, és együtt vagyunk jelen a pillanat varázsában született zenei világban.”

Várallyay Petra mentora Zsoldos Dávid: Petra családjából az enyémhez hasonlóan szinte egy kamarazenekezt ki lehetne állítani, muzsikusként tehát nincs hiány – az már nem kérdés, hogy kiváló zenész lesz-e, az sokkal inkább, hogy sokirányú tehetsége merre találja meg a legkönnyebb és leginkább önazonos útját a lehetőségekhez.

Varga Gábor

Varga Gábor mentora dr. Fekete György: Követni sem könnyű, mi mindent csinál egy nap Varga Gábor; jó kedéllyel, magabiztosan és tele további új tervekkel! Első találkozásunk és beszélgetésünk meggyőzőtt arról, hogy tudása, sokirányú érdeklődése és segítő, empatikus személyisége nem véletlenül vezette a választott orvosi hivatás felé. Igyekszem segíteni, hogy a gyermekek gyógyításához minél több tapasztalatot, gyakorlati élményt gyűjthessen. Örülök, hogy megismerhettem.

Egy gyakorlatias gyereksebész

Nincs nagyobb öröm annál, mint amikor egy kisgyerek felépül, mondja mély meggyőződéssel, ezért lesz gyereksebész. Díjai mellett nagy büszkesége, hogy a középiskolások számára létrehozott, ingyenes, tudományos nyári tábor szervezője lehet.

meke egészségéről van szó. „Viszont az is elvitathatatlan, hogy nincsen nagyobb öröm annál, mint amikor egy beteg kisgyerek felépül, és boldogan szaladgál. Ők a legőszintébb betegek” – mosolyodik el.

Egy évig önkénteskedett gyermekosztályon, most gyakorlatát tölti a debreceni gyermekklinikán, emellett a Sántha Kálmán Szakkollégium elnöke, köztársasági ösztöndíjas, az Új Nemzeti Kiválóság Program résztvevője. De talán arra a legbüszkébb, hogy a szakkollégium Nyári Tudományos Táborának szervezője lehet. Az egyedülálló programot idén nyolcadik alkalommal rendezik meg. Az ingyenes tudományos nyári tábor lehetőséget ad kivételesen tehetséges középiskolásoknak arra, hogy bekapcsolódjanak egy-egy egyetemi kutatásba egy mentor segítségével. Varga Gábor ráadásul gyakorlati órákat csempésett a programba, valamint megnyitotta a tábort a gyógyszerésztudományi kar számára is. Sőt szeretné, ha ez nem csak a debreceni egyetemen működne, hanem az ország többi orvosi egyeteme is csatlakozna.

Szeretne PhD-fokozatot szerezni, folytatni és bővíteni kutatási, oktatási tevékenységeit, illetve gyermeksebészetet is tanítani, külföldön is részt venni szakmai programokban, kutatásokban – mindezt úgy, hogy közben klinikai orvos is... Egyetlen ellensége az idő. „Nagyon nehezen tudom beosztani az időmet. Egy ismerősöm tanított nekem egy listázást, úgynevezett ábécé-módszert, amelynek segítségével fontossági sorrendbe rakom, e szerint végzem a feladataimat, de ha megnézem most a telefonomat, van olyan A betűs, ami két hete nem került sorra. Ebben várnék elsősorban segítséget a mentoromtól, nagyon fontos lenne, hogy megtanítson menedzselni az időmet.”

Ziemons Jennifer Melanie

Jenny miniatűr világa

A német–magyar lány hosszú évekig súlyos beteg volt. Az orvosok lemondtak róla, de ő soha nem adta fel. Meg akarja mutatni a világnak, hogy bármi sikerülhet, ha eléggé akarjuk. Itthon és nemzetközi versenyeken is aranyérmeket szerzett, tavaly olimpiai aranyérmes cukrász lett.

Németországban nevelkedett, majd szülei válása után édesanyjával Magyarországra költözött Ziemons Jennifer Melanie. Az Állatorvostudományi Egyetem megkezdése előtt baleset érte, de az első tünetek csak fél év múlva, tanulmányai közben jelentkeztek. Három évig küzdöttek az életéért, 34 kilósan már lábra sem tudott állni. Aztán jött egy fordulópont, s anyukájával rendíthetetlenül hinni kezdtek a gyógyulásban. Átesett egy gerincműtéten, majd újra tanult járni. Eleinte a fájdalomtól ordítva tett meg néhány lépést, aztán minden egyes nap egy-kettővel többre volt képes.

Betegsége alatt hat alkalommal sikeresen felvételizett korábbi egyetemére. Felépülésének hosszú ideje erőssé tette, de érezte, hogy nem tudna már visszaülni az iskolapadba. Akkor következett élete újabb mélypontja. Ötéves korától állatorvosnak készült. Úgy érezte, másra nem is jó. De azt is tudta, hogy olyasmivel szeretne foglalkozni, ami kreatív, gyógyítja a saját lelkét. Anyukája végig támogatta, segítette új célja kitűzésében. Végül úgy döntött, a cukrászat lesz a szakmája. „Mindig is kerestem a kihívásokat, így nem volt számomra kérdés, hogy elkezdek versenyeiken indulni” – mondja.

„A szakmám lett az életem” – fűzi hozzá.

Az emberek többsége imádja azokat az apró-cseprő dolgokat, amelyek felvidítják. Jenny is rajong értük. A miniatűr

alkotások magukon viselik a kézjegyét. Csak 2015 januárjában kezdett cukormasszával dolgozni, novemberben pedig már Birminghamban, a Cake International versenyen hihetetlen dolgot vitt véghez: aranyérmet zsebelt be mind a négy alkotásáért. Az egyik, amely egy minicukrászdát ábrázolt, a sütikén két milliméter nagyságú málnaszemek voltak.

Vannak olyan tárgyak, amelyek úgy néznek ki, mint a „nagyok” csak kicsit összementek. Ziemons Jennifer Melanie 120 kiló cukormasszából készített egy hétszobás, mindennel berendezett babaházat, amelyet 2016 októberében Erfurtban, a cukrász-világajnokságon aranyérmel jutalmaztak. Tervei között szerepel még néhány olimpiai és világbajnoki aranyérem begyűjtése.

Európa egyik legnagyobb cukrászati üzemét szeretné megnyitni családi vállalkozásban. „Mozgáskorlátozottakat is szeretnénk foglalkoztatni az üzemben, érezzék ők is, hogy a társadalom megbecsült és hasznos tagjai – mondja –, tudom, milyen érzés, amikor úgy érzi az ember, hogy semmit sem ér...” A létesítményben nagyrészt olyan termékeket gyártanak majd, amelyek Magyarországon és az Európai Unióban is újdonságnak számítanak. Azt is tervezi, hogy saját cukrászdákat, valamint kávézókat nyitnak majd Budapesten és külföldön. A másik célja pedig az, hogy híres esküvőitorta-dizájnert legyen, és egész Európába szállítsák minél nagyobb és szebb alkotásait.

Ziemons Jennifer mentora Illés Gabriella:

Igazi mesebeli történet a kitartásról, a tehetségről – már most! És Jennifer előtt még akkor is nagyon hosszú út áll, ha csak azokat a dolgokat valósítja meg, amiket eddig a fejébe vett. Ezen az úton pedig, remélem, lehetek majd a tarisznyába rejtett hamuban sült pogácsa vagy épp a tiúndértől kapott fésű, amely jó helyen és kellő időben jó szolgálatot tesz, segíti őt!

50
TEHETSÉGES
MAGYAR FIATAL

A MENTOROK

Az 50 tehetséges magyar fiatal program lelke a tehetségek számára felkínált hat hónapos mentorprogram, amely a kulturális, tudományos és gazdasági élet elismert személyiségei, a mentorok aktív közreműködésével ösztönzi a fiatal tehetségek fejlődését.

*Al Ghaoui
Hesna*
külpolitikai újságíró,
televíziós szerkesztő

Antal Emese
dietetikus, szociológus,
a TÉT Platform
szakmai vezetője

Bán Teodóra
balettművész, kulturális
menedzser, a Budapesti
Fesztivál- és Turisztikai
Központ igazgatója

Illés Gabriella
médiaszakember,
producer,
a Tulipán-Tündér
Produkció tulajdonosa

*Dr. Kemecsi
Lajos*
a Néprajzi Múzeum
főigazgatója

Kereszty Gábor
üzletember,
médiaszakember,
a TV2 korábbi
vezérigazgatója

Dr. Beck György
matematikus,
üzletember, a Vodafone
Magyarország elnöke

Beke Zsuzsa
kommunikációs
szakember, a Richter
Gedeon PR- és
kormányzati kapcsolatok
vezetője

Dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró,
volt büntetőbíró,
büntetőjogász

*Dr. Korondi
Péter*
egyetemi tanár,
a Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi
Egyetem tanszékvezetője

Kósa Erika
üzletasszony,
a Kósa Erika Akadémia
alapító tulajdonosa

Kotroczó Róbert
újságíró, az RTL Klub
hírigazgatója

Dömötör Ákos
az OptoForce Kft.
ügyvezetője

*Dr. Erőss
Loránd*
neurológus, idegsebész
főorvos, az MTA
köztestület tagja

Ertl Péter
A Nemzeti Táncszínház
igazgatója

*Dr. Fekete
György*
egyetemi tanár,
gyermekgyógyász,
klinikai genetikus
szakorvos, a Semmelweis
Egyetem
Tehetséggondozó
Tanácsának elnöke

Dr. Hardy Ilona
jogász, üzletasszony,
a Budapesti Értéktőzsde
első elnöke, a Magyar
Atlanti Tanács alelnöke

Herendi Gábor
Balázs Béla-díjas
filmrendező,
filmproducer és
forgatókönyvíró

*Horváth
Magyary Nóra*
közgazdász,
kommunikációs
szakember, a K&H
Csoport kommunikációs
ügyvezető igazgatója

Iker Bernadett
a Next Consulting
alapító tulajdonosa,
a Magyar Szinkronizáló
Szövetség alelnöke

*Dr. Illés
Boglárka*
ifjúságpolitikáért és
esélyteremtésért felelős
helyettes államtitkár

Kovach Anton
a ShiwaForce.com Zrt.
alapítója és
vezérigazgatója

Krizsó Szilvia
televíziós újságíró,
műsorvezető, szerkesztő

Küllői Péter
befektetési bankár,
filantróp, a Bátor
Tábor Alapítvány
elnöke, a Mosoly
Alapítvány alapítója

Süveges Gergő
Prima díjas és
Mindszenty
Emlékéremmel
kitüntetett újságíró,
tanár, szerkesztő-
műsorvezető, a Kossuth
Rádió munkatársa

**Dr. Szendrő
Péter**
a Nemzeti
Tehetségsegítő Tanács
alelnöke, az Országos
Tudományos Diákköri
Tanács elnöke

Lackfi János
József Attila-díjas költő,
író, műfordító, tanár

Leitner György
üzletember, az Affidea
Magyarország
vezérigazgatója

**Dr. Ligeti
Erzsébet**
Széchenyi-Díjas
kutatóorvos,
egyetemi tanár, az
MTA rendes tagja

Szlankó János
 villamosmérnök,
üzletember, a KFKI
korábbi elnöke

Szűts Ildikó
az Országos
Humánmenedzsment
Egyesület elnöke,
az OTP korábbi
kommunikációs
igazgatója

**Lőrinczy
György**
a Budapesti
Operettszínház
főigazgatója,
a Színház- és
Filmművészeti
Egyetem tanára

Dr. Molnár Imre
a Magyar Villamos
Művek
elnök-vezérigazgatói
kabinet-vezetője

Novák Péter
kultúrnmunkás

Tálos Attila
a Bortársaság
alapító-tulajdonosa,
volt matematika-fizika
szakos tanár

**Tisztartó
Títusz**
médiaszakember,
a Class FM korábbi
programigazgatója

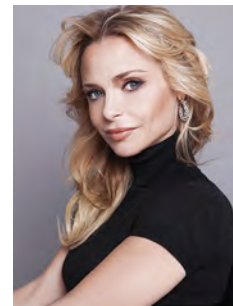
Palugyai István
tudományos újságíró,
az ELTE oktatója

**Dr. Ránky
Katalin**
üzletasszony,
a L'Oreal magyarországi
leányvállalatának
alapítója, első vezetője

Reisz Anna
marketingszakember,
az Air France-KLM
csoport
regionálismarketing-
és e-commerce-
igazgatója

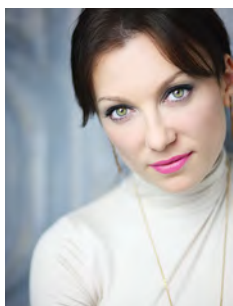
Yvonne Dederick
üzletasszony,
a Grandioso International
Management
társulajdonosa

Zsoldos Dávid
zongoraművész,
üzletember,
a Papageno kulturális
programmagazin
alapítója

Révész Zsuzsa
esztéta, kommunikációs
szakember, az RTL
Magyarország
marketingkommunikációs
osztályvezetője

Rúzsa Magdi
Fonogram- és
Artisjus-díjas énekesnő,
dalszerző

**S. Hegyi
Lucia**
iparművész,
divattervező,
jelmeztervező

**Zwickl
Dániel**
olimpikon
asztaliteniszező,
a TTF Liebherr
Ochsenhausen
csapatának
sportmenedzsere

*Lapzártáig a mentori kör még nem
végleges, a mentorokról és más
aktualitásokról a program weboldalán
talál naprakész tájékoztatást:
www.lafemme.hu/tehetseg*

ÚJRA KELL DEFINIÁLNUK AZ OKTATÁS SZEREPÉT

Csepreghy Nándor, a Miniszterelnökségen dolgozó miniszterhelyettes szerint jóval gyorsabban is haladhatna az oktatás és tágabb értelemben az egész társadalom átalakítása, de a politikának valamennyi társadalmi csoport érdekére tekintettel kell lennie. A tehetséggondozásról, az egyén felelősségéről és az állam szerepéről beszélgettünk.

– A két éve megjelent előző kiadványunkban arról beszélt, hogy a magyar közoktatás még nem alkalmas a tehetséggondozásra, de lépéseket tesznek annak érdekében, hogy azzá váljon. Hol tartunk most? – A tudáshoz való hozzáférés már nem a felső(bb) rétegek privilégiuma. Manapság a tudás online formában a világ bármely pontján elérhető, és eltekintve néhány olyan területtől, ahol az állami minősítő rendszer szerepe megkerülhetetlen – orvosok, jogászok –, nem az államtól kell várni, hogy mindenre megtanítson bennünket. Éppen ezért ketté kell választani az iskola és a képzés fogalmát. A kormány feladata az, hogy előbbit működtesse – méghozzá magas színvonalon –, és mi úgy láttuk, hogy erre csak átfogó reformok után van lehetőség. Amíg Magyarország 3200 településének iskoláit ugyanilyen számú fenntartó látta el, addig nem lehetett XXI. századi iskolákat működtetni. A Klebelsberg-rendszer ezt tette rendbe, vagyis ezt teszi rendbe. Elismerem, vannak fennakadások, de a lényeg megváltozott: a közoktatást olyan központosított rendszerben irányítjuk, amely képes felvenni a XXI. század felgyorsult ütemét. Fontos ugyanakkor, hogy tisztázzunk egy lényegi pontot: már nem az intézmények határozzák meg, hogy ki mivé válik. A XX. században a társadalmi mobilizáció növelésében óriási szerep jutott a közoktatásnak, ma viszont sokkal nagyobb mértékben múlik az egyén ambícióján, akaraterején és tenni akarásán, hogy szerezz-e olyan versenyképes tudást, amellyel a munkaerőpiacon jó pozíciót szerezhet. Ezért azt mondom, hogy most már alkalmas a közoktatás a tehetséggondozásra is, de az intézményi reformok önmagában nem elegendők.

– Mi a helyzet azokkal, akik képtelenek élni a lehetőségekkel, mert egy „világ végi”

zsákfaluba születtek, szegénységben és internet nélkül élnek? Az ő társadalmi mobilitásuk, hierarchiában való feljebb lépésük nehezen képzelhető el állami szerepvállalás nélkül.

– Jelentős politikai kérdés, hogy meddig terjed az állam felelőssége. Az bizonyosan állami feladat, hogy a hátrányos helyzetűeket, vagy mint a kérdésében leírta, a halmozottan hátrányos helyzetűeket helyzetbe hozza. De látni kell azt is, hogy a világ nem hendikepes lebonyolítási rendszerben működik: az ilyen iskolai felzárkóztatási programok nem hozzák meg az elvárt hatást. Sokkal inkább az, hogy megszüntetjük ezeket a strukturális különbségeket, és elvisszük a szélessávú internetet Magyarország összes címére. Ez most zajlik. Vitathatatlan tehát, hogy az állam feladata a keretek megteremtése és működtetése, de ezt nem szabad részrendszerekben megoldani, és közben az oktatási rendszernek át kell alakulnia az „adó-vevő” jellegű, az ismeretanyagot szinte mechanikusan visszaismételtető rendszerből mentor felfogású struktúrává, ahol arra tanítjuk a gyerekeket, hogyan kell tájékozódni, ismereteket szerezni, a dolgokat önállóan felfedezni, és a forrásokat okosan szelektálva felhasználni. Az egyén ambíciójának felébresztéséhez szükség van a pedagógusok elhivatottságára és hivatástudatára is, és persze új módszerekre. Hogy egy kiragadott példát említsek: radikálisan megnőtt a gyerekek ingerküszöbe, ezért másképpen kell őket megszólítani. Visszakanyarodva az oktatás tartalmi részére: a Klebelsberg-terv formai része nem másról szólt, minthogy az oktatás olyan, egész országban elérhető állami alapszolgáltatás legyen, amelyben a pedagógusok a kréta beszerzése és a számlák rendezése helyett a tanításra koncentrálnak. Szerencsét-

len módon a formai átalakításról szóló vita olyanra elmérgesedett, hogy a tartalmi rész hozzáigazítása a megváltozott körülményekhez még előttünk áll.

– A tanárok egy része a hagyományos, sokak által „poroszosnak” nevezett oktatási rendszerben szocializálódott. Ők hogyan fognak átállni a mentori szemléletre? – Át kell állniuk. De valamennyiünknek van tennivalója e téren, például a pedagógusképzés terén is változásra van szükség. Minden alkalommal hangsúlyozom, hogy a szülő felelőssége nem addig a pontig tart, amíg beírta gyermekét az iskolába. A szülő a gyerek oktatásának szerves része kell, hogy legyen például abban, hogy segítsen adaptálni az iskolában elhangzottakat a való világra, ezenfelül neki kell rendelkezésre bocsátania minden olyan egyéb információt, háttérrel, amely abban segíti a gyereket, hogy kialakíthassa saját véleményét.

– Ez egy vízió.

– Egy politikus álmok nélkül csak megválasztott bürokrata. A politikai teljesítményünk egyik mércéje az, hogy mennyire tudunk közel kerülni ehhez a vízióhoz. Az intézményi rendszer átalakítása nagyon komoly politikai vitával jár együtt, és fájdalmas is. Csak akkor volt értelme véghez vinni, ha végül az eredmény pozitív.

– Mikor és ki fog nekilátni a fájdalmas, de elkerülhetetlen lépéseknek, ha nem az a kormány, amelynek kétharmados többsége van? Nekem úgy tűnik, hogy más területeken akkor is végigvizsik, amit elterveztek, ha még nem alakult ki társadalmi konszenzus.

– Ezt a kérdést nem szabad erőből megoldani. Vannak olyan ügyek, ahol politikai erőre van szükség ahhoz, hogy előre tudjunk lépni. Ilyen például az energiapolitika vagy a hadügyi kérdé-

sek. De az oktatás átalakítása nem képzelhető el azok nélkül, akik ennek a végrehajtói lesznek, vagyis a pedagógusok támogatása elengedhetetlen.

– Azok, aki fékeznek a tempót, azt szokták mondani, hogy az állami struktúra természeténél fogva nem tud olyan gyorsan alkalmazkodni, mint ahogy azt a külső tényezők megkövetelik.

– Egy vitában vannak érvek és érdekek – az érveket ellenérvekkel kell szembeállítani, az egyéni érdekeket pedig a közérdek alá kell rendelni. Össztársadalmi érdek, hogy olyan oktatási rendszer alakuljon ki, amely lehetővé teszi, hogy a tehetségek elrugaszkodjanak, kibontakozzanak. A régi gyakorlattal szemben, amikor is egyfajta senkit sem bántó középszert gyártottak az iskolák, számunkra a tehetséggondozás kiemelt jelentőségű. Az 50 tehetséges magyar fiatal program például segít abban, hogy olyan példaértékű történeteket ismerjünk meg és meséljünk el, amelyek inspirálnak másokat. Az állam feladata, hogy segítsen a megvalósításban, támogassa például az olyan kezdeményezéseket, mint amilyen az országos tehetségpont-hálózatot építő Matehetsz is. A támogatás ebben az esetben azt jelenti, hogy az állam fizeti a számlákat, hátrébb lép, és elhivatott szakemberekre bízva például a tehetséggondozást.

– Nem gyorsítaná az áramvonalasítást, az átállást, ha egyszerűen lemásolnánk a sikeres

mintákat? Rengeteg olyan jó iskolarendszer létezik a világban, amelyből tanulhatunk.

– Azt tapasztaltam, hogy a sikeres rendszerek óriási különbözőségei mellett egy azonosságot mutatnak: nem másolnak. Támogatunk kell az innovációt, de közben tekintettel kell lenni azokra a társadalmi csoportokra is, amelyek egy másik rendszerben nőttek fel és tanultak. A kormányzat akkor lehet sikeres, ha figyelembe veszi, hogy a társadalom milyen mértékű és tempójú változásokat képes befogadni. Meg kell küzdenünk a saját örökségünkkel. A külföldi benchmarkok egyébként csalókák: Hollandiának, a skandináv országoknak vagy az Egyesült Államoknak más a történelmi tapasztalata, illetve a múltja.

– Támogatjuk a tehetségeket, az ingyenes és részben magas színvonalú képzések keretében rengeteg jó szakembert képzünk, akik aztán külföldön kezdenek karriert építeni. A régi rendszerben ezt agyelszívásnak nevezték.

– Tíz fiatalból kilenc a jobb anyagi viszonyok miatt megy el, azért, hogy egzisztenciát teremtsen. Be kell látni: még hosszú évtizedeknek kell eltelnie, amíg a jövedelmi viszonyok Nyugat-, illetve Közép-Európa között kiegyenlítődnek. Azonban a világ megismerése iránti vágy azokban is megvan, akiket mi irigylünk. A jó körülmények között felnövő német fiatalok Amerikába mennek kipróbálni magukat, és új dolgokat tanulni. Az ország hosszú távon biztosan

profitál abból, hogy kinyíltak a határok. Nyilván lesznek, akik végleg kint maradnak, de akik hazajönnek, magukkal hozzák a nyelvismeretüket, kapcsolataikat, tudásukat, amit aztán itthon hasznosítanak, mindannyiunk előnyére. Az itthoni életkezdést pedig az akár 25 milliós családi otthonteremtési kedvezményen keresztül támogatjuk, de az egyén felelőssége, hogy képességei, szorgalma, akarata és cselekvőképessége alapján a lehető legmesszebbre jusson.

– Egy korábbi nyilatkozatában azt mondta, hogy az állami foglalkoztatotti szférában 300-400 ezres munkaerő-tartalék van. Ők milyen messzire juthatnak?

– Az újságírók egy része számon kéri a kormányzattól, hogy miért van 1,1 millió ember az állami foglalkoztatók bérlistáján, de amikor elkezdjük a minisztériumi háttérintézmények karcsúsítását, elég csúnya jelzőkkel illetek bennünket. Ha valaki 2010-ben azt állította volna, hogy 2017-ben nem a munkahelyteremtés, hanem a számos területen jelentkező munkaerőhiány enyhítése lesz a foglalkoztatáspolitikai fő feladata, nehezen lett volna hihető. A közigazgatásban dolgozók egy részét át lehet terelni a nyílt munkaerőpiacra, de azzal is tisztában vagyok, hogy az emberek gondolkodásának megváltoztatása csak lépésről lépésre történhet. Mindenkinek fel kell készülnie, hiszen a technológiai fejlődés jelentette változások ugyanolyan kihívást jelentenek, mint amikor a mezőgazdaság dominálta világot az ipari forradalom alapjaiban alakította át, illetve amikor a múlt század közepén a szolgáltatások szerepe értékelődött fel az ipar rovására. A régi világ véget ért, az embereket fel kell készíteni az új rendszerre. Ennek része, hogy újra definiáljuk az oktatási rendszer szerepét.

– Ön most 33 éves, és miniszterhelyettes. A jövő évi választás után érkezik új felkérés más pozícióra?

– Sohasem érdekelt a névjegykártyán található cím, az azonban igen, hogy mekkora eséllyel vihetek sikerre olyan ügyeket, amelyekben meggyőződéssel hiszek. Amíg esélyt látok arra, hogy szerintem fontos ügyekkel foglalkozzam, mint a kormányzati koordináció, a bürokráciacsökkentés vagy a fejlesztéspolitika, addig látom értelmét annak, amit csinálok, és az mindegy számomra, hogy ezt milyen stálummal teszem. A tehetséggondozás például olyan téma, amiért érdemes reggelente felkelni.

– Két gyerek édesapjaként állami iskolába fogja beírtni a gyerekeit, ha eljön az ideje?

– Mindenképp egyházi vagy állami iskolába.

Rozsnyai Gábor

Szerző: Póta Szilvia

A JÖVŐ ZÁLOGA? Az Y generáció

Technológiafüggő, egocentrikus, job hopper, felelőtlen, innovatív. Leggyakrabban ilyen és ehhez hasonló szavakkal találkozhatunk, ha beírjuk az internetes keresőbe az Y generáció kifejezést. A napjainkban „ezredfordulás” és „Pán Péter-generációként” is emlegetett, 22 és 37 év közötti nemzedék valahol a walkman eljövedele és a Google alapítása közötti időszakban jött világra, tagjait pedig máig egyfajta misztikus ködlengi körül. És míg a szakértői gárda azt találgatja, milyen hatással lesz majd a feltörekvő fiatalság a társadalomra és a munkaerőpiacra, addig a munkaadók számára látszólag egyre nagyobb kihívást jelent az új nemzedék bevonása, illetve megtartása.

De mi az igazság az Y generációt érintő találgatásokból?

A pszichológusok és a marketingesek körében gyakorta használt fogalmak a mára szinte közhelyé vált baby boomer, X, Y és Z generáció kifejezés, melyek köré a kutatások nyomán különféle elméleteket szőnek. Kevesen tudják azonban, hogy a modern generációelmélet alapvetően két amerikai szerzőtől, William Strausstól és Neil Howe-tól származik. Strauss és Howe Generációk című könyvében egy adott társadalmi generációt olyan személyek csoportjaként határozott meg, akik ugyanabban a korszakban születtek, ugyanazon történelmi folyamatok, társadalmi trendek mentén formálódtak, tagjaikat pedig hasonló értékrend, világnézet és magatartásforma köti össze. Az elmúlt évszázadban a média előszeretettel sztereotipizált minden egyes ilyen nemzedéket – főleg, ha az éppen aktuális lelkes ifjúságról volt szó – ,

és ezzel számtalan tévhitnek, illetve félreértésnek is táptalajt adott.

X és Z között

Nemes Orsolya az Y generáció szakértője, a Milestone Intézet vezető trénera. Szerinte úgy tűnik, az ezredfordulás generáció sem kivétel ez alól, hiszen tagjairól elterjedt, hogy hopper életformát folytatnak, vagyis gyakran váltanak munkahelyet, egocentrikusak, és tiszteletlenül viselkednek idősebb kollégáikkal szemben. „Az Y generációt többféleképpen kategorizálják a különféle szakirodalmak. A magyar vonatkozásban azonban az 1980 és 1995 között születetteket a leghelytállóbb ebbe a csoportba sorolni. De ezen belül is érdemes szűkíteni. Tehát amikor a mai kutatások, illetve felmérések az Y generációt

említik, akkor ezen általában főként a nagyvárosban élő és szellemi munkát végző fiatalokat értik” – mondta.

Mivel a digitális kor gyermekei, vagyis az Y és Z generáció egyre fontosabbá válnak a munkaerőpiacon, ezért elengedhetetlen, hogy megismerjük a munkához való hozzáállásukat. „Az Y generációt tekintve többféle kihívással szembesülhetnek a munkaadók. Egyrészt ahogyan a baby boomerek nyugdíjba vonulnak, úgy egyre nagyobb problémát jelenthet az utánpótlásuk. Másrészt ezt a nemzedéket nagyobb mobilitás jellemzi, tehát tagjai könnyebben költöznek külföldre hosszabb-rövidebb időre. Nem elhanyagolható szempont továbbá az sem, hogy technológiai fejlődés olyan, korábban nem is létező munkakörök megszületését tette lehetővé, amelyekhez ideálisan Y generációs munkavállalókra van szükség. Tehát a cégeknek jól végig kell

Az X generáció egy vertikális világban nőtt fel, ahol hierarchikusan terjedt az információ. Az Y és Z generáció viszont egy horizontális világban nevelkedett az internet hatására.

gondolniuk, hogyan kívánják megszólítani és megtartani ezeket a fiatalokat!” – folytatta Nemes Orsolya, aki szerint az Y generáció képviselői már nem csupán pénzkereseti lehetőségre vágynak, hanem olyan munkára, amelyet szeretnek, amelyben fejlődni tudnak. Többek között fontos számukra az is, hogy visszaadjanak valamit a társadalomnak.

Nemes Orsolya a média által hangoztatott sztereotípiák ellenére is úgy gondolja, hogy a generációk között mindössze egyetlen fontos különbség van, mégpedig az, hogy

különböző idősíkokon nőttek fel, különbözőképpen szocializálódtak, és ezért eltérő módon viszonyulnak egy-egy helyzet, szituáció megoldásához. „Az X és az Y generáció esetében két külön világról beszélhetünk. Az X és a baby boomer egy vertikális világban nőtt fel, sokkal hierarchikusabban terjedt az információ, és a munkahelyi környezet is hierarchikusan volt felépítve. Ezzel szemben az Y és a Z generáció egy horizontális világban nevelkedett az internet, illetve a technológia hatására. Vagyis ahhoz szoktak, hogy az

információ és a tudás nem feltétlenül fentről lefelé halad, hanem egymástól is elsajátítható.”

Vezetői székben

Az Y generációt gyakorta hozzák összefüggésbe a startup-ökoszisztémával. A kifejezés mára divatszóvá vált, startupot alapítani határozottan menő dolognak számít, és látszólag minden fiatal startupper akar lenni. Úgy tűnik azonban, hogy ez az elképzelés sem teljesen fedi a valóságot, legalábbis Magyarországon. A Deloitte 2015-ös felmérése szerint a megkérdezett, 18-26 év közötti egyetemi vagy főiskolás hallgatók és friss diplomások 52 százaléka inkább multinacionális cégnél képzei el a jövőjét, az openspace munkahely, a homeoffice lehetősége és a rugalmas munkaidő miatt, és csak 8,2 százalékuk válaszolt úgy, hogy saját vállalkozást indítana.

Az Amway 2016-os Globális Vállalkozói Jelentése már biztatóbb képet mutat, eszerint ugyanis a 35 év alatti magyar fiatalok közel fele (49 százalék) el tudná képzelni, hogy saját vállalkozást indít. Bár a felmérés azt mutatja, hogy a fiatalok vállalkozói kedve erősödik, Nagy Józsa Dorottya az Y2Y Business Coaching vezetője szerint sokan nem jutnak el a megvalósításig – tőke és gyakorlati tudást adó üzleti képzés hiányában. „Rengeteg fiatallal találkozunk, akik tele vannak ötletekkel, de nem tudják, ho-

si formák gyakorlati oktatása” – mondta a szakember. Véleménye szerint fontos ösztönözni az Y generációsok vállalkozói kedvét, hiszen a kreatív, adaptív, rugalmas gondolkodású fiatalok tanácsadók, mentorok, coachok segítségével fantasztikus dolgok alkotására képesek. Illetve lenne képes, ha bele merne vágni. Ezzel Nemes Orsolya is egyetért, mint mondja, a fiatal nemzedék számára rendkívül fontossá vált a mentorálás: „Az Y generáció jól tudja, milyen sokat jelent az, ha van mellettünk valaki, akinek fel tudjuk tenni a kérdéseinket, aki egyengeti a karrierünket, és tanácsokkal lát el minket.”

A startup-szintér

Az Y generációs szakértők szerint a vállalkozási formákat tekintve egyértelműen a startup-világ tűnik a legvonzóbb alternatívának a fiatalok számára. A való életben egy-egy startup vagy egy szimpla kisvállalkozás élete hasonlóan működik, mégis a startupokat egyfajta rózsaszín köd lengi körül. Turcsán Tamás Péter, a The Connect East Incubator szakmai vezetője, mentor, kommunikátor, kapcsolatépítő úgy véli, bár rengeteget beszélünk mostanában a startupokról, számos tévedés is kering a köztudatban. „Divatos ugyan startupot alapítani, de a közhiedelemmel ellentétben ez egyáltalán nem csak a fiatalok privilégiuma. Az igazság az, hogy a legsikeresebb startupperek egyáltalán nem fiatalok, s hogy egyre többet fogunk hallani majd Cleantech, Greentech, biotech, megújuló energia, smart city, fintech, robotika témában nyomuló projektek sikeréről. Az egyik alapdefiníció szerint a startup egy nagy növekedési potenciállal rendelkező, a nemzetközi piacokra készülődő, globális, robbanásszerű növekedésre kódolt vállalkozás. A startup egy bizonyos működésforma, mondhatnám életforma, amelyben az inspiráció és a problémamegoldás vágya keveredik. Vannak olyan országok, amelyek komoly gazdasági előnyt kovácsoltak már a saját startup-életükből, mi még csak építgetjük a saját ökoszisztémánkat, tanuljuk, miként is lehet eljutni a komolyabb sikerekig” – mondta.

Nincs könnyű dolguk a mai startupoknak, hiszen jelentős versenytársakkal kell szembenézniük világszerte. Mivel a startup-láz mindenhol eléggé felforgatta a hagyományos innovációt, nagyon komoly kihívások elé állítja az

„A startup egy bizonyos működésforma, amelyben az inspiráció és a problémamegoldás vágya keveredik” – mondja Turcsán Tamás Péter.

gyan álljanak neki a megvalósításnak. A job hopper, felelőtlennek tartott Y generáció van annyira biztonságkereső, hogy tagjai közül – bár folyamatosan keresik a helyüket – saját vállalkozásba azért nagyon kevesen mernek belevágni. Egyrészt nem engedhetik meg maguknak, másrészt az edukáció gyerekcipőben jár még mindig. Sok helyen továbbra is hiányzik az üzleti szimulációs játékok hosszú távú beiktatása az egyetemisták oktatásába, a vállalkozá-

Szakértőnk szerint nem elég egy jó ötlet, kiváló csapat és világszínvonalú megvalósítás is szükséges a sikerhez.

alapítókat egy nemzetközi piacra lépés. „Abban mindenki megegyezik, hogy a startup afféle tömegsport, amelyben a példaképpé váló, hatalmas sikert elérő unikornisok megszületéséhez megannyi elhulló vállalkozásra van szükség. A bukás okai között egyébként legtöbbször az érdektelenséget, a gyenge csapatot, a gyenge megvalósítást vagy a növekedési erő hiányát fedezhetjük fel. A pénzhány csak sokadik a sorban, hiszen az egy ideig lelkesedéssel pótolható.”

A szakember azt tanácsolja a fiatal vállalkozóknak, hogy ha van egy ígéretes ötletük, először is próbálják meg azt a valóság talajára helyezni, és csak egy jól átgondolt üzleti logika kidolgozását követően vágjanak bele a megvalósításba. „Nem elég egy jó ötlet, kiváló csapat és nagyszerű, világszínvonalú megvalósítás is szükséges a sikerhez. Az ötletet megvalósítása előtt validálni kell, vagyis igazolniunk kell a létjogosultságát. Az ötletet legjobb, ha közvetlenül azokon teszteljük, akiknek a problémájára megoldást kívánunk adni. Meg kell fogalmaznod pontosan azt is, hogy kinek, miért, hogyan és mennyiért oldod meg a problémáit, kivel, miként és hogyan valósítod meg a terveidet, mert hiába a legnagyszerűbb, validált ötlet, ha nem építesz fel hozzá megvalósítási stratégiát és egy csapatot, amely képes lesz megvalósítani. Egyébként nem jutsz messzire vele.”

Példaképek

Tény, hogy a legnagyobb és legismertebb magyar startupok vezetői székében ma még X generációs vállalko-

zók ülnek – mint ahogyan a Prezi, a LogMeIn és a Ustream esetében –, az elmúlt időben azonban egyre több ígéretes Y generációs startupperrel találkozhatunk a startup-versenyek ringjében, mely inspiráló erővel hat az új nemzedékre is, így a sikeres cégek alapítói válnak példaképpé a fiatalok számára. A legígéretesebb Y generációs fiatalok által alapított startupok között említhetjük a cloudtitkosító céggé ismert Tresoritot, az interaktív, virtuális mesekönyvtárat, a BOOKR Kidset vagy a Brewie névre keresztelt, automata sörfőzőgépet.

A startupokon belül a technológiai szektor egyik üde színfoltját képezi a Párkányi Orsi és Matécsa Márti által létrehozott Join My Wedding nevű startup vállalkozás, melynek keretében az alapítók lehetőséget teremtenek arra, hogy jegyet válthassunk az Indiában megrendezett esküvőkre. Orsi 11 éve költözött ki Ausztráliába, ahol megalapította a Women As Entrepreneurs nevű női szervezetet, mely mára az ország női vállalkozóit összefogó legnagyobb szervezete. Saját bevallása alapján ő maga mindig is vállalkozói szellemű személyiség volt, és korábban többféle dologgal is próbálkozott Ausztráliában a pogácsasütéstől a gyöngyöből fűzött krokodilokra alapozott startupig.

A kint megszerzett tapasztalatait végül a Join My Weddingbe fektette, és most minden erejével azon dolgozik, hogy sikerre vigyék a startupot. Mint mondja, fél éve indult be igazán az üzlet, azóta, hogy a BBC riportot készített róluk. Orsi szerint a legnagyobb nehézséget számukra a piac kétoldalú természete jelenti, ám ez nem tántorítja el őket a folytatástól, hosszú távú céljaik között szerepel, hogy a szolgáltatást más országokra is kiterjesszék. „A startup sikere gyakran nem is azon múlik, hogy jó-e az adott ötlet, ennél ugyanis legtöbbször sokkal fontosabb az időzítés, vagyis az, hogy megfelelő időben állunk-e elő vele. A Join My Wedding szerintem ezért különleges. Hiszen a mi generációnk már nem feltétlenül tárgyakat szeretne venni, hanem élményeket, emlékeket akar gyűjteni. Mi nem úgy szeretnénk utazni, hogy megnézzük, majd lefotózzuk a legfelkapottabb turistahelyeket, hanem igazából a kultúra részévé akarunk válni.” Párkányi Orsi úgy látja, Magyarországon rengeteg a vállalkozó kedvű fiatal, rendkívül jó ötleteik vannak, a probléma csak az, hogy sokan nem mernek nagyban, globálisan gondolkodni. Szerinte fontos, hogy a fiatalok elsajátítsák a „Start small, think big!” elvet ahhoz, hogy sikeres vállalkozóvá válhassanak. ■

LEGYEN A REGGELI ROHANÁSBÓL CSALÁDI IDŐ

SANOFI

**FORMÁLD ÁT
A MINDENNAPI
STRESSZT!**

Vény nélkül kapható gyógyszer. Javallat: magnéziumhiány kezelésére.

A Magne B₆ segít enyhíteni a magnéziumhiány okozta feszültséget, támogatja a szervezet stressztűrő képességét.

SANOFI-AVENTIS Zrt.

1045 Budapest, Tó u. 1-5. – Tel.: (+36 1) 505 0050 – Gyógyszerinformációs szolgálat: (+36 1) 505 0055 – Web: www.sanofi.hu, www.magneb6.hu

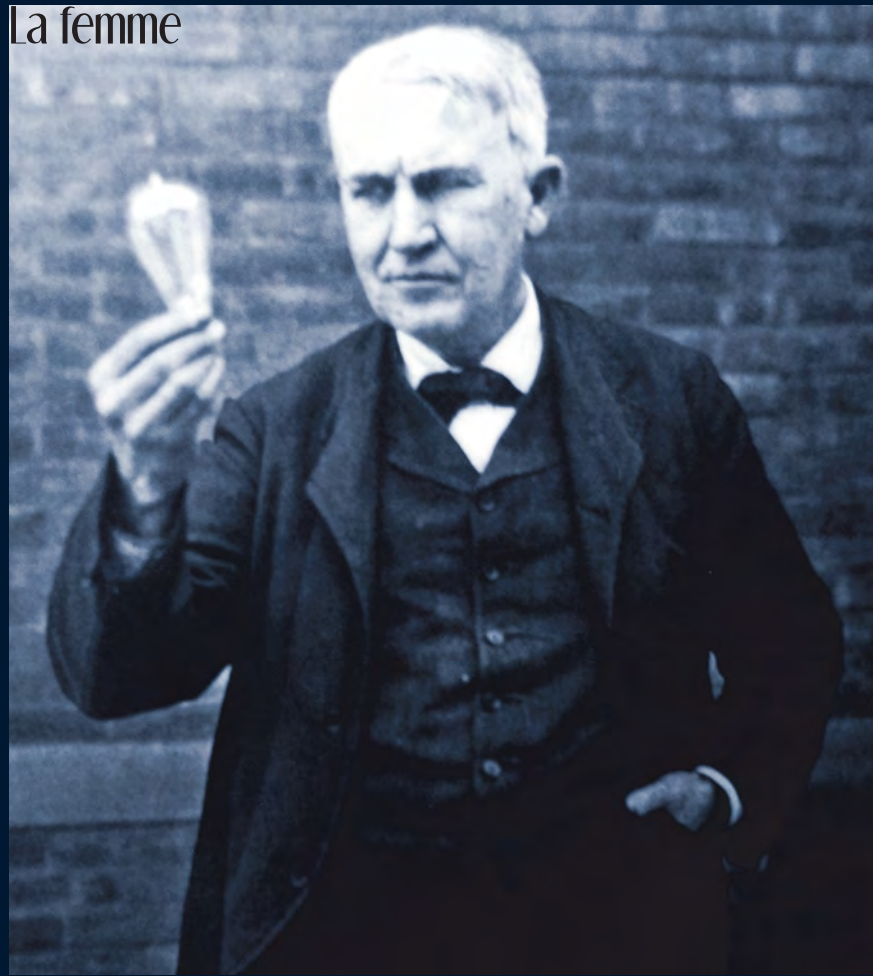
**A KOCKÁZATOKRÓL ÉS A MELLÉKHATÁSOKRÓL
OLVASSA EL A BETEGTÁJÉKOZTATÓT, VAGY KÉRDEZZE
MEG KEZELŐORVOSÁT, GYÓGYSZERÉSZÉT!**

KITARTÁS UTOLSÓ VÉRIG

A sikerhez a tehetség sosem volt elég. A pszichológusoknak is feladja a leckét, hogy megfejtsék a titkot, mitől lesz valaki igazán eltökélt, kik azok, akik a legvégsőkig kitartanak céljaik mellett. A tavalyi év egyik buzzwordje a grit – a szenvedélyes elszántság, az összeszorított fogú keménység, amellyel küzdünk az áhított sikerért.

#P.Kite

*Thomas Edison
mögött több mint
tízezer sikertelen
kísérlet állt,
mire előrukkolt
a működő
villanykörtevel.*

Minden kitartásról szóló előadás J. K. Rowlinggal, Harry Potter megálmodójával kezdődik. Ha egy ilyen zseniális írónak ennyi viszonytagságon kellett keresztülmennie, mindenki hátradőlhet, mondván, a sors senkivel nem tesz kivételt. Van Gogh több mint kilencszáz művet alkotott, életében mégis egyetlenegy tudott eladni. Henry Ford kétszer ment teljesen tönkre, mielőtt harmadszorra megalapította a Ford Motor Companyt. Thomas Alva Edison mögött több mint tízezer sikertelen kísérlet állt, mielőtt előrukkolt a működő villanykörtevel. Amikor kilencezer után egy riporter megkérdezte, nem érzi-e, hogy elbukott, és ideje lenne feladni, Edison azt válaszolta: „De miért adnám fel? Mostanra kilencezer biztos módját ismerem annak, hogyan nem működik a villanykörte. A siker majdnem a kezemben van.”

Vérrel-verítékkal

Elszánt hősöket itthon is találunk. Hugonnai Vilmát 50 esztendősen, csaknem húsz évvel svájci orvosi diplomája megszerzése után avatták doktorrá itthon. A hosszas és megalázó procedura sem törte meg az első magyar orvosnőt, aki kitartóan küzdött, hogy nők is diplomát szerezhessenek Magyarországon.

Hugonnai Vilmát 50 esztendősen, csaknem 20 évvel svájci orvosi diplomája megszerzése után avatták doktorrá itthon.

Az elszegényedő grófi család lánya önmagát autodidakta módon képezte, természettudományos és orvosi könyveket olvasott regények helyett. 25 évesen, 6 éves kisfiát hátrahagyva jelentkezett a zürichi egyetemre. Apja, férje anyagi támogatása híján a tanulmányai mellett munkát vállalt, az egyetem klinikáján volt szülész- és ápolónő. A svájci karriert félredobva jött haza fiához. Elvált, második férje, Wartha Vince vegyész (a Zsolnay eoizinalapú máz készítésének kifejlesztője) támogatta, hogy felesége a tudománynak és a nőmozgalomnak élhessen. 1914-ben, 67 évesen katonaeorvosi tanfolyamot végzett, és betegmegfigyelő állomásokat szervezett. Halála után a szaklapokban egyetlen nekrológ sem jelent meg róla.

Vagy ott van az alig ismert, különös Zichy Géza. Az egyik legrégebbi magyar főnemesi család szülöttje tehetséges zongorista volt, de 14 évesen egy vadászon véletlenül meglőtte magát, és elveszítette a jobb karját. Ám pályája nem ért véget, sőt. Nagy erőfeszítésekkel zongoravirtuózzá képezte magát. Elnyerte Liszt Ferenc támogatását és barátságát, és az ő biztatására fejlesztette tovább balkezes zongoratudását. A félkarú gróf Európa-szerte igen gyors ismertséget szerzett. Minden zenei bevételéből tehetségeket támogatott, és amellett, hogy jelentős mecénás volt, komponált és írt is: operát, zenekari és zongoraművet, táncjátékokat, etűdöket, költeményeket, vígjátékokat,

Zichy Géza tehetséges zongorista volt, de 14 évesen, egy vadászon véletlenül meglőtte magát, elveszítette jobb karját. Ám pályája nem ért véget, sőt!

naplót (balatoni kalandjai különösen szellemesek). Sőt, az első világháború után olyan veteránoknak, akik hozzá hasonlóan elveszítették a karjukat, kézikönyvet írt arról, hogy tudnak boldogulni sérülten a hétköznapi életben.

A híres emberekről szóló anekdoták remekül példázzák, hogy a kudarc, a bukás, a kilátástalanság a legjobbaknak is kijutott, a fényes siker csupán a jéghegy csúcsa. Ami nem látszik: a vér, a verejték, a bukások sorozata, a szégyenérzet, a kétségbeesés...A monoton munka egyáltalán nem vonzó, és kétségtelesen nincs olyan jó PR-ja, mint a messzire hangzó tehetségnek és kreativitásnak.

Ki kér cukrot?

A hatvanas évek végén a Stanford Egyetem kutatója, Walter Mischel elvégezte a ma már klaszszikusnak számító pillécukortesztet négyéves gyerekekkel. Azok, akik kibírták a kísérlet végéig, vagyis 15 percig, hogy ne nyúljanak a cukorkához, végül megkapták a pillécukrot, és ráadás-ként még egy fánkot is. Nyilván minden kisgyerek szeretett volna édességet, nem mindegyiknek sikerült legyűrnie a vágyakozást. Azok a gyerekek, akik kibírták, inkább betakarták a sze-

*A kudarc, a bukás, a kilátástalanság
a legjobbaknak is kijut, a fényes siker csupán
a jéghegy csúcsa.*

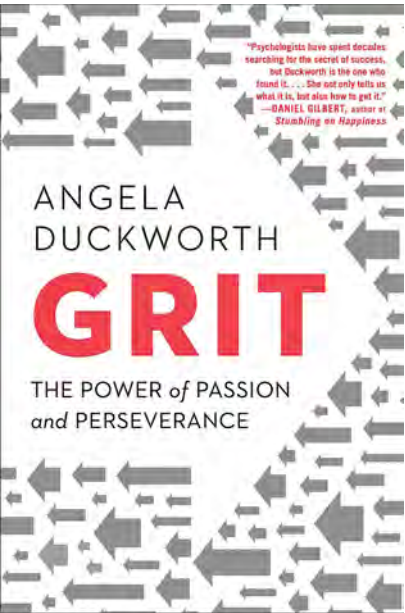
müket, és úgy tettek, mintha bújócskázának, és közben a Szezám utca dalát énekelték. Nem legyőzték a kísértést, hanem elfeledtek róla. A megoldás: nem kell rágondolni.

Nem nehéz belátni, mi a kapcsolat az önuralom és a siker között: a rövid távú kielégülés helyett hosszú távú célokra koncentrálnunk; ahelyett, hogy moziba mennénk, inkább a regényünket írjuk. De ez egy viszonylag egyszerű példa. Valójában egyetlen nap alatt rengeteg ilyen döntést kell hozni: gyakran, amikor arról beszélünk, hogy ki milyen hatékonyan dolgozik, arról van szó, hogy milyen nagy az önuralma, vagyis mennyire képes arra, hogy kitartsa valami mellett ahelyett, hogy figyelme elkalandozna, és másba kezdjen, mert az vonzóbb. Egyre rugalmasabbak a munkavégzés keretei, szabadabban oszthatjuk be az időnket, tűzhetjük ki hosszú távú céljainkat, dönthetjük el, mire fókuszálunk. Bizony nem árt, ha van kellő önuralmunk, mert ma az e-mailek, üzenetek,

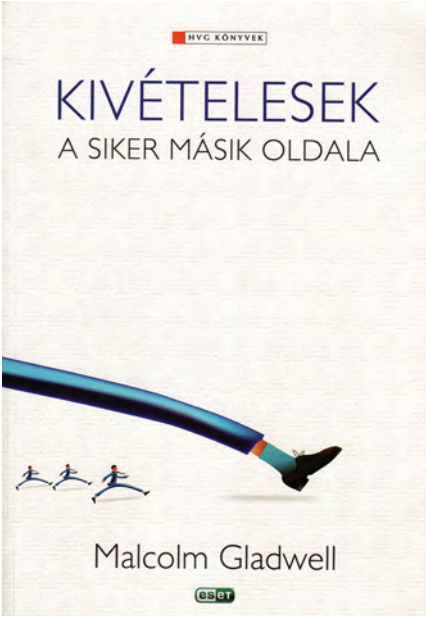
híroldalak töltik be a pillécukor szerepét. A koncentráció, a kemény munka a minimum – ettől függ, hogy lesz-e a terveinkből valami.

De ez még semmi.

A Harvard Egyetem kutatóját, Angela Duckworthöt az izgatta, milyen tulajdonságok vetítik előre a legpontosabban a kiemelkedő teljesítményt. Könyve, a tavalyi év egyik nonfiction bestsellerének címe 2016 egyik kulcsszava is volt: grit – eltökéltség, jellem-szilárdság. Duckworth megállapította, hogy az önuralom kiválóan megmutatja, mennyire vagyunk képesek bizonyos nehéz feladatokkal megbirkózni – kitartóan fogyókúrázni, felkészülni a vizsgára, nem ellenőrizni mailjeinket –, de nem a legfontosabb tényező. Duckworth nem is a tehetségben és az intelligenciában látja a teljesítmény megbízható mércéjét. A kiemelkedő teljesítmény garanciája a kitartás és az eltökéltség, amikor az új-donságok nem szippantanak be, és az akadá-

Grit: bestsellerré vált könyvében a szerző azt vizsgálta, milyen tulajdonságok vetítik előre a legpontosabban a kiemelkedő teljesítményt.

Körülbelül 10 000 óra gyakorlás szükséges ahhoz, hogy valaki klasszissá váljon saját területén – írja Malcolm Gladwell.

dés az, hogy néhányan miért hatékonyabbak, mint mások. A kitartás központi eleme Bonna- no szerint az érzékelés: egy eseményt megélhe- tünk traumatikusként vagy lehetőségként arra, hogy tanuljunk belőle, és fejlődünk. A történe- sek mindaddig nem traumatikusak, amíg nem úgy éljük meg. Egy ijesztő esemény akármilyen negatívnak tűnhet távolról, lehet, hogy a fősze- repló számára egy pozitív lehetőséget rejt magá- ban – mindez nem az eseménytől, hanem a személy gondolkodásától függ. Ez tanulható. A pozitív pszichológia úttörője, Martin Selig- man is azt vallja: az események újraakertezése, amely azt tükrözi, hogy változtathatunk a hely- zetekben, ahelyett, hogy azt hisszük, kiszolgálta- tottak vagyunk, pszichésen megerősít, és csök- kenti a depresszió kialakulásának esélyét.

Hány óra a zsenialitás?

Malcolm Gladwell Kivételesek című könyvé- ben arról írt, hogy körülbelül 10 000 óra gya- korlás szükséges ahhoz, hogy valaki klasszis le- gyen saját területén, legyen szó szakmáról, sportról vagy művészetekről. „Kutatás kutatás hátán, zeneszerzők, kosarasok, regényírók, jégkorcsolyázók, zongoristák, sakkozók, profi bűnözők között vagy bármi más körben is, és mindegyik ezt a számot hozza ki végeredmény- ként. Tízezer óra hozzátétőlegesen napi 3 vagy heti 20 óra gyakorlást jelent több mint 10 éven át. Természetesen ez nem magyarázza, hogy egyesek miért képesek többet kihozni a gyakorlással töltött időből, mint mások. Csak annyit jelent, hogy soha senki nem talált még példát arra, hogy egy valóságosan létező világ- klasszis kevesebbet gyakorolt volna” – írja

Válasszuk a diszkomfortzónát akkor is, ha kellemetlen vagy fájdalmas.

Gladwell. Ez sokakban reményt keltett, mondván, hogy ha 10 ezer órát gyakorolnak, a terület mesterévé válnak. Az elméletet azon- ban sok kritika érte, és később Gladwell is fi- nomítani kényszerült állításán. Igaz, hogy kell a gyakorlás, de az nem min- den. Fernand Gobet és Guillermo Campitelli tanulmánya megmutatta, hogy például a sakk- ban ahhoz, hogy valakiből mester váljon, 728–16 120 óra kell. Vagyis nagy a szórás: va- lakinek 22-szer több időre van szüksége, hogy ugyanazt a teljesítményt elérje. Gladwell elmé- lete abból a forrásból fakad, ami a francia felvi- lágosodás egyik „alaptana” és az amerikai álom alapja, nevezetesen, hogy egyenlőnek szüle- tünk, a fejünk egy tabula rasa. A hit, hogy bár- kiből bármi válhat, ha eléggé eltökélt. Ez a gondolat amilyen csábító, olyan veszélyes. Te- hetünk úgy, hogy azonosak a képességeink, de egy átlagos IQ-jú emberből nem lesz elméleti fizikai Nobel-díjas, botfülűből sem koncert- zongorista. Ez azt a tévhitet erősíti, hogy min- denki tud tenni magáért, ha eléggé akarja. Aki nem lett szívsebész, talán nem volt elég kitartó és szorgalmas az iskolában. Nem lettél hegedű- virtuóz? Talán nem is akartad igazán. Tudjuk, hogy a valóság ennél sokkal árnyaltabb.

Konok finnek

A finn sisu szó lefordíthatatlan: egyszerre je- lent kitartást, állhatatosságot, tántoríthatat-

lanságot, konokságot, belső tüzet. Ez nem- zeti karakterük alapköve, amely megmagya- rázza a világhírű oktatási rendszer sikerét, technológiai, gazdasági és dizájnszemléletü- ket, de a mindennapjaikra is érvényes. Sőt, amikor 1939-ben 2,5 millió szovjet katona támadta meg Finnországot, a kis ország visz- szaverzte az attakot – mindössze 880 ezer ka- tonával.

Az 500-600 éves sisu lényege nem is any- nyira siker, mint inkább a bátorság és az akaraterő. Az a pszichés erő, mely képessé tesz arra, hogy felálljunk, és továbbmen- jünk akkor is, amikor már testi-lelki tartalé- kaink megcsappantak vagy elfogytak. Krí- zishelyzetben nehéz elképzelni, hogy adód- nak majd megoldási lehetőségek: a sisu az az eltökéltség, hogy ezeket meg is keressük. Nem hiába súlykolják már szinte unalomig: ami fontos, az a komfortzónánkon kívül van. A jó hír viszont az, hogy ha gyakran kilépünk belőle, előbb-utóbb az ismeretlen terület is otthonossá válik. Az akaraterőnk véges, és nem mindannyian születünk félel- met nem ismerő hősnék. Nekünk marad a megszokás: akkor is, ha kényelmetlen, ha kellemetlen vagy fájdalmas, válasszuk a diszkomfortzónát. Újra és újra. Áthuzaloz- za az agyat – ez a tudományos magyarázat –, és ami még jobb: jövőbeni énünknek te- szünk ezzel jót. Meg fogjuk még köszönni magunknak. ■

lyok nem riasztanak el a feladattól. A chicagói állami iskolákban tanulmányozta a kitartást. Ki- derült, hogy a kitartóbb gyerekek jóval nagyobb sikert értek el az érettségén, függetlenül a család jövedelmétől, általánosan elért tesztteredmények- től vagy attól, mennyire érezték biztonságban magukat az iskolában. Számára a legmeghök- kentőbb tény a kitartást illetően az volt, mennyi- re keveset tudunk róla, milyen kevés tudomány

A kitartás központi eleme az érzékelés. Ugyanazt az eseményt megélhetjük traumaként, de továbbfejlődési lehetőségként is.

foglalkozik a fejlesztésével. Annyi biztos, hogy a tehetség nem tesz kitartóvá. Sok tehetség egy- szerűen nem teljesíti hosszú távú vállalásait. Sőt, Buckworth adatai azt mutatják, hogy a kitartás sokszor nincs összefüggésben vagy inkább fordít- ottan arányos a tehetséggel.

Nem mindegy, honnan nézzük

Akár kitartók vagyunk, akár nem, teljesítményünk attól is függ, hogyan alakul az életünk. Ha soha nem ütközünk akadályokba, nem derül ki, van-e bennünk kitartás. Csak ha stresszel, nehézségekkel, különböző fenyegetésekkel állunk szemben, akkor derül ki, hogy feladjuk, vagy túllendülünk rajtuk. Emmy Werner amerikai pszichológus 32 éven keresztül tanulmányozott több száz hawaii gyere-

ket. Kétharmaduk tízéves korára komoly viselke- dési, tanulási nehézséggel küzdött, meggyűlt a ba- ja a rendőrséggel, mentális problémái voltak. Egy- harmaduk azonban kompetens, magabiztos és szeretetteljes felnőtté vált, tanulmányaikban, em- beri kapcsolataikban sikeresek voltak. A kitartó gyerekeket több tényező különböztette meg tár- saiktól: egyrészt szerencsések voltak, másrészt erő- sen kötődtek egy nevelőhöz, szülőhöz, tanárhoz, mentorszerű figurához. Ugyanolyan fontos volt, hogy ezek a gyerekek már egész kiskoruk óta autonóm, független emberként viselkedtek, keres- ték az új élményeket, és elhitték, hogy ők maguk, nem a körülményeik határozták meg a teljesítmé- nyüket. Egyszóval: ők saját sorsuk alakítói. Idővel változhat, mennyire tudunk kitartani. Tulajdonképpen olyan ez, mint egy folyamatos mérlegelés, hogy az egyenlet melyik fele erősebb: a kitartás vagy a stressztényezők. A legtöbb ember megtörik. Másrészt vannak, akik kiskorukban nem voltak kitartók, de később azzá válnak. Megtanul- nak megküzdeni a nehézségekkel, és kiteljesednek, akárcsak azok, akik kezdettől fogva kitartók. Ez felveti a kérdést, hogy a kitartás tanulható-e. George Bonanno, a Columbia Egyetem pszicho- lógusának elmélete szerint alapvetően mindannyian ugyanazzal a stresszválaszrendszerrel rendelkezünk, ugyanúgy reagálunk a stresszre. A legtöbben jól tudják ezt használni. Ha a kitartásról van szó, a kér-

JÓKENYÉR: SZORGALOM, ALÁZAT, SIKER

Lehet egy sikertörténet alapja egy olyan hétköznapi termék, mint a kenyér?

Ludwig Klára, a Ludwig & Mentesi Sütőipari és Kereskedelmi Kft. alapító-üzgyvezetője olyan jókedvűen és kedvesen fogadja a látogatót, mintha nem is egy 130 fős vállalatot irányítana. A Jókenyér-hálózatot sikerre vivő üzletasszonnyal a női vállalkozókról, a kenyerekről és a változó fogyasztói szokásokról beszélgettünk.

Miért kellene egy pékségnek feltétlenül doboz formájúnak lennie? – kérdez vissza őszinte csodálkozással a hangjában arra a kérdésre, hogy a Soly-már és Pilisszentiván határában álló, reprezentatív üvegépület mennyire pékség jellegű. Aztán persze kiderül, hogy a rengeteg üveg nem véletlen: a 8 méter magas belső falon keresztül bárki a saját szemével győződhet meg arról, hogy miként készülnek a „jókenyerek”. „Szeretnénk a vevőinknek megmutatni, hogyan dolgozunk.” Ami első pillantásra is feltűnik: „németes” alapossággal végiggondolt munkaszervezés, higiénia, tisztaság és meglepően sok kézi munka. Sokan egy kávé és egy péksütemény mellett nézik óráig, hogyan dolgoznak a pékek. A kenyerek elkészítésének teljes ciklusát viszont nem érdemes kívánni: adalékok és színezőanyagok nélkül gyártanak rozs-magvas kenyeret és péksüteményeket, amihez sok-sok türelem kell. Az elnyert EU-s pályázati források egy részét is arra fordították, hogy tökélyre fejlesszék a technológiát. Ellentétben a nagyáru-

házakban megvásárolt kenyérrel, itt úgynevezett hosszú tészta vezetéssel dolgoznak, ami azt jelenti, hogy a liszt beöntésétől a kész kenyérig körülbelül 12 és fél órát kell várni. Ebből nem engednek, és a jelek szerint egyre több vevő ismeri fel, hogy a szervezetnek szüksége van azokra a jó szénhidrátokra, ásványi anyagokra, rostokra és vitaminokra, ami a hagyományos módon, teljes kiőrlésű gabonából készülő kenyérben mind benne vannak.

Klára nem azért sikeres, mert nő

„Soha nem voltam hátrányos helyzetben amiatt, hogy nőként tárgyaltam cégvezetőkkel, vevőkkel, beszállítókkal, inkább előzékenységet tapasztaltam” – meséli Klára, visszaemlékezve azokra az időkre, amikor a férjével közösen süített kenyereket bő húsz éve elkezdtek gyártani és árulni. „Olyan jó minőségű terméket kínáltunk, ami tőlünk nyugatabbra a mindennapok része volt, és a hitelességet erősítette, hogy tudták rólam, pék

vagyok, szakmabeli, aki hisz abban, amit a saját két kezével készít.” Persze, a ’90-es évek elején, amikor a kémiai szerek segítségével két óra alatt elkészülő fehér kenyér és vizeszsömle alapkínálatot a kakaós csiga és a túrós táska tette „teljessé”, jó adag elszántság kellett hozzá, hogy valaki rozskenyeret kezdjen el készíteni. Magyarországon ezt a vonalat nagyon kevesen ismerték. Klára sváb családból származik, érettségi után éveket töltött Dél-Németországban, és egy életre „megfertőződött”: Az egyébként is benne lévő munkaszeretet Baden-Württembergben kiteljesedett, az egészséges életmód, a kifinomultabb táplálkozási szokások és pékkultúra mind-mind helyet követelt magának Klára gondolkodásában. Négy év után egy német férjjel az oldalán tért haza, hogy belevágjanak a Jókenyérbe. Először csak ketten voltak, de a tehetségre, a kreativitásukra, az időközben elérhetővé vált EU-s pályázati forrásokra és persze a nem nyolcórás munkanapokra építve folyamatosan haladtak előre. A lényeg nem változott: „A mai napig kézzelfogható örömet szerez, ha a nap végén kihúzom a sütőből a tálcat, és érzem, látom, hogy milyen jól sikerültek a kenyereim. Nagyon szeretem a szakmámat, én erre születtem. A Jóisten nagyon jó helyre vezért” – mondja mosolyogva, miközben éppen egy lármás gyerekcsapat húz el mellettünk. „Őket interaktív formában tanítjuk meg az egészséges táplálkozás alapjaira.” Azaz a kicsik maguk fonják és sütik a kalácsot, miközben sok mindent hallanak a szénhidrátokról, a teljes kiőrlés mibenlétéről és az egészséges életmódról.

Egészségtudatosabbá váltunk

Az első időkben az ötszallagos szállodák séfjei kopogtatnak Ludwig és Mentésnél, keresték ugyanis azt a minőségi pékárut, amit a vendégeik Nyugat-Európában megszoktak. „Volt, akivel rendszeresen összefutottam az egyik különleges sajtokat és a mi kenyérünket is polcon tartó delikát boltban, mert a sajtok terén hasonló volt a helyzet, azaz akkoriban a tömegáru mellől hiányoztak a valódi értéket hordozó, minőségi élelmiszert jelentő termékek. Ma már kifejezetten nyitottak az emberek az új termékek iránt, tudatosabban étkeznek, és egyre inkább figyelnek a táplálkozás élettani hatásaira. Nagyon nem mindegy, hogy az a bizonyos mindennapi kenyér milyen minőségű, ezért mindenkinek azt javaslom, hogy olvassa el a kenyéren lévő címkét. Az adalékmentes kenyér három nap múlva is finom, és a vágáskor nem morzszálódik. Olyan kenyeret ne vegyünk meg, amelyikre nincs ráírva, hogy miből készült” – ad tanácsot a vásárláshoz, amit azzal egészíti ki, hogy jó pékhez illően ő minden nap eszik kenyeret, de mértékkel. „Kenyérfüggő vagyok” – vallja be, és ő maga a hiteles példa arra, hogy ez nem kell, hogy együtt járjon az elhízással.

Rozsnyai Gábor

Ludwig Klára 9+1 tanácsa azoknak, akik ma akarnak vállalkozást indítani:

- **A siker nem attól függ, hogy egy nő vagy egy férfi vállalkozik-e.** A modern létezés – és így a modern női létezés is – hozzátartozik a vállalkozás, a vállalkozói szellem. „Sokan talán azt gondolják, hogy nőként kevésbé alkalmasak egy vállalkozás indítására és vezetésére, mert a család, a gyermeknevelés feladataiból több hárul rájuk. Azt gondolom, ahogy minden sikeres férfi mögött áll egy nő, úgy ez fordítva is igaz: minden sikeres nő mögött van egy társ, aki támogatja. Az én anyukám volt az első, aki Magyarországon élt a nagymamagyes lehetőségével. Ez nagyon sokat jelentett a kezdeti időkben.”
- **Szorgalom, alázat.** „Hosszú éveken át én is pakoltam az éjszakai kiszállító egytonnás teherautókat friss kenyérrel. Kemény volt, de ha ma újrakezdeném, ugyanígy csinálnám”. A pékségben dolgozó 50 pék azért is fogadja el Klárát főnöknek, mert tudja, hogy eredetileg péknek tanult, és nem csak magyarázza, amit számon kér, hanem ha kell, csinálja is. „Bármikor be tudnék állni közéjük dagasztani” – mondja erről. Az üvegfal átvitt értelemben is transzparens: a munkatársai bekopognak hozzá a javaslataikkal, és ő is rendszeresen lemegy az üzembe új termékekről, szakmai részletekről, kenyerekről beszélgetni. Ilyen tekintetben is a nyugat-európai mintát követi tehát, inkább vezetőnek mondható, és nem a főnök titulus illik rá.
- **Kitartás.** Klára a húszas évei elején kezdte férjével a kenyérsütést, és voltak holt-pontok, amikor komolyan mérlegelték, hogy Németországba költöznek. Ám Klára sváb családból származik, és a nagyszüleitől, valamint a szüleitől is azt a fajta kitartást látta, ami az üzleti életben a siker egyik kulcsa, szóval maradtak. Ma 14 saját szaküzletük és közel 400 partnerüzletük van, bizonyítva, hogy annak idején jó döntést hoztak.
- **A gyerekeket is érdemes kitartásra és a munka iránti alázat szellemében nevelni** még akkor is, ha ezek a tulajdonságok személyiségfüggők. „Nekem is vannak rossz napjaim, és van, hogy sírok előttük. A 17 éves lányom és a 16 éves fiam látja a kudarcokat, de átéljük velem a sikereket is. Tanúja annak, hogy sokat dolgozom, ugyanakkor azt is látják, hogy ennek van eredménye. A személyes minta nagyon fontos, a fiam két éves kora óta pék akar lenni anélkül, hogy én ezt elvárnám.
- **Fontos a vízió,** látni kell, hogy hova akarunk eljutni, és emellett ne szégyelljünk tanulni az előttünk járóktól. Klára férjével 200 (!) pékséget látogatott végig, mielőtt belevágott volna az új üzem felépítésébe.
- **Személyes kapcsolatok.** Még ma is profitál abból a kapcsolatrendszerből, amit a kezdeti időkben épített ki. Azzal, hogy személyesen kereste fel a partnereit, nemcsak arról tudta őket meggyőzni, hogy mennyiben mások a Jókenyér termékek, hanem arról is első kézből értesülhetett, hogy mire van szüksége a vevőinek.
- **A hibák nem megspórolhatók.** „Engem is óvtak a szüleim, de óhatatlan, hogy olyan dolgokat is megtegyünk, amelyek aztán tévesnek bizonyulnak. De tanultam belőlük.”
- **Becsületesség és szavahihetőség:** Klára azt meséli, hogy éjjelente nyugodtan alszik, hiszen minden szakmai és pénzügyi szabályt betart. A Ludwig és Mentesi arra példa, hogy tisztességes úton is lehet komoly sikereket elérni.
- **Olyan területen vállalkozunk, amit szívből szeretünk.** Ha Klarán múlik – márpedig eléggé eltökélt ahhoz, hogy ez így legyen –, akkor a következő években is kenyereket fog sütni. Olyanokat, amelyek egyaránt örömet szereznek neki és a fogyasztóknak.
- **+1. Pályázz!** A Klára vezette csapat összesen 5 pályázaton indult, és mind az öt alkalommal sikerrel jártak. Az elnyert összeg közel 300 millió forint vissza nem térítendő támogatás volt. Négyyszer komplex technológiafejlesztésre, egy ízben pedig a vállalatirányítási rendszer korszerűsítésére kaptak pályázati forrásokat. Ez is hozzájárult a Ludwig & Mentesi sikereihez, és Klára példája azt mutatja, hogy érdemes élni a pályázati források kínálta lehetőségekkel.

Szerző: Berényi Mariann

GARABONCIÁS DIÁKOK

*Külföldi tanulmányút? Ösztöndíjjal? Mi ebben az újdonság?
Megfelelő egyetemi képzés híján Európa-szerte fiatalok ezrei keltek
vándorútra évszázadokon keresztül a tudásért – a felemelkedés
reményében. A korabeli tudáspiac áramlataiból
a magyarországi diákok sem maradtak ki.*

A garabonciás diák rongyos köpönyegben, könyvvel a kezében kopogtatott be a füstös viskóba, hogy egy kis aludttestet kérjen a gazdától. Szegény öreg, mielőtt megkínálta a vándort, szorongva nézegette a csuprot, marad-e a népes családnak reggelre. Választása nem volt: már nagyanyja is megmondta, nem szabad ilyenkor kiporciózni, mert a diák jégverést varázsol, és ha felbószítik, ráadásként könyvéből is „kiolvashatja” a pusztító sárkányt... A néphit egészen a legutóbbi időkig megőrizte a garabonciás diák figuráját. Hittek

abban, hogy ezek az ifjak 13 iskolát végeztek, ahol rektoruk maga az ördög volt, és biztosak voltak abban, hogy ellátásuktól függetlenül hoznak bajt, vagy nyújtanak segítséget.

Valahol Európában

A mese, ahogy az lenni szokott, nem nélkülözi a valóságos elemeket. A középkortól kezdve Európa-szerte vándoroltak a diákok, hogy minél sokoldalúbb képzést kapjanak. Különösen igaz volt ez azokra, akiknek az országában nem volt egyetem. A Magyar Királyságban sem volt másként, bár Nagy Lajos, Zsig-

A holland
Friz Franekeri
egyetem

*A néphit szerint
a garabonciás diákok
13 iskolát végeztek,
rektoruk az ördög volt,
ezért sosem volt szabad
őket felbőszíteni.*

mond és Mátyás is próbálkozott a magyar felsőoktatás beindításával, az általuk alapított egyetemek nem bizonyultak hosszú életűnek. Azok a magyar fiatalok, akik korszerű képzésre vágytak, kénytelenek voltak peregrinusként Európa más egyetemeire vándorolni, de ennek költségei még a jómódú, nemesi családok számára is megterhelőek lehettek.

Kevés olyan szerencsés akadt, mint Bakócz Tamás (1442–1521), aki olyan képzést kaphatott, hogy élete delén konstantinápolyi pátriárkaként még a pápai trónért is eséllyel indulhatott. Holott Magyarország egyik leg-hatalmasabb ura jobbágycsaládból származott! A fiatal tehetséget pap bátyja mutatta be Gutti Ország Mihály nádornak, aki először krakkói, majd bolognai és ferrarai tanulmányait patronálta.

Igaz, nem mindenki kamatoztatta olyan sikerrel tudását, külföldön szerzett tapasztalatait, kapcsolatait, mint a Mátyás és II. Ulászló udvarában befolyásos szerepet betöltő főpap, mégis sokan próbáltak hozzá hasonló módon szerencsét. A történészek kutatásaiból többek között az derült ki, hogy Mohács előtt mintegy 12 ezer magyar értelmiségi tanult külföldön. Ez a reformációt követően tovább nőtt, 1526 és 1800 között 27 ezer, 1801 és

*Mohács előtt mintegy
12 000 magyar
értelmiségi tanult
külföldön. 1801 és 1919
között már 58 000!*

1919 között 58 ezer magyar beiratkozás nyomára bukkantak a különböző külföldi egyetemeken. A peregrinusok vallásuktól és érdeklődési körüktől függően választottak akadémiát. A katolikusoknak nem kellett messze földre vándorolniuk, Bécsben, Grazban, Krakkóban, 1635 után pedig a Nagyszombati Egyetemen kielégítő képzésre számíthattak.

A protestánsoknak viszont távoli német egyetemekre, Svájcba, Hollandiába, sőt Angliába kellett zarándokolniuk, sokszor éhezve, viszontagságokkal teli utakon. Népszerű célpontjuk volt a fríz franekeri egyetem, ahol ma is emléktábla őrzi a hungarus, a siculus és a transsylvanus diákok nyomát, akik a teológiai fakultások mellett elmélyedhettek a jog- és orvostudomány, a szabad művészetek és a hadmérnöki építészet területén. Az egyetem egyik leghatásosabb magyar diákja, Apáczai Csere János (1625–1659) volt, akinek példája kiválóan érzékelteti, mit is jelentett hosszú és rövid távon a magyar kultúra számára a külföldről hozott tudásmag vagy épp tudásbomba.

Apáczai, a magyar pedagógia úttörője nemcsak Franekerben képezte magát. Már Gyulafehérváron, a filozófiai és teológiai előadások során megismerkedhetett a legfrissebb tudományos eredményekkel, hiszen a 30 éves há-

*A későbbi nagyúr,
Bakócz Tamás
jobbágycsaládból
származott, de nádori
segítséggel eljutott
a krakkói, majd
a bolognai és a ferrarai
egyetemre is.*

ború borzalmait miatt neves professzorok kértek menedéket az erdélyi fejedelemtől. Többek között ők motiválták, hogy lásson világot, látogassa a leideni, az utrechti és a hardewijki fakultásokat a református egyház ösztöndíjasaként. Holland felesége mellett magával hozta a nyugati műveltség, társadalmi élet, az ott látott iskola-rendszer mintáját. Neki köszönhetjük a Magyar Encyclopaediát, amelyben elsőként rendszerezte magyar nyelven a különböző tudományágak eredményeit.

Kettétört életek

Apáczai előbb a gyulafehérvári, majd elhatalmasodó vitái után a kolozsvári kollégium legalsó, anyanyelvi osztályában erre a műre kívánta volna építeni a tanulók további, latin nyelvű műveltségét. Korai halála azonban nem engedte kiteljesedni, ez az elképzelése

éppúgy nem valósulhatott meg, mint a széles körű népoktatásra épülő, a polgári életben hasznosítható ismereteket nyújtó középszintű iskolák hálózata az Erdélyi Fejedelemség területén. A nehéz körülmények között felnőtt professzor a műveltségre nem kiváltsággént, hanem a nemzeti felemelkedés eszközeként tekintett, az oktatásban pedig a fegyelmezés helyett a nevelésre, a diákok egyéni képességeire koncentrált – mai napig példát adva a pedagógusoknak.

Nem csak Apáczai volt a külföldet járt, nagy reményű értelmiségiek közül, akiknek pályája kettétört idehaza. Az ugyancsak szegény családból származó Misztótfalusi Kis Miklós (1650–1702) nem a szokásos területeken képezte magát: Amszterdamban a könyvnyomtatás és a betűmetszés rejtelmében mélyedt el. Azonban hiába szerzett olyan hírnevet magának, hogy a Vatikánból és Kíná-

A harderwijki egyetem

*Apáczai Csere János, a magyar pedagógia
úttörője a leideni, az utrechti és a harderwijki
fakultásokat látogatta a református egyház
ösztöndíjasaként.*

A leideni egyetem

ból egyaránt kapott munkát, sőt Cosimo de' Medici tőle rendelte meg firenzei nyomdája teljes betűkészletét, Erdélyben folyamatosan megvádolták, később zsinat elé is idézték. Misztótfalusi hibátlan és tökéletes nyelvű magyar Bibliát kívánt létrehozni még Hollandiában, de onthon azzal gyanúsították, hogy meghamisítja a Szentírást.

Az külhonban már egyre nagyobb hírnévvel és vagyonnal büszkélkedő nyomdász ennek ellenére döntött úgy, hogy visszatér harcotól dúlt szülőföldjére. A 30 éves háború alatt hét hónapot utazott, hogy saját bőrén megtapasztalja, az egykor módos városok polgárai nem tudják megvásárolni csodálatos

könyveit. Kolozsváron telepedett le, ahol hamar ellenségeket szerzett magának, miután a tanárok és a tudósok szövegében a hibákat észrevette, és javította. Állandó céltáblává vált, amelynek következtében búskomorságba esett, majd lebénult. Az olyan nagyszerű barátok sem voltak képesek ellensúlyozni elszigeteltségét, mint Pápai Páriz Ferenc (1649–1716), aki egyébként örömmel vette szövegei szakértő javítását. Pápai nemcsak arról híres, hogy nagyenyedi tanulmányai után Lipcsében orvosi tudományokat tanult, majd Odera-Frankfurt és Marburg után Heidelbergben filozófiadoktorrá, Bázelen orvosdoktorrá avatták, hanem európai peregrináci-

ójáról fennmaradt emlékkönyvről is, amelyből az utókor részletesen értesülhet a vándor-diákok pezsgő életéről.

Arisztokraták külhonban

Pápai többek között annak az Apafi Mihály fejedelemnek is az orvosa volt, akinek a sóalapjából működött a debreceni diákok tanulmányait szponzoráló bursa nigra. A támogatási rendszer a mai diákhitelhez hasonlítható: azok a hallgatók, akik a kassa jóvoltából mehettek külföldi akadémiaira, hazatértük után segélyük felét visszafizették a pénztárba. Mások az úti költséget, a kinti tanulmányokat, a szállást, az élelmet, a ruhát, ha munkából, külföldi stipendiumokból nem tudták fedezni, nem csak az erdélyi fejedelmek támogatására számíthattak. Debrecen városa és polgárai többeket patronáltak, sőt arról is van adatunk, amikor egy debreceni polgár végrendeletben egy konkrét diák leideni tanulmányairól gondoskodott. Ugyanakkor azokról az arisztokrata családokról sem

szabad elfeledkezni, amelyek generációkon keresztül támogatták a tehetséges fiatalok felemelkedését. Az Esterházyak, a Batthyányiak, a Széchenyiek, a Festeticsek inkább a római katolikusokat, a Telekiek és a Rádayak a protestánsokat patronálták.

Meglepő, de a kutatások alapján úgy tűnik, hogy a peregrináció ritkán keltette fel az arisztokrata ifjak érdeklődését: a középkori vándordiákok több mint a fele a városokból és mezővárosokból kelt útra. A nemesség általában akkor választotta ezt, ha anyagi vagy politikai elszigeteltségéből így látott kiutat. Ez azért is különös, mert Európában a XVI–XVII. században egyre divatosabbá vált az előkelők körében a felsőfokú képzés. Nálunk inkább a XVIII. században találkozunk egyre több főúri peregrinussal. Wesselényi István (1708–1758) útinaplójában nemcsak saját németországi, hanem Teleki Pál és Ádám peregrinációjáról is beszámol.

Ők azonban közrendű társaikkal ellentétben nem egyetemi doktorátusokat gyűjtöttek,

*Pápai Páriz Ferencet,
Apafi Mihály
fejedelem orvosát
Heidelbergben avatták
filozófiadoktorrá,
Bázelen orvosdoktorrá.*

hanem megtekintették Bécs és Berlin nevezetességeit, rokonságot látogattak, gazdálkodást és hadsereget tanulmányoztak, táncolni és zenélni tanultak. Wesselényi e szórakozások mellett iratkozott be a hallei egyemre, hogy jogi és filozófiai tanulmányokat folytasson.

Hasznos kapcsolatok

Az erélyi fejedelmek, az egyház és az arisztokrácia számára nemcsak erkölcsi nyereséget jelentett a peregrináció, a peregrinusok támogatása. Kollégiumi és főúri könyvtárak gazdagodtak a frissen képzett értelmiség által hozott könyveknek köszönhetően, generációkat átívelő kapcsolati tőke kovácsolódt, a mecénások támogatottjaikon keresztül szinte bármit elintézthettek. Bethlen Gábor zeneszerető erdélyi fejedelem például 1627-ben írott levelében felszólította az európai peregrináción tartózkodó unokaöccse, Bethlen Péter kísérőit, hogy szerezzenek neki a francusok között egy kiváló trombitást. Pápai Páriz Ferencnek pedig csaknem száz év múlva pénzt kellett gyűjtenie külföldön a labanc betöréskor (1704 és 1707) az ismételtlen felégetett nagyenyedi kollégium újjáépítésére.

A peregrinusok fennmaradt naplói, levelezései, jegyzetei ugyanakkor másfajta tapasztalatokról is beszámolnak: a diákok nyomán meglevenednek Európa különböző népeinek szokásai, azok hasonlóságai, különbözőségei, érezhető az a puritanizmus, amely különösen az erdélyi protestáns diákokat jellemezte. Szepsi Csombor Márton (1549–1623) református lelkész, az első magyar nyelvű európai útleírás szerzője gyalog járta be Lengyelországot, Csehországot, Sziléziát, majd eljutott Poroszországba, Dániába, Angliába, Francia-

*A távoli egyetemek
között vándorló magyar
diákok évszázadokon át
gazdagabbá tették
a magyar kultúrát.*

országba, hogy a különböző német fejedelemségeken át térjen haza. Emlékezetes az az írása, amikor 1618-ban rácsodálkozik a varsói prostituáltakra. Hasonló élményekről számol be emlékirataiban az erdélyi politikus, Bethlen Miklós – Apáczai tanítványa – is 1665-ben. A velencei prostitúció mellett azért is érdekes a tudósítása, mert megtudjuk, miként járhattak azok a vándorok, akik sok pénzt kaptak otthonról. Istvádi István nevű, módos szolgája Bethlennel ellentétben inkább az éjszakai életben teljesedett ki. A szorgalmasabb és céltudatosabb gazda mérgelődve figyelte társa mulatozásait, és úgy döntött, inkább az olasz építészeti tanulmányokra koncentrál. Ennek eredménye a mai napig felfedezhető: Bethlen, amellet hogy később Apafi Mihály bizalmi embere lett, az egyik legszebb erdélyi kastélyt tervezte Betlenszentmiklóson.

Istvádi története alapján azonban nem szabad általánosítani. A főúri ifjak kísérői, ha nem is feltétlenül kerültek a korabeli vigalmi negyedekbe, igyekeztek kihasználni szerencséjüket. Benkő Ferenc (1745–1816) református lelkész, mineralógus, a nagyenyedi

kollégium tekintélyes természettudományára második külföldi egyetemjárását annak köszönhet, hogy pártfogója, Ribiczey Ádám két idősebb fiát elkísérhette göttingeni peregrinációjukra. A sors fintora, hogy a bányatulajdonos fiáról nem hallottunk a későbbiekben, Benkő pedig megalapozta a magyar nyelvű mineralógiai kutatásokat. Azok közé a vándordiákok közé tartozott, akik előtt megnyíltak az ajtók, tehetségük kibontakozhatott, és akik könyvéből nem kellett előbújnia a lelket és testet egyaránt tépő, viharokat kavará, pusztító sárkánynak.

A garabonciás diák figurája akár metaforaként is felfogható. A szakadt köpönyeges ifjúban láthatjuk a kollégiumtól kollégiumig, akadémiáról akadémiára vándorló, támogatásra szoruló értelmiségit, akit sokszor meg nem értés, ellenszenv fogad, és tesz hirtelen haragú, zsörtölődő szónokká, sárkányos kedvű professzorrá. Az esetek többségében azonban a garabonciás diákok csak a népmesében, a távoli egyetemek között vándorló magyar diákok pedig a valóságban tették évszázadokon át gazdagabbá a magyar kultúrát. ■

“Mindig azt mondom
a gyerekeimnek,
hogy ha megtalálják azt,
amiben tehetségesek,
akkor az a hivatásuk lehet,
nem pedig a karrierjük.”

– vallja Pócsik Anita, az Éva magazin főszerkesztője

ÉVA MAGAZIN, MAGAMRA ISMEREK

EZ A LAP MÁS MINT A TÖBBI. LAPOZZ BELE! TARTALMAS
ÉS SZÍNVONALAS OLVASMÁNY MINDEN HÓNAPBAN OLVASÓKRÓL
ÉS SZTÁROKRÓL, TUDATOS NŐKNEK ÉS CSALÁDANYÁKNAK.

Szerző: Jankovics Márton

SAPERE AUDE!

Alapműveltség a XXI. században

Az a művelt, aki olvas latinul, vagy az, aki be tudja kapcsolni a számítógépet? Akinek zongora áll a nappalijában, vagy aki minden dalt könnyedén megtalál a YouTube-on? Esetleg az, aki válaszolni tud a tízmillió forintos kérdésre egy kvízműsorban?

Mit jelent az alapkultúra a digitális korban, és szükség van-e még egyáltalán ilyenre, ha egyszer úgyis ott lapul a zsebünkben az okostelefon, és bármikor bármire rákereshetünk az interneten?

Dr. Korondi Péter szerint az alapműveltség jelenti a társasági érintkezés alappillért.

A technikai és információs robbanás alapjaiban forgatta fel a műveltségről való elképzeléseinket.

állandó fejlődésre és tanulásra való képesség lett az egyik központi érték. De mi számít egyáltalán alapműveltségnek a XXI. században, és van-e még ennek bármi funkciója azon túl, hogy segítségünkre lehet rejtvényfejtés közben vagy egy kvízműsorban? Ezeket a kérdéseket tettük fel a humán, a természettudományos és a műszaki terület elismert szakteknéjeinek.

Már öt perce vára­ko­zom a megál­ló­ban, de még mindig nem jön a busz. A világ legtermészetesebb dolga, hogy előveszem a telefonomat, és megnézem rajta a menetrendet. Ha pedig egyszer már ott vagyok, ellenőrzöm a holnap-i időjárást, rákeresek arra a dalszövegre, ami egész nap a fejemben járt, de az első sora nem jut eszembe, és persze gyorsan ráírok a haveromra is, hogy ne izguljon, mert kicsit késni fogok. Mire megvagyok, a busz is befut. Volt ez egyáltalán valaha másképp?

Az életünket kényelmesebbé tevő változásokhoz könnyű hozzászokni. Ám néha azért érdemes megállni egy pillanatra, és belegondolni, hogy a digitális forradalom milyen mélyen felforgatta a világképünket az utóbbi pár évtizedben. Olyan kommunikációs lehetőségek közepette éljük a hétköznapijainkat, amilyenek száz vagy akár ötven évvel ezelőtt is csak egy bizzar és riasztóan futurisztikus látá­lom­nak tűnhettek – volna, ha valaki véletlenül előhozakodik egy ilyen jóslattal.

A technikai és információs robbanás természetesen a műveltségről való felfogásunkat is alapjaiban forgatta fel. Míg régen le lehetett élni úgy egy teljes életet, hogy az ember fiatalon megszerzett szakmai és tudományos ismeretei idős korában is helytállók voltak, ma már korántsem ez a helyzet, hiszen akár egyik évről a másikra elavulhat a tudásunk egy-egy területen. Nem véletlen, hogy épp az

Az egyik fő nehézség persze épp az, hogy az „alapműveltség” fogalmán mindenki kicsit mást ért. Hol a munkaerőpiac követelményei, hol a nemzeti kultúra megőrzése és demokratizálása, hol a társasági érintkezés szabályai, hol pedig a szellemi pallérozottság és a társadalmi elit kijelölése felől közelítjük meg a kérdést. Érdemes ezeket a szempontokat kissé szétszálazni, és külön-külön is szemügyre venni az előttünk álló kihívásokat.

A Google nem elég

Szükség van-e tehát alapműveltségre a Google és a Wikipedia korában? Dr. Korondi Péter, a műszaki egyetem mechatronika tanszékének vezetője szerint mindenképpen, már csak azért is, mivel ez jelenti a társasági érintkezés alappillért. Hiába lapul a zsebünkben az okostelefon, egy magánbeszélgetés vagy szakmai megbeszélés közben akkor sem böngészhetjük állandóan az internetet, ha felmerül, hogy egy adatot pontosítani kell. „Arról már nem is beszélve, hogy legalább azt minden­képp tudnunk kell, mit kellene az interneten keresni. Lehet, hogy valakinek épp kiesik a mohácsi csata időpontja, de ha azt sem tudja, hogy volt egyáltalán mohácsi csata, akkor nem fog tudni utánanézni” – mondta a La femme-nak Korondi professzor. A digitális eszközök ettől persze még nagyon hasznosak, csak sze­rinte nem helyettesítik az alapműveltséget, inkább segítik fenntartását és megerősítését.

Azt már sokkal nehezebb megmondani, hogy pontosan mi tartozik ma az alapműveltség körébe. Régen legfőképp az iskola feladata volt, hogy átadja a generációról generációra öröklődő általános műveltséget, amellyel aztán boldogulhatunk a társadalomban, mára viszont olyan gyorsan változik a korszerű tudás tartalma, hogy a közoktatás egyre kevésbé képes betölteni ezt az alapvető funkcióját. Ezért is szorgalmazzák sokan, hogy ne a lexikális tudást erőltesse, amelynek nagy részét úgyis gyakran elfelejtik a diákok. Inkább az alapkészségek kifejlesztésére, az önálló ismeretszerzés módszereire és az összefüggések felismerésére kellene koncentrálni.

Stephen Hawking és Bill Gates is figyelmeztetett arra, hogy a gépek az emberiség vesztét is okozhatják, ha gondolkodás nélkül haladunk ezen az úton.

nia, mert ezek jobban segíthetik a teljes életen át tanulás programját.

Gépek lázadása?

A természettudomány egyre nagyobb szerepet kap. Korondi professzor szerint a rohamos technikai fejlődés követeli magának az egyre több technikai ismeretet. Az internet nagyon megkönnyíti a tájékozódást, a naprakész hírfolyamnak köszönhetően pedig még az új felfedezések is a közbeszéd részévé válhatnak, mint például a Higgs-bozon vagy a gravitációs hullámok kísérleti igazolása. Ám közben ugyanez a hihetetlen tempójú változás ki is rántja a talajt az „időtálló tudás” fogalma alól, és rákényszerít minket az alapműveltség tartalmának állandó felülvizsgálatára.

A technikai fejlődésnek van egy másik oldala is. Míg régen az olvasás volt a sláger, ma már a videó az ismeretterjesztés legfontosabb eszköze. Egyáltalán nem mindegy azonban, milyen médium révén tanulunk, hisz ez a tudásunk mélységére is hatással lehet. „A mai fiatalok nem nagyon olvasnak, ezért sokszor felszínesek. Ez is gyorsuló világunk terméke. A könyv és a videó között a nagy különbség

ott van, hogy a könyv olvasása közben használnom kell a képzeletemet, a videó mindent megmutat a felszínen, így kevésbé ösztönöz arra, hogy a mélységeken is elgondolkozzam” – mondta.

És akkor a mesterséges intelligencia térnyeréséről még nem is beszélünk, pedig hatalmas szerepet fog játszani következő évtizedeink alakulásában, és alapjaiban forgatja fel a munkaerőpiacot. Egyre több cikk és tanulmány szól arról, hogy a gépek hagyományos szakmák hosszú sorát teszik majd feleslegessé, és a közeli jövőben milliók veszthetik el jelenlegi állásukat az automatizálás miatt.

„Az általános műveltségnek az absztrakt gondolkodás képessége felé kell mozdulnia” – véli a műszaki egyetem tanszékvezetője.

Korondi Péter nagyon helyesnek tartja, hogy az írók és a filmrendezők előrevetítik az ezzel kapcsolatos veszélyeket, még ha olykor el is túlozzák kissé a ránk váró megpróbáltatásokat. Merthogy nem pusztán sci-firől van itt szó. Olyan nagy koponyák, mint Stephen Hawking vagy Bill Gates egyre gyakrabban figyelmeztetnek arra, hogy bár sokféle jövő lehetséges, az egyre fejlettebbé váló gépek akár az emberiség vesztét is okozhatják, ha gondolkodás nélkül haladunk ezen az úton. Ez persze nem azt jelenti, hogy a mesterséges intelligencia az ellenségünk, és a pánikszerű géprombolás volna az üdvözítő megoldás, inkább csak azt, hogy meg kell tanulunk együtt élni a robotokkal és az MI-vel. „Örüljünk, hogy egyre több munkát vesznek át tőlünk, és találjuk meg azt, amit nem tudnak elvenni. Az egészen biztos, hogy lexikális tudásban vesztésre állunk a gépekkel szemben – már a sakkprogramok is legyőzik az embert –, ezért az általános műveltségnek sokkal inkább az absztrakt gondolkodás képessége felé kell elmozdulnia” – vélekedik a tanszékvezető.

Haza a fejekben

Csányi Vilmos egy másik nézőpontból közelíti meg a kérdést. Az alapműveltség fennmaradása szerinte is nagyon fontos, de nem azért, mert adatokat és információkat tartalmaz, hiszen ezeket valóban jobban meg lehet találni az interneten. Van, ami viszont csak az emberi fejekben állhat össze, és elengedhetetlen egy civilizált társadalom számára, ha nem akar széthullani. Az alapműveltség ugyanis mély összefüggésben áll azzal, amit hazának nevezünk. Csányi ezért szívesebben használ egy másik szót, mely jobban kidomborítja a fogalomnak e közösségépítő vonását: kultúra.

„A kultúra egy társadalom hiedelmeinek és fontosnak tekintett ismereteinek funkcionálisan szervezett rendszere. Ha fiatal tagjai elsajátítják az adott társadalom kultúráját, akkor egyben a társadalmi közösség tagjaivá is válnak, és képesek társaikkal kommunikálni. Ha a kultúra szétesik, ha ostoba politikusok valami mással próbálják a kulturális kohéziót helyet-

FOTÓ: GORDON ESZTER

„A kultúra egy társadalom hiedelmeinek és fontosnak tekintett ismereteinek funkcionálisan szervezett rendszere” – mondja Csányi Vilmos.

tesíteni, a társadalom is szétesik, és teljesen reménytelen helyé teszi a hazát” – válaszolta kérdésünkre Csányi professzor, aki szerint ez azért van így, mert a haza is kulturalis fogalom, mely ezernyi történelmi, földrajzi, politikai, irodalmi ismeretet foglal magában. Ha valaki ezeket nem ismeri, annak nem is az ismerethiány a legfőbb problémája, hanem az, hogy nincs hazája. A népszerű etológus ezért rendkívül fontosnak tartja, hogy fennmaradjon az alpműveltség, vagyis a kultúra, mert ez biztosítja mindnyájunk számára azt az érzést, hogy valahol otthon vagyunk a világban.

A műveltség luxusa

Az általános műveltség mint kultúra tehát nagy szerepet játszhat a nemzeti összetarto-

zás érzésének kialakításában, ám az efféle tudás nemcsak összeköt, hanem el is határolja a különféle társadalmi rétegeket egymástól. Hisz sokak számára épp az jelenti a műveltség értékét, hogy nem mindenkié, így az elithez tartozás bizsergető érzését nyújtja. Két művelt ember körülményes magyarázatok nélkül is érti egymás utalásait, ez közös alapot teremt a párbeszédhez, és egyben identitásképző elemmé válik.

Ha innen nézzük, az alpműveltség egyfajta luxus, amelyet hétköznapi értelemben vett feleslegessége értékel fel. Ungvári Tamás szerint a műveltségben épp az a jó, hogy nem kötelező, hanem szabadon választott gyakorlat. Igazából nincs is szükség rá, legalábbis nem annyira, mint egy tál rizsre, hiszen a kultúra a szükségletek feletti mező. „A sa-

Két művelt ember körülményes magyarázatok nélkül is érti egymás utalásait.

badság birodalmába a műveltség luxusa vezet. Én választom, milyen koncertre megyek, melyik operát szeretem, milyen könyvet olvasok. Az igazi műveltségben nincs kánon” – véli Ungvári Tamás. Szerinte az alpműveltség követelménye, lényegét tekintve, évszázadok óta nem változott, és ennyiből áll: Sapere aude! Merjél tudni. Ismerd meg önmagad. Ne félj a tudástól.

Ungvári épp a latin nyelvet citálja példaként annak szemléltetésére, hogy milyen fontos ez a szellemi luxus egy társadalom számára. Allan Bloom, a Chicagói Egyetem

tanára Az amerikai elme bezáródása című könyvében a tengerentúli műveltség hanyatlását azzal a fordulattal magyarázta, hogy a pragmatista iskolai forradalom eltörölte a latin nyelv tanítását. „A latin persze semmire sem jó, ám épp ettől válik képessé arra, hogy az anyag feletti anyag gyakorlásán keresztül tágítsa az elmét, szabad anyagon edzi a figyelmet. S miután felesleges, híd a szabadság birodalmába” – mondta Ungvári, akinek szilárd meggyőződése: az információs robbanás mit sem változtatott azon, hogy Ovidius versei nélkül nem érdemes élni. Sőt,

FOTÓ: GORDON ESZTER

„A szabadság birodalmába a műveltség luxusa vezet – állítja Ungvári Tamás. – Az alpműveltség lényege évszázadok óta ennyiből áll: Sapere aude! Merjél tudni. Ismerd meg önmagad.”

szerinte a legmodernebb technika négyzetesen avul Racine drámáihoz vagy az Odüsszeiához képest. Mert az ember alapkérdései ugyanazok maradtak a történelem folyamán, csak azok a technikák változtak, amelyekkel megpróbálunk válaszokat találni rájuk. „A Facebook zseniális, mert segít leküzdeni a városi magányt, amelyet a francia dekadensek egy kis abszinttal tettek meg. De az abszintot egy bájos kocsmában fogyasztották előzőekny kokottok társaságában. A közlés szabadsága viszont nem könnyít a közlő magányán.” ■

Szerző: Hermann Veronika

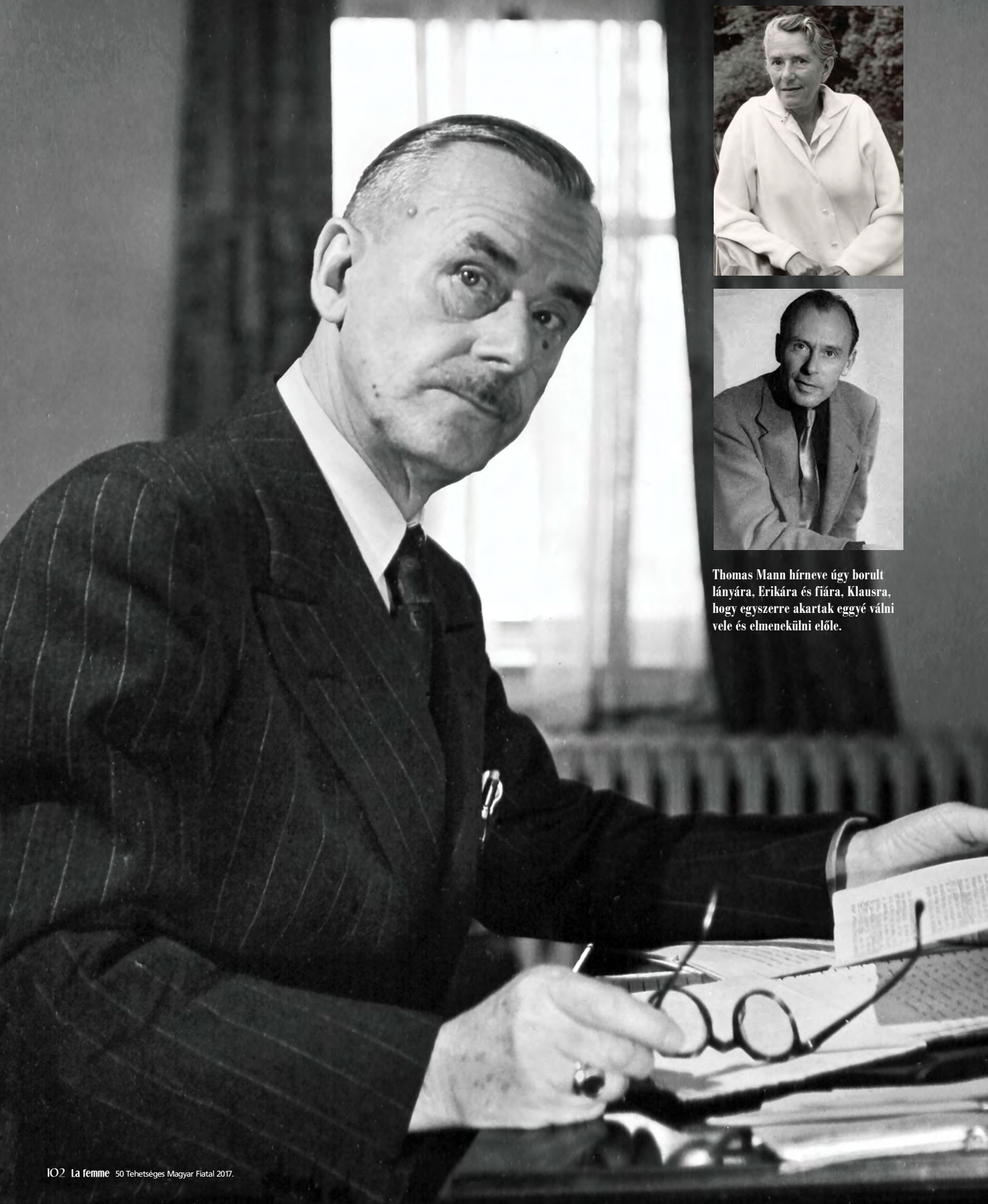
A VÉR NEM VÁLIK VÍZZÉ

Tehetséges dinasztiák

Vajon a tehetség a hajszínhez és az arcvonásokhoz hasonlóan öröklődik, vagy inkább a neveltetésből, a világlátásból és az elszántságból fakad?

Híres családok és tehetséges dinasztiák példája azt mutatja, hogy valószínűleg mindkét megközelítésben van némi igazság.

A Rothschild Alapítvány palotája
az angliai Waddesdonban.

Thomas Mann hírneve úgy borult lányára, Erikára és fiára, Klausra, hogy egyszerre akartak eggyé válni vele és elmenekülni előle.

A címben idézett metaforikus mondas néhány hónappal ezelőtt egy Klaus és Erika Mann életéről szóló, berlini kiállításon járt a fejemben. Édesapjuk, a XX. század egyik legnagyobb hatású írója, Thomas Mann árnyéka úgy vetült a szinte ikreként felnövő testvérpárra, hogy egyszerre akartak eggyé válni vele és elmenekülni előle.

Pedig egyiküknek sem kellett szégyenkeznie: Erika Mann korát jóval megelőzve a berlini művészeti élet egyik fontos figurája volt, Klaus Mann pedig a diktatúrákkal való megalkuvás és az emberi gyengeség egyik kulcsregényét írta meg a Mephistóval, amely később Szabó István rendezésében elnyerte a legjobb idegen nyelvű filmnek járó Oscar-díjat.

A nagyság árnyékában

A Mann-dinasztia jó példa arra, hogy az irodalmi és művészeti tehetség egyrészt öröklődhet (Thomas Mann testvére, Heinrich Mann szintén jelentős író volt), másrészt nem árt hozzá valamiféle tudatosság is, mert különben az, hogy valakinek a tehetsége napvilágra kerül, pusztán szerencse kérdése lesz. Genetikusok, pszichológusok, szociológusok

A Gündel család neve egybeforrt nemcsak a magyar gasztronómiával, de az elmúlt két évszázad történelmével is.

és történészek vitatkoznak azon, hogy vajon a sikeres családok a génállomáynak vagy a neveltetésnek köszönhetik-e eredményeiket, a válasz pedig valószínűleg félúton van – mint általában. A tehetség ugyanis akkor teljesíti be lehetőségeit leginkább, ha foglalkoznak vele, ha megfelelő környezetben és megfelelő időben irányítják alakulását. A leszámítás sorsszerűsége a kezdetektől végigkíséri a zsidó–keresztény kultúrát, hiszen már az Ószövetségben Jákob tizenkét fia határozza meg a későbbi törzsek sorsának alakulását. Dinasztiákban gondolkodtak a fejedelmek, a királyok és az uralkodók is, és természetesen a magyar történelemben is meghatározók voltak a családi kapcsolatok – az Árpád-házi királyoktól egészen a Rákóczi fejedelmekig.

Az évszázadok alatt kialakult, születésen alapuló kiváltságokat a modern korban szerencsére felváltotta az az elképzelés, hogy az ember nem automatikusan, hanem eredményei által válhat valakivé. A XX. és XXI. szá-

zad nagy dinasztiái inkább ezen a vonalon lettek híresek; mindig akadt néhány kiemelkedő képességű családtag, aki adott esetben kockáztatni sem félt.

Gündel-palacsinta

A budapesti őszi kiállítások közül kiemelkedett a Kiscelli Múzeumban látható, Déry Tibor emblematikus, utópisztikus regényére reflektáló B. A. Úr X-ben című kiállítás, amely a G. A. Úr X-ben című regény világát olvasta össze az 1958-as, brüsszeli világkiállítás magyar pavilonjának történetével. A magyar pavilon egyik legnagyobb szenzációja a magyar konyhát bemutató rész volt, ahol hortobágyi húsos palacsintát és Rákóczi-túróst kóstolhattak az érdeklődők. Egy tárlatvezetésen a kiállítás kurátora, Mélyi József részletesen beszámolt a pavilon és az ételsor kialakításának történetéről, és számos anekdotát is hozzátett, hiszen a magyar pavilon brigádvezető

*A festő Barabás
Miklós lánya,
Barabás Ilona
maga is festő és
grafikus volt.*

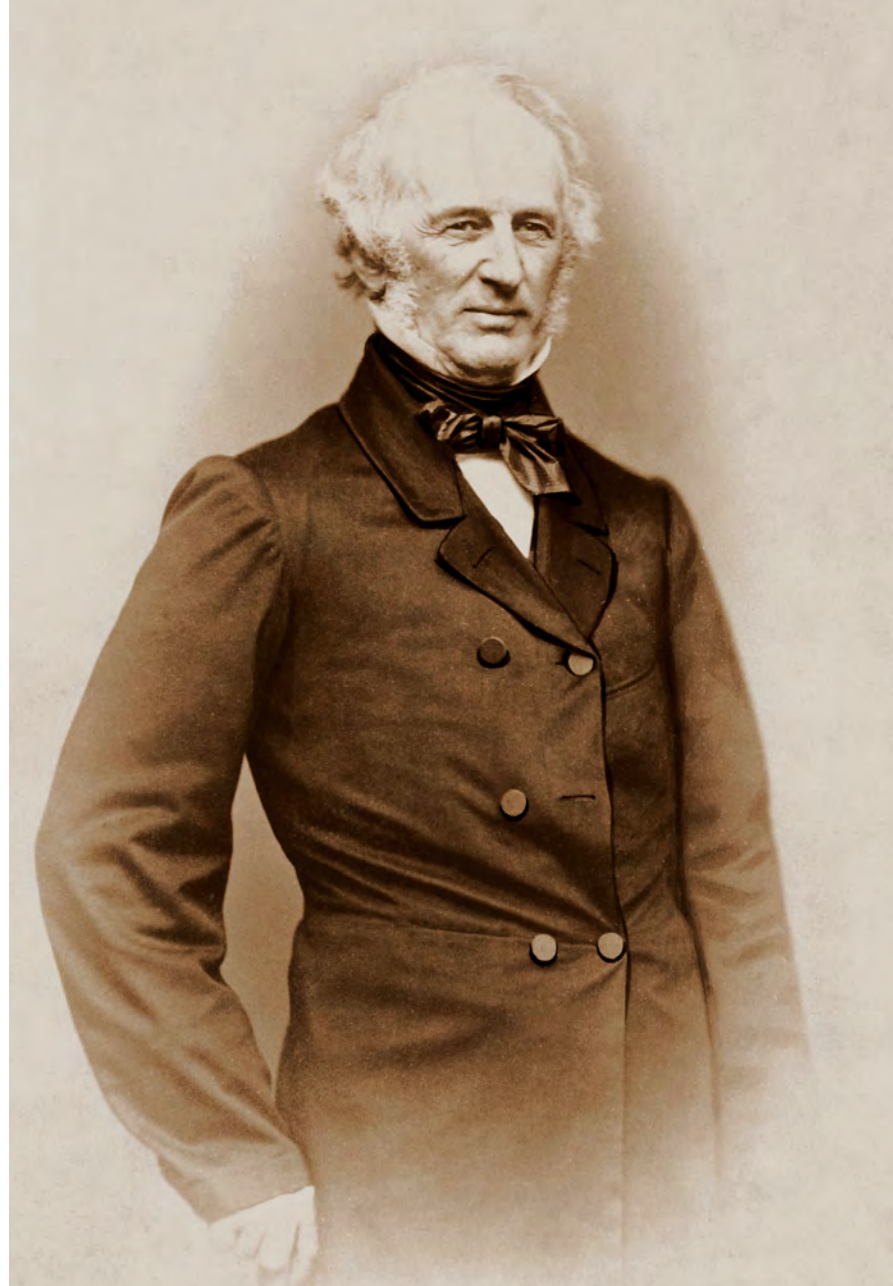
szakácsa a nagyapja, Venesz József volt. Ugyancsak számos hasonló történetet lehetne elmondani a leghíresebb magyar vendéglátócsalád leszármazottjairól. A Gundel család és a Gundel étterem története gyakorlatilag egybeforrt nemcsak a magyar gasztronómiával, hanem az elmúlt két évszázad magyar történelmének különféle fordulataival és jelenségeivel is.

Ahogy olyan sokszor lenni szokott, a magyar vendéglősdinasztia alapítója, Gundel János nem is magyar, hanem – hasonlóan például a magyar irodalomtörténet-írás alapítójához, a Toldy Ferenc néven ismert Franz Schedelhez – német anyanyelvű volt. Bajorországban született Johann Adam Michael Gundel néven, és csak 13 éves korában került Magyarországra. Először pincérnek állt. Kitartása és tehetsége révén gyorsan emelkedett a ranglétrán. 1871-ben megvette a Virágbokor nevű vendéglőt, amely hamar a kor ismert embereinek kedvelt törzshelye lett. Az anekdota szerint a leghíresebb palóc, Mikszáth Kálmán azt kérte tőle, hogy készítsen neki olyan levest, amelyet még soha nem evett – így született meg a tejfőlével behabart, zöldbabos-húsos palócleves. Gundel János fia, a „magyar Brillat-Savarinként” emlegetett Gundel Károly, aki nemcsak gasztronómiai szakíró, hanem – apjához hasonlóan – sike-

res vendéglőtulajdonos is volt, 1910-ben vette át Wampetics Ferenc városligeti éttermét, amelyet azóta Gundel étterem néven ismer a nagyközönség, és amelynek falát olyan hírességek képei díszítik, akik náluk ettek budapesti látogatásukkor; például II. Erzsébet királynő.

Nem adottság, adomány

Gundel Károly leszármazottjai között ott van a színészkirály Latinovits Zoltán, Bujtor István színész-rendező, Frenreisz Károly rockzenész és Gundel Takács Gábor sportriporter is – a tehetség tehát olykor nem pusztán egy területen tör magának utat a híres családokban, hanem számos módon. A magyar portréfestészet megújítója, Barabás Miklós lánya, Barabás Ilona maga is festő és grafikus volt, illetve a fotográfia különböző módjaival is sokat kísérletezett. Barabás veje, az újságíró és grafikus Maszák Hugó alapította egy társával a Magyar Távirati Irodát, ükunokája, Szegedy-Maszák Mihály az egyik legnagyobb magyar irodalomtörténész, nemzetközi híró összehasonlító irodalmár volt. Ahogy ezekből a történetekből is kiderül, a tehetség egyben hozzáállás, nemcsak főnév, hanem cselekvő ige is – csak az tudja visszaforgatni, aki nem adottság-

*A milliárdos Cornelius Vanderbilt
utódjai a XX. század közepére gyakorlatilag
elvesztették a családi vagyont.*

ként, hanem adományként fogja fel, amellyel óriási felelősség is jár.

Fekete bárányok

Vannak persze olyan nagy híró dinasztiák, amelyek leszármazottjai kevésbé tudnak élni a tehetség és a család nyújtotta előnyökkel, sőt, inkább visszaélnék vele. A világhíró bankárcsalád, a Rothschildok különböző országokba elszármazott generációi között is bőven akadnak fekete bárányok. A család hírnevének és vagyonának megalapozója Mayer Amschel

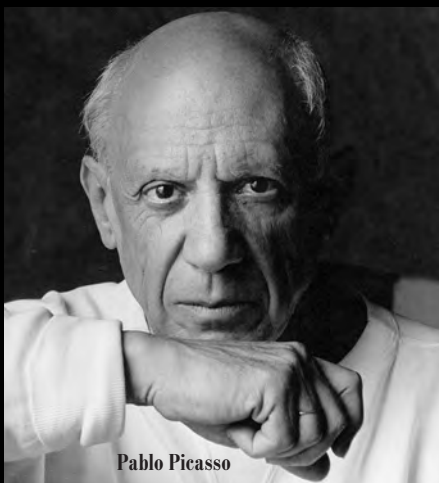
Nathaniel Rothschildot is, aki bár ma már maga is befektetési bankárként dolgozik, fiatal éveit rengeteg botrány és függőség közepette töltötte.

A Rothschild család még mindig híres, és legfőképpen nagyon gazdag, de nem volt minden híres dinasztia ilyen következetes. Cornelius Vanderbilt, aki az 1830-as években alapított gőzhajótársaságot, 1877-es halálakor az akkori Egyesült Államok leggazdagabb embere volt. Fia, William Vanderbilt a céget és a vagyont is továbbvitte, az ő utódjai azonban egy sor rossz döntés miatt a XX. század közepére gyakorlatilag elvesztették a családi vagyont. Bár a név presztízse ma is nagy, az egykori hatalmat azóta sem sikerült visszaszerelni – a tehetséggel járó pénz ugyanis éppoly forgandó lehet, mint maga a szerencse.

Génuszok nyomában

Katharina Wagner – Richard Wagner déd- és Liszt Ferenc ükunokája – egy interjúban azt nyilatkozta, hogy leszármazottként nagyon nehéz objektíven szemlélni a zeneszerző munkásságát, és továbbvinni generációkon átívelő, óriási örökségét. Rendezőként és a Bayreuthi Fesztiválszínház igazgatójaként azonban muszáj minden pillanatot és minden változást átforgatnia a színpadra – különösen, mivel Wagner munkái általában olyan mitikus, mégis emberi történetekről szólnak, amelyek örökérvényűek.

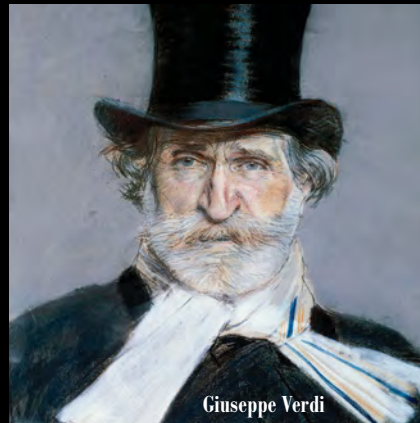
Féltékenység, hatalom, szerelem és fájdalom a témája Wagner fő műveinek, és ezt akkor is érdemes a mai korszak problémáival együtt megjeleníteni, ha emiatt számos konzervatív operarajongó tiltakozik... – éppen Budapesten tört ki botrány Katharina Wagner Lohengrinje miatt, amiért rendezői koncepciójában bátran helyezte át a darabot egy végnapjait élő diktatúrába. Ahhoz tehát, hogy a tehetség és a hírnév örökségét büszkén lehessen továbbvinni, az alázaton és a szerencsén kívül időnként némi bátorság is szükséges: biztatóan sok példa bizonyítja, hogy ez korántsem lehetetlen. ■

Pablo Picasso

GÉNIUSZ A GÉNEKBEN

Dr. Czeizel Endre orvos-genetikus foglalkozott Magyarországon a legátfogóbban a tehetség kérdéskörével, géniusok családfájának, életének kutatásával, s jutott megfontolandó következtetésekre, melyeket izgalmas könyveiben foglalt össze.

Giuseppe Verdi

Ludwig van Beethoven

Johann Sebastian Bach

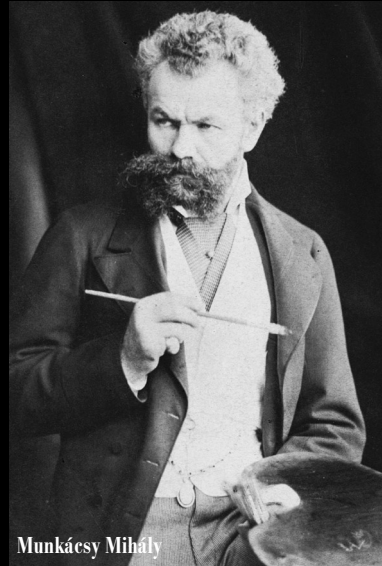
Liszt Ferenc

Richard Wagner

Henri de Toulouse-Lautrec

Munkácsy Mihály

A ranyban, olajban szegény hazánkban legértékesebb természeti kincsünk minden bizonnyal az emberi tehetség – vallotta dr. Czeizel Endre, aki másfél évtizedet szánt életéből arra, hogy a magyar tehetségek, talentumok, géniusok sorsát kutassa. Sommás megállapítása, hogy e természeti kincssel az ország rosszul gazdálkodik, mert a kivételes tehetségek jó része bizony elveszett, elvész. A született tehetség még csak adottság, lehetőség, melyet, ha kiaknázunk, az a képesség. Ha valóra váltjuk a tehetséget, az a talentum. Márpedig a külső társadalmi hatások is fontosak, hogy a tehetségből valóban talentum, sőt néhányukból géniusz, azaz párját ritkító szellemi teljesítményre képes ember váljon – érvelt a kutató.

Sors és tehetség című munkájából (2004, Urbis Könyvkiadó) is kiderül, hogy a kivételes emberi tehetség sok szempontból bizony hátrányos állapot is, és az sem volt mindegy az elmúlt századokban, hogy ki milyen korba, korszakba született bele. Legfőbb megállapítása, hogy a tehetségek fokozott pedagógiai, társadalmi és orvosi védelemre szorulnak.

A magyar költőgéniusok sorsa (2012, Galenus Kiadó) valójában két, bő egy évtizeddel korábban megjelent kötet egybeszerkesztett változata: Költők, gének, titkok, illetve Aki költő akar lenni, pokolra kell annak menni?. A legnagyobb magyar költők családfa-

elemzése során a genetikus arra a következtetésre jutott, hogy érdekes módon családjukban sem a szülők, sem az utódok között nem fordult elő költő, ezért e jelenséget „gejzírmodellnek” nevezte el.

A Matematikusok, gének, rejtélyek (2012, Galenus Kiadó) című, összefoglaló munkában tíz elméleti és öt alkalmazott matematikus családfájának, életének bemutatására vállalkozott. E tudóscsoportot a „vulkán” jelzővel illette, mert rájuk az a jellemző, hogy már a szülő talentum volt, de a gyermekében tört igazán felszínre a tehetség. Az elméleti matematikusok közül legrészletesebben Bolyai Jánossal foglalkozott, már csak azért is, hogy bebizonyítsa: a nagy matematikus nem volt elmebeteg.

Tudósok, gének, tanulságok (2006, Galenus Kiadó) című művében tizenhárom magyar természettudós géniusz családfaelemzését írta le, és értékelte életművét. Bemutatta gyermekkorukat, személyiségüket és azt a sajátos és sajnálatos érdekességet, hogy Neumann Jánostól Szilárd Leóon át Teller Edéig megannyi nagy koponya csak szülőhazáját elhagyva tudott kiteljesedni és tudta igazolni hatalmas tudását.

Festők, gének, szégyenek (2007, Galenus Kiadó) című kötetében húsz nagy, már nem élő festő életét, munkásságát és családfáját elemezte, többek között Székely Bertalanét, Munkácsy Mihályét, Szinyei Merse Pálét, Ferenczy Károlyét. Olyan nemzetközi mesterekével hasonlította össze családfájukat, mint Leonardo,

Brueghel, Munch, Toulouse-Lautrec és Picasso. A vizsgált festőművészekre nem volt jellemző az átlagosat meghaladó általános értelmi képesség, többségük rossz tanuló is volt, inkább különleges vizuális tehetség, kreativitás jellemezte őket.

A magyar festőművész-géniusok sorsa (2009, Galenus Kiadó) című, izgalmas könyvben az orvos-genetikus negyven jelentős magyar festőművész családfaelemzése során igyekezett következtetéseket levonni a kivételes talentumok életének alakulásából. A vizsgált művészek több mint harmadának leszármazottja szintén festőművész lett, ezért a szerző „alapítóeffektusnak” nevezte el e művészeti ágban a modellt. Érdekesség, hogy a művészek közül sokan hasonló betegségekben szenvedtek, azok gyakorisága sokszorosan felülmúlta a népesség átlagát.

A Zeneszerzők, gének, csodák (2014, Galenus Kiadó) című munkájában tíz zeneszerző-óriás családfaelemzése alapján kutatta a zeneszerzői zsenialitás gyökereit (J. S. Bach, W. A. Mozart, L. van Beethoven, R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc, Liszt Ferenc, Dohnányi Ernő, Bartók Béla, Kodály Zoltán). Megállapította, hogy a kivételes tehetség korai jelentkezése

A született tehetség még csak adottság, lehetőség, melyet, ha kiaknázunk, az a képesség, a talentum.

mellett a muzsikustalentumok családi halmozódása igazolja az öröklődés szerepét. Ráadásul ezt még gyakorta felerősítette a muzikus-szülők által közvetített családi minta és tanító tevékenységük. „A muzikusok előfordulása a családban a piramismodellnek felel meg. A nagyapáknak szép hangjuk volt, a fiaikat már tanították zenére, akik az unokák zenei tehetségének kibontakoztatását még inkább serkentették, így ők érték el a csúcst.”

Bárdossy Péterrel közösen jegyzett műve a Kertész Imre és a sors – Mit adtak a magyar zsidó géniusok kultúrának? (2014, Galenus Kiadó) című kötet. Ebben megismerhetjük a Nobel-díjas író pályafutását, s Czeizel Endre összefoglalta korábbi kutatásait arról, mit adtak a magyar zsidó géniusok a magyar

és az egyetemes kultúrának. A zsidó származású emberek között sokkal gyakoribbak a matematikusok, a tudósok, a muzikusok és a képzőművészek, mint ahogy az a népességen belüli arányuk alapján várható lenne – állapította meg, s kereste ennek szociokulturális okait.

A Tehetség, talentum – Jó szerencse, semmi más? (2015, Galenus Kiadó) című, halála évében megjelent munkájában összefoglalta munkásságát: ismét meghatározta a tehetség és a talentum fogalmát, hozzátéve: a tehetséget a fogantatáskor összetetalálkozó két ivarsejt egyesüléséből kialakuló DNS-makromolekula határozza meg, ami a jó szerencsétől függ. De hogy az ígéreteknek tekinthető tehetséges gyermekekből lesz-e a talentum, az már nem a szerencsén múlik, hanem a családi környezetben, az iskoláztatáson, a kortársi hatásokon, a társadalmi lehetőségeken, valamint a szabad akaraton.

Dr. Czeizel Endre felbecsülhetetlenül értékes kutatómunkával elemezte a tehetségek, talentumok, géniusok sorsát, számos következtetést sikerült sorsukból levonnia. Ám sok talány még további vizsgálódásra és megfigyelésre vár.

Falus Tamás

Tapasztalat és lehetőség A HORIZONTON TÚL

Az utazás mindig is egyet jelentett a szabadsággal, és az új élményekkel, melyeknek köszönhetően kinyílik előttünk a világ, továbbá hasznos leckéket tanulhatunk az életről.

De vajon hogyan járul hozzá egy-egy kaland a szakmai sikerekhez, és milyen előnyei származhatnak egy, a pályája elején álló, tehetséges fiatalnak a külföldi felfedezésekből?

Az utazás régóta az emberi vágyak alapvető tárgya. Egy olyan szenvedély ez, mely kitágítja az elménket, tudást ad és kreativitásra sarkall. Vannak, akiket az új kultúrák felkutatása és megismerése motivál, mások tapasztalatokra vagy új tudásra szeretnének szert tenni, és olyan is akad, akit egyszerűen csak hajt a kalandvágy. Ezek az élmények minden egyes alkalommal hozzátesznek személyiségünkhöz, új lendületet adhatnak karrierünknek, és felbecsülhetetlen segítséget nyújthatnak szakmai fejlődésünkhöz. Nem meglepő, hogy a saját területükön kiemelkedő eredményt elért szakemberek is gyakran utazásaik alatt találhatnak rá az ihletre.

Siker és kaland

Benes Anita számára például az utazás a mai napig egyet jelent az inspirációval, a Daalarna tulajdonosa és vezető tervezője gyakran ül repülőre, és igyekszik nyitott szemmel járni a

világban. „Rengeteget utazom, így általában a saját utazási élményeim is nagy hatást gyakorolnak a munkámra. A nagyvárosok közül például Párizs nagyon meghatározó az életemben, egyrészt mert ott tanultam, másrészt mert a divat fővárosa, és akárhányszor ellátogatok oda, mindig ér valamilyen új és izgalmas benyomás.”

Schiffer Miklós, a közismert stílustanácsadó is előszeretettel tanulmányozza a külföldi trendeket. Útjai során szakmai szemmel gyűjt benyomásokat. „Minden érdekel. Igazi utazó vagyok. Szeretem Párizst, a Côte d’Azurt, Észak- és Közép-Olaszországot, Londont, New Yorkot. Szeretem, ha meglepetések érnek. Ülni és nézni a „kitalált” embereket – zseniális. Az olasz sprezzatura vagy a francia nonchalance, a könnyed kitaláltság vonz. Izgalmas olyan embereket látni, akik az öltöztükkel üzennek, „önkifejeznek”.

A külföldi utak a sportolók életéből sem maradhatnak ki. Benedek Tibor vízilabdázó, a magyar férfívízilabda-válogatott volt szö-

vetségi kapitánya bár számos helyen járt már, elmondása szerint, még mindig szép számmal akadnak olyan országok, ahova szeretne eljutni. „Nagyon sokat repültem, egy ideig még a repülőjegyeket is gyűjtöttem, de ezt mára már abbahagytam, mert több cipősdoboznyi gyűlt össze. Az utazásaim általában azokra a helyekre korlátozódnak, ahol fontos szerepet kap a vízilabda. Szerencsére ezek elég barátságos országok, ha csak Olaszországot, Spanyolországot vagy Görögországot nézzük. De például a vízilabdában erős Kanada valamiért kimaradt eddig az életemből, és Skandináviában sem jártam még soha. Persze mindig lesznek olyan országok, ahova szívesen térek vissza, és olyan helyek, ahol még nem voltam, de szívesen elutaznék.”

Az utazás azonban nem csupán újító gondolatokkal és életre szóló élményekkel ajándékozhat meg minket, számos ajtót is megnyithat előttünk. Erre Axente Vanessa nemzetközi szupermodell a legjobb példa, aki alig múlt 21 éves, de mostanra bejárta szinte az

egész Földet. Saját bevallása alapján ennek, illetve a modellkedésnek köszönheti, hogy nyitottabbá vált a világ és az emberek felé, valamint olyan értékes tapasztalatokkal gazdagodott, melyekre más körülmények között talán nem lett volna alkalma szert tenni. „Amikor 14 évesen befejeztem az általános iskolát, Ázsiába mentem a nyári szünetek alatt modellkedni, 16 éves koromban pedig már Párizsban próbálhattam szerencsét. Ott kaptam végül lehetőséget arra, hogy Milánóban exkluzív modellként nyithassam meg a Prada show-t, és tulajdonképpen ez indította be a karrieremet is.”

Fiatalon a világ körül

Az utazással kapcsolatos élmények talán még nagyobb jelentőségűek fiatalon, hiszen a tehetséges pályakezdekők függetlenséget és nyitott szemléletet tanulhatnak, továbbá számtalan fontos kapcsolatra tehetnek szert a világ felfedezése közben. Egy idegen ország meglátoga-

tása nagyszerű lehetőséget teremthet ahhoz is, hogy elhagyjuk a komfortzónánkat, kiszakadjunk a megszokott környezetből, és feszegetjük határainkat. Mindez segíthet, hogy kulturális érzékenységünk fejlődjön, szélesebb perspektívában gondolkodjunk, és empátikusabbá, elfogadóbbá váljunk másokkal szemben.

Az Air France és a KLM ezért most lehetővé teszi, hogy az 50 tehetséges magyar fiatal program idei díjazottjai közül néhányan még közelebb kerüljenek álmaik megvalósításához. A légitársaság repülőjegyeket és Flying Blue törzsutas programjának ezüst-, illetve aranykártyáját biztosítja annak a három fiatalnak, akiknek karrierje szempontjából ez a legtöbbet jelentheti. A kiválasztott tehetségek maguk döntenek el, hogy hova szeretnének elutazni, illetve melyik az az úti cél, amely a leginkább hozzájárulhat szakmai fejlődésükhöz.

FLYINGBLUE
AIRFRANCE KLM

Szerző: Pepita Vulcano

COOL JOBS

A Z generáció kihívásai

A negyedik ipari forradalom kezdetéről beszélnek a hozzáértők. A nanotechnológia, a genetika, a 3D-nyomtatás, a robotika, a mesterséges intelligencia vagy a közösségi gazdaság térnyerése újabb és újabb kihívások elé állítja a vállalatokat, a kormányokat és a foglalkoztatást. Szakmák tűnnek el, és újabbak kerülnek helyettük a reflektorfénybe, tehát a képességeknek is a megváltozott környezethez kell igazodniuk.

Ama munkába álló legfiatalabbak a Z generáció tagjai, az 1996 és 2007 között született fiatalok – akiket Zillennials nemzedékként is emlegetnek – Magyarországon hozzávetőlegesen 850 ezren vannak, 75 százalékuk most indul el a munkavállalás járatlan ösvényén. Amerikában közel egynegyedét teszik ki a társadalomnak, és ugyanaz mondható el róluk, mint magyar társaikról: számukra a multitasking a természetes berendezkedés, hiszen ők már beleszülettek a high-tech és az internet világába, közösségi médián nevelkedtek, a nyo-

mógombos mobiltelefonra pedig már alig emlékeznek. Úgy tűnik, ez pont kapóra jön, hiszen a HireVue portál felmérése szerint a topszakmákat manapság a dizájn és az adattudomány területén találjuk.

Topszakmák

Nem véletlen, hogy a Z generáció számára mindenekelőtt a dizájn, a vizuális ingerek és a közösség építése a legfontosabb mozgatórugó. Úgy választanak munkahelyet, hogy foglalkoztatójuk kultúrája egybeessen a saját értékrendjükkel, de számukra fontosak az ér-

FOTÓ: IMAGINE

Múlt és jövő

2015 legfontosabb képességei voltak:

- komplex problémamegoldó képesség
- másokkal való együttműködés
- emberekkel bánni tudás
- kritikai gondolkodás
- tárgyalási készségek
- minőségi kontroll
- szolgáltatásorientáltság
- ítélet- és véleményalkotás képessége
- aktív hallgatás
- kreativitás

2020 legfontosabb képességei lesznek:

- komplex problémamegoldó képesség
- kritikus gondolkodás
- kreativitás
- emberekkel bánni tudás
- másokkal együttműködés képessége
- érzelmi intelligencia
- ítélet- és véleményalkotás képessége
- szolgáltatásorientáltság
- tárgyalási képesség
- kognitív rugalmasság

zelmek is. Adnak arra, hogy az élet és a munka közötti egyensúly harmonikusabb legyen, mint a szüleiké volt. Az érzelmeiket nemritkán a fizetés összege elé helyezik. Boldogság az is, amikor kreatívak lehetnek a saját területükön. Tanulság: hagyják tehát őket kibontakozni, kedves munkaadók! Hatékony munkát csakis olyan közegben tudnak végezni, ahol több ingerre kell egy időben reagálniuk, ez nem újdonság a multitasking világában felcseperedő generációnak. A gyors váltások és a csapatmunka mellett kell, hogy legyen ráhatásuk és rálátásuk mindarra, ami a cégnél történik. Belső motivációjukban megjelenik a társadalmi felelősségvállalás fontossága, tehát globálisan szeretnék jól cselekedni. Ugyanakkor rugalmas időbeosztásban is lekeesebben dolgoznak.

Mi vár a gyerekekre?

Egy nemzetközi tanulmány szerint a mai 6-7 éves iskolások 65 százaléka olyan szakmákban fog dolgozni, ami ma még nem is létezik. Jelen pillanatban a leggyorsabb ütemben növekedő kereslet a User Experience Design-

ban, az iOS- és az Android-fejlesztésekben, valamint a Business Intelligentben van – ha jobban belegondolunk, ezek a terminusok és kifejezések nem is léteztek 2007 előtt. Ahogy a közösségimédia-menedzser, a VR media producer, a crowdfunding és a peer-to-peer specialista sem.

Nemrégiben összefutottam a Facebook-on egy régi kolleginával. Ő immár audience evangelism marketing manager az egyik IT-óriásnál. Megkérdeztem, mi rejlik a nyakatekert titulus mögött. Küldött is egy rövid leírást – angolul, mert épp most keresnek egy ilyen szakembert Japánba –, majd a következőképpen magyarázta el: „A fejlesztői és a technikai közönség evangelizációja a cél, ahol a fő feladatunk az, hogy ez a szakmai közönség minél jobban megismerje a Microsoft-technológiákat. Ez a pozíció abban más egy hagyományos marketinges munkakörhöz képest, hogy a csapat fejlesztőkből és marketingesekből áll, így közösen alkotjuk a tartalmat. Szervezzük az előadásokat, meetupokat, például egyetemeken, vagy egyéb kéréseknek teszünk eleget, és kommunikáljuk mindezt a megfelelő csatornáinkon: saját weboldalai-

*A mai 6-7 évesek
65 százaléka olyan
szakmákban fog
dolgozni, ami ma
még nem is létezik.*

A XXI. század kis polihisztorai

A multipotencialitás a jövő legfontosabb képessége. Vannak, akiket sok minden érdekel, és kreatívak is. Az ötletek és az innovációk a keresztezésekben jönnek létre, gyakran itt születnek új megoldások is. Csak a multipotenciális emberek képesek ezeket a kereszteződéseket elérni – éppen szerteágazó érdeklődésük miatt. Gyorsan tanulnak, valamint tudják azt is, hogyan kell kezdőnek lenni, mert mindig azok voltak. Alkalmazkodóképességük értékes tulajdonság egy olyan világban, ahol a gazdaság gyorsan és kiszámíthatatlanul változik. Ráadásul a multipotencialitás képességével rendelkező emberek remekül egészítik ki egymás speciális képességeit egy csapatban belül.

Hamárosan minden munka, ami robotokkal, szoftverekkel helyettesíthető, el fog tűnni.

kon (*techmetklub.hu* vagy *devportal.hu* – a szerk.), illetve még három Facebook-oldalon is. Célcsoportjaink a programtervező informatikusnak tanuló diákok, startupok vagy más IT-szakemberek, más szóval az ITI-k. Emellett más, elismert Microsoft-szakemberekkel dolgozunk együtt, hiszen nekik erős a befolyásuk a magyar piacon. Úgy hívják őket, Microsoft Valuable Professionals – ezt a címet nehéz megszerezni, tényleg csak a legjobbaknak adja meg a Microsoft.”

Miközben új szakmák jönnek, a középvezetői szakmák eltűnése is jól megfigyelhető tendencia, például a közösségi gazdaság kiválóan prosperáló cégeiben, a Magyarországon korábban működő Ubernél vagy a még mindig jelen lévő Airbnb-nél. Itt már megtalálták a módját, hogy az egész középvezetői menedzsmentet egy szoftverrel helyettesítsék. Így teljesen el fog tűnni minden olyan munka, ami ro-

botokkal, illetve szoftverekkel helyettesíthető, de nem kell aggódni, mert új perspektívák tűnnek fel a horizonton. A növekedés középpontjában az adatelemző alkalmazások fejlesztői lesznek keresettek számos iparágon belül, például a kommunikáció és a média világában, de a pénzügyi szolgáltatások területén is. A globalizáció és a középosztály növekedése miatt még inkább szükség lesz IT-szakemberekre az autonóm közlekedésben, a szállításban és a logisztikában, de a vendéglátás szerepköreiben is. Ugyanakkor a „hagyományos” gyártó- és termelőiparban nem keresnek majd újabb munkaeőt, ahogy a bányászatban sem az új energetikai technológiák térhódítása miatt.

A piacképes munkaeőrő

Öt év alatt nagyban megváltozik a HR-speci-
alisták által fontosnak tartott képességek 35

A produktív kommunikáció is felértékelődik, más hangot kell megütni egy jogással, és mást egy részvényessel.

százaléka. A negyedik ipari forradalom 2020-ra elhozza nekünk a fejlett robotokat, az autonóm közlekedést, a tanulékony gépeket, a genomikát, a biotechnológiát. Fel fog értékelődni az analitikai gondolkodás képessége: helyzetértékelés, adatértelmezés, probléma-

meghatározás, lehetséges hatás a részvényesekre. Ugyanígy a kritikai gondolkodás is, miután az információ és a tudás könnyen elérhető, tudni kell majd, hogy melyik forrásban lehet megbízni, melyikben nem. A kreativitásnak 80/20 gondolkodásmódban, azaz a

Pareto-elv szerint kell megjelennie, vagyis az eredmények 80 százaléka a cselekedetek 20 százalékából következik majd.

Felértékelődik az a munkaeőrő, amely gyorsan képes változtatni, alkalmazkodni a változó környezethez, vagy a legtöbbet tudja kihozni egy folyamatból, szituációból, alkalmából. Az ellenálló képesség és a kitartás is fontos szempont lesz: ha valami hiba történik, abból tanulva pozitívan tud továbblépni és előre haladni. Ugyanakkor nem árt tisztában lenni saját hatásunkkal másokra, valamint saját képességeinkkel és határainkkal. A produktív kommunikáció felértékelődik, hiszen mindenkivel más hangot kell megütni: máshogy kell beszélni egy jogással, és máshogy egy részvényessel. A gyors tanulási képesség önmagában már nem lesz elég, a tudást ugyanolyan gyorsan kell átültetni a gyakorlatba, ahogyan elméletben elsajátítani. ■

Hosszú távon

Nem véletlen, hogy egy nemzetközi karriertanácsadó portál szerint biztos megélhetésért menjünk inkább IT-mérnöknek, ne profi sportolónak. Miután a sportolói karrier elég rövid, profi élsportolóként a legjobbnak kell lenni, vagy valamivel kitűnni a mezőnyből, ha a jövőnket erre szeretnénk alapozni. Ennél nagyobb esélye van egy jó képességű diáknak mérnökként, amivel akár negyven éven át jó fizetésre számíthat. Egy átlagos amerikai mérnök jelenleg évi 125 ezer dollárt visz haza, ami ha egy életen át összeadódik, akkor több mint ötmillió dollár bevételt jelent. Ha pedig mérnökként a legjobbak vagyunk, és sikerül egy Google- vagy Facebook-cégnél elhelyezkedni, akkor ennek akár két és félszeresét is megkereshetjük. Az IT tehát a menő szakmák között szerepel – nemcsak azért, mert biztos megélhetés, hanem mint látható, jövője is van.

Szerző: Bányai Gábor

FAST FASHION

Ipszilonék és a divat

Amikor Anita Ekberg besétált a Trevi-kútba, egyértelmű volt a nőideál. Amikor a Mary Quantnak köszönhető Twiggy-stílus és a csontsovány, brit lány beköszöntött az életünkbe, kicsit talán összezavarodtunk, aztán két pártra szakadtunk, hogy később békés egymás mellett élésben rajonghassunk mindkét testalkatért, mindkét nőiességet. James Bond lehetett kigyúrt Sean Connery, piperkőc Roger Moore, álértelmiségi Pierce Brosnan vagy egy tömbből faragott Daniel Craig: hogy mindegyikük lehet férfidol, abban nem nagyon volt vita. A kifutókon is a fent említett típusok másai divatikonkodtak, lettek nemzedékek példaképévé. Az Y generáció óta mindez teljességgel kétségesé vált...

Amikor én felnőttem, a divat nagyjából szitokszó volt. A legyőzendő kapitalizmus és az azt képviselő burzsoázia mételye. A szoc nagyáruházak kínálata mellett persze ott lazított a Váci utcában egy-két kirkat, például Rotschild Klára szalonja, de ettől még az én nemzedékem az uniformizálásba született bele. Nem kilógni a sorból, ez volt a lényeg, és bizony nagyon nem is lehetett, öltözködéssel szinte biztosan nem. Hallottunk olvastunk ugyan divatbemutatókról, de egy párizsi, milánói, római, New York-i vagy tokiói haute couture a burzsoázia utolsó kapálózásának biztos jele volt csupán.

Aztán persze szépen lazult minden, már nekünk is lett Budapesten Párizsi Nagyáruházunk, vehettünk divatos farmert az Ecserin, jártunk külföldre, rájöttünk, hogy a magyar nők a világon a legszebbek – és elkezdtünk divatosan öltözködni, miközben az haute couture továbbra is csodabogár volt, kevesek szórakozása, semmiképp sem trendteremtő hagyomány.

Manapság is szívesen nézegetjük a divatbemutatók fényképeit, a gyönyörű nőket és a pofátlanul magas, jó-

Már nem a luxusbrandek az irányt mutatók, a közösségi média átvette a trendszabászok szerepét.

képű, kockás hasú fiúkat, megcsodáljuk a legszebb darabokat filmfesztiválok és díjkiosztók vörös szőnyegén – irigykedünk kicsit, de elfogadjuk, megértjük. Tudjuk, hogy a luxusmárkák bejátszanak a trendteremtésbe, leszívárognak a mindennapokba, miközben megmaradnak kevesek vágytárgyának: boldogan elfogadjuk ezt a status quót. Örülünk, hogy vége az uniformnak.

Új uniformis

Örültünk. Mert egyszer csak történt valami. Azt vettük észre, hogy az utcán, körülöttünk ismét megjelentek a valamiképp uniformizált öltözetek. Előjött egy külsőségeiben egyre sajátosabban uniformizált generáció, majdnem olyan egyformán öltöznék, mint mi valaha. Csak

épp ők nem kényszerből, hanem boldogan és önként vállalva, sőt ezt tekintve az igazi trendnek. A luxusbrandek többé már nem irányt mutatóak, a közösségi média veszi át a trendszabászok szerepét. Míg a nagy brandek Armanitól Guccin át Versacéig a maguk exkluzivitásával és elérhetetlenségével hódítottak, ez az új generáció a közösségi médiában új egyensúlyt teremt hatalom és kontroll tekintetében éppen az exkluzivitás kizárásával – fogalmazta meg az egyik legnagyobb divatház stratégiai igazgatója saját pozícióvesztésüket.

Ha ezt egy gasztronómiai példával akar-nám érzékeltetni: a fast food uniformizált térhódítása mellett megjelenik a fast fashion mindent elsöprő úthengere – valami, amiben nem lehet tévedni, ami a világ minden pontján ugyanazt jelenti, és ez biztonságérzettel töltheti el a mindenkori fogyasztót. Nem szeretem általánosítással: a kalandvágy tűnik el az étkezésből és az öltözködésből is. És ez

a változás jelentősen befolyásolja a női és férfi-ideálok, a nemi szerepek alakulását is.

Mert én megérdemlem...

Hogy ki is, mi is az Y generáció, arról bizony nincs igazi konszenzus. Az angol-amerikai leírásokban Echo Boomersnek vagy Millennialsnak is nevezett nemzedék valamikor 1980 és 1995 között született (a későbbieket már hívják Z meg ZS generációnak is, de a divattrendeket és azok követését illetően még nem látható ez a generációs különbség), és világszerte nagyjából ugyanazokon az eseményeken, változásokon nőtt fel – így aztán sokkal koherensebb, mint elődje, az X generáció volt. Ez a nemzedék világszerte körülbelül 400 milliárd dollárt költ, tehát gazdaságilag igencsak befolyásoló tényezőről-tömegről beszélünk.

Olyan generációról, mely megkérdőjelez mindent. És aki ezt teszi, attól nehezen várha-

Az Y generáció kb. 400 milliárd dollárt költ magára évente, tehát gazdaságilag igen komoly tényező.

tunk el hűséget. Például a divatmárkákhoz sem. A hűség állandóságot feltételez: ennek a generációnak hűsége csupán a folyamatos megkérdőjelezéshez és hűtlenséghez van. Hűség a folyamatos változáshoz – illetve azokhoz az üzletláncokhoz, melyek ezt az állandó „kirkatrendezést” üzletpolitikájuk és kínálatuk alapvetésévé teszik. A fastfashion úgy tesz, mintha állandóan változna: pedig leginkább csak cserél, átrendez, módosít. A divatbemutatókon felvonuló nagy brandek a luxust, a magas minőséget, a még magasabb árakat és az exkluzivitást jelentik. Mindazt, amire ennek a generációnak – egyelőre legalábbis – biztosan nincsen szüksége. Ennek a generációnak a vásárlási szokásait három olyan tényező határozza meg, ami korábban ismeretlen volt. Az egyik a közösségi nyomás, vagyis egymás kőkemény befolyásolása a közösségi médián keresztül. A másik a folyamatos kutatás, bók-lászás az interneten, ekként minden ízlésbeli kérdés és válasz nemzetközi reflexiója. A harmadik pedig az elkételeződés szinte teljes hiánya, vagyis a már említett hűtlen hűség.

Ez a generáció folyamatosan olvas a termékekről a neten, hiszen túlnyomórészt online éli az életét. Az olvasott értékeléseket továbbadják egymásnak, így egy idő után a közösség maga lép fel szakemberként, már nehezen megkülönböztethető, hogy egy nagy hatású blogger vagy vlogger valóban a szakmát képviseli-e, vagy csak ő fogalmazza meg legjobban a közösségi elvárásokat. Nem szeretik a brandeket. Részben azért, mert a szüleik szerették, vonzódtak hozzájuk. És mert a szüleik túlnyomórészt elváltak – az Y generáció esetében a legmagasabb a kettészakadt családok száma és aránya –, ők kiélveztek annak minden előnyét, hogy mindkét szülő a maga oldalára akarván állítani őket, igyekszik elkényeztetni, akár teljesítmény nélkül is jutalmazni. Ők ezt elfogadják

Lily-Rose Depp az Instagram sztárja lett, innen indult világkarrierje.

– L’Oréal-nemzedék: mert én megérdemlem... –, de a szülők ajándékait egyre inkább átalakítják azok ízlésétől a maguk fast fashion igénye szerint. Mert az ízlésüket sem akarják a szüleiktől örökölni, maguk akarják megteremteni, akár teljes nemzedéki egyetértésben – elképesztő fölénytel lenézve azokat a nemzedéktársaikat, akik a szüleikhez vagy más ósdi megmondókához igazodnak. Ez a nemzedék már belenőtt a marketingbe, nehéz becsapni őket hamis üzenetekkel: a fast fashion éppen ezért semmi mást nem üzen, mint egyetértést, változást, folyamatos megújulást. És annak ígéretét, hogy ha velünk tartasz, velünk öltöazol, akkor egyéniség lehetsz anélkül, hogy rossz végén lógnál ki a sorból.

Természetesen ez a generáció sem egységes. Hiába nőttek fel tagjai nagyjából hasonló élettapasztalatokkal, a gazdasági és szociális különbségek esetükben is meghatározók, egy-egy országon belül, hát még az egyes országok között. A nagy brandek által diktált vagy diktálni kívánt divat erre nem figyel, a fast fashion viszont éppen ezt a különbséget tudja meglehetősen sikerrel – ha nem is eltüntetni, de – minimalizálni. Vagyis szerényebb pénztárcával is bele lehet tartozni a trendbe, és ezt a közösségi média azonnal fel- és elis-

meri. És ez nagyon fontos egy olyan nemzedék számára, mely szereti az összetartó tendenciákat a divaton túl a zenében, a médiában, de még a technikai kütyük terén is.

A hagyományos, kifutókra teremtett, majd onnan megannyi változáson át a luxusruházatokba költöző divattermékek a pénzmilliókra építenek világszerte – az Y generáció által favorizált fast fashion viszont a rajongók millióira támaszkodik. Ez az attitűd a sikere azoknak a marketingkampányoknak, melyek ezt a generációt célozzák, és amelyek új brandeket teremtenek, ha úgy tetszik: szavazati, népszerűségi alapon. Ha van elég rajongód, akkor brand leszel: ez ennek a generációnak az álma és felismerése egyszersmind! A következő tíz-tizenöt évben ennek a nemzedéknek a vásárlóereje folyamatosan növekszik, vagyis az őket kiszolgáló divatnak is fel kell ismernie, hogy a marketingnek többé nem elsősorban a termékről, hanem magukról az emberekről kell szólnia!

Új ikonok

Ez a generáció már nem igazán követ divatbemutatókat – talán nem véletlen, hogy ha megnézzük a közösségi meg-

osztásokat, az egyetlen kifutó, melyen virtuálisan ott vannak tagjai, az évről évre a Victoria’s Secret show-ja! No, nem azért, mintha itt dőlné el, milyen fehérenműben akarnak majd hódítani a lányok: sokkal inkább azért, mert az itt fellépő manökenek a közösségi média teremtményei, kedvencei, állandó témái. Ebbe a show-ba bekerülni mérce (kicsit olyan, mint a Sports Illustrated fürdőruháit bemutatni), itt olyanok domborítanak a kifutón, akiket a generáció tagjai jól ismernek a közösségi oldalakról. És már nem elsősorban az Y generáció számára egyre kínosabbá váló Facebookról, hanem a napi használati tárgygyá dicsőült Instagramról.

Egyre több márka és tervező ismeri fel ezt a tendenciát. És egyre több modell is, hogy a kifutó messze nem hoz már olyan ismertséget és kedveltséget, mint egy folyamatosan és jól működtetett Instagram-oldal. Johnny Depp lánya, a gyönyörűsége Lily-Rose is ezen a felületen lett igazán ismert, majdhogynem innen indult el világkarrierje. Hogy az

A Hadid lányok „civil” fotói sokkal nagyobb elérésűek, mint hivatalos modellfotóiké. Nem termékeket mutatnak be, ők maguk a termékek.

új Chanel No.5 (micsoda hagyományos márka!) népszerű lett ebben a generációban is, az annak köszönhető, hogy vele tudták bevezetni! Nem véletlen, hogy még Karl Lagerfeld is Lily-Rose-zal igyekszik eladni legújabb kreációit, rájött, hogy nem a ruhái, hanem ez a tünneményes sztár vonzza be a rajongókat, és ha szerencséje van, akkor ez a rajongó majd a Lagerfeld márkanevet is megjegyzi, így néhány évén belül fogyasztóvá is válhat.

See now, buy now

És ha már a nagy márkák képviselőinél tartunk: az utóbbi idők egyik legérdekesebb, a fast fashion-fogyasztókat megcélzó kezdeményezése a

see now, buy now típusú divatbemutató. „Az a gyakorlat, hogy a kollekciókat négy-hat hónappal azelőtt mutatják be, mielőtt a vásárlók számára elérhetővé válnak, immár elavult, ma már nincs semmi értelme” – fogalmazta meg 2016 februárjában Tom Ford, majd pár hónappal később bejelentette, hogy a divatházával csatlakozik egy teljesen új rendszerhez.

Tommy Hilfiger 2017-es tavaszi kollekcióját már ebben a see now, buy now rendszerben mutatták be. Az összes ruhadarab, amelyet a modellek viseltek, a kifutóra lépésük pillanatától elérhető volt online a nagyközönség számára is. A vásárlók szinte a modellekről szedték le a ruhákat, amelyek másnap már akár offline is megvásárolhatók voltak a világ

Cara Delevingne egy fastfashion-hálózatnál kezdte, onnan jutott el a világmárkákig, majd a filmvászonig.

70 előre megnevezett Tommy Hilfiger áruházában. És azóta már a Burberry, Tom Ford és Ralph Lauren is túl van az ilyen típusú bemutatóján – éljenek a rajongók, akik így majd a terméket is fogyasztják!

Az igazán ismert és népszerű modellek szinte mind a közösségi felületen élnek életüket, a kifutónál sokkal fontosabb a civil (egyébként halálosan pontosan megtervezett) megjelenésük. Ha megnézzük a ma legnépszerűbb modellek, mondjuk, a Hadid lányok megjelenését, azt látjuk, hogy Gigi és Bella posztjai, pontosabban „civil” fotói sokkal nagyobb elérésűek, mint hivatalos modellfotóiké. Ezek a lányok már nem termékeket mutatnak be, mint az előző generáció kedvencei. Ők maguk a termékek, az életformájuk, melyet sugallnak, az öltözködésük, mely a hétköznapiakban sokkal inkább követi a fastfashion-tren-

dek, mintsem azt, amit a hagyományos kifutókon magukra öltenek. Az Instagram teremt egyébként olyan sztárokat is, akik még modellként sem lépnek fel – egyszerűen csak milliók jelölik szívecskével a fényképeiket, milliók álmodnak ezekről a többnyire latinos kinétű, vastag ajkú, kreol bőrű, kicsit buta tekintetű lányokról.

Vagyis az új ikonok nem azok, akik a legjobban tudnak pózolni, akiknek a legfotogénebb az arcuk, akik a legmagabiztosabban mozognak a kifutókon: hanem azok, akik a közösségi felületeken a legtöbb rajongót képesek begyűjteni. Olykor ebből csodás karrierrek lesznek! A models.com szerint a top 50-es nőmodell-listán 5. helyen álló Cara Delevingne egy fastfashion-hálózatnál kezdte a karrierjét, hogy aztán eljusson a Chanelig és a Vogue-ig, a Burberryig vagy a Moschinóig – de rajongói alapvetően a közösségi oldalakon teremtdőtek meg, és lökték egészen a filmvászonig, hogy aztán a Párizvárosokban (ennek a nemzedéknek egyik kultikus filmje) nyújtott alakítása beemelje őt a filmszínészek közé. És van még valami Cara esetében, ami egy fontos tendenciára hívja fel a figyelmet: ez pedig a még alig 25 éves hölgy nyílt biszexualitása.

Genderless clothing

A nemektől független öltözködés és viselkedés éppen az Y generáció regnálásának egyik terméke, pontosabban ez a generáció tekinti ezt lázadása részeként először teljesen természetesnek. Méghozzá több irányból és szempontból is.

A nagy tervezők, nagy márkák kifutóin is egyre többször tűnnek fel olyan modellek, akik genderszempontból kétségeket ébreszthetnek. Már a hippidivat és a Twiggy-örület jelezte a hagyományos nőideál eltűnését, a nemi jegyek keveredését, de a nemekkel kapcsolatos társadalmi elvárások elleni igazi fenekedés az utóbbi évtized terméke. Előbb a fiúsr nyírt, stilingolt, alig-mellű lányok tűntek fel, aztán jöttek a kisminkelt fiúk, később megjelentek a nyíltan transgender figurák, mint például Lea T., de Andreja Pejic ausztrál modell

A Selfridges létrehozott egy Agender nevű, nem nélküli ruharészleget.

népszerűsége vagy a kifutókon egyre többször „használt” androgün modellek jelenléte is jól jelzi, hogy a genderkérdés a tabuk elleni harc egyik divatpillére az Y generáció számára. Marco Marco egyébként csodálatosan hordhatatlan ruháit szinte mindig dragqueenek (olyan férfiak, akik női ruhában lépnek fel, női szerepet játszanak, női személyiségüket hangsúlyozzák) mutatják be – akik egyébként az amerikai VH1 egyik legsikeresebb realityjének is főszereplői, és akik már a kozmetikai ipar nagygúyú közé is besoroltak.

De nem csak az ikonikussá vált modellek között találunk egyre több transzneműt, androgünt vagy dragqueent. A tervezők is megpróbálták megfelelni a trendeknek: hozott már ki zavarba ejtően lányos fiúkollektiót a Gucci vagy Rick Owens, magam is ámulva nézem Rad Hourani vagy Craig Green unisex ruháit (ha a Lady Gaga stylistjaként elhíresült Nicola Formichetti unisex divatja nekem már nem is fér bele...). A londoni Selfridges tavaly létrehozott egy Agender elnevezésű, nem nélküli ruharészleget, de az igazi áttörést az eredményezte, amikor a fast fashion egyik zászlóshajója, a Zara bemutatta 16 minimalista darabból álló Genderless kollekcióját: hiszen ez már árban, marketingben és elérésben is a generáció minden tagját megszólította – nem a szenzációhajhászás, hanem egy valós igény kielégítésének céljával.

Szabad a vásár

Biztosan. Bár én csak azt tudom, hogy ez a fast fashion diktálta uniformizáltság nekem sokkal színesebbnek tűnik, mint bármely eddigi. Azt érzem, hogy az Y generáció fogyasztói szokásai olyan irányba terelik a divatot, mely irány kifejezetten demokratizálja a kifutók és a modellek világát csakúgy, mint a fanokét. Azt látom, hogy az új ikonoknak szabad mozgásuk van az Instagram, a kifutók és a filmvásznak felületei között. Azt gondolom, hogy a hagyományos nemi szerepek oldódása nem csupán divat kérdése, és minden riogató ellenére nem rengeti meg alapjaiban a társadalom szerkezetét, de feltétlenül a szabadság érzetét kelti. Azt tanulom meg napra nap, hogy a szépségideál sokkal gyorsabban változik, mint az elmúlt századokban: de csak a sebesség más, a mozgás törvényszerűsége változatlan.

Persze jó lenne visszafiatalodni. És amíg ez nem sikerül, boldogan figyelem, tanítom ezt a generációt, hogy közben minél többet ellessenek, megtanulhassak tőlük. Fast food, fast fashion, fast life: csak azt nem sejttem még, mibe fog belelassulni, beleöregedni ez a nemzedék...

De ez már legyen a ZS generáció problémája! ■

ÉLETTÖRTÉNETEK FILMEN, KÖNYVBEN

Megannyi remek könyv és játékfilm dolgozza fel nagy tehetségek, kiváló elmék életét vagy egyes pályaszakaszát. E művek közül ajánlunk néhányat. Aki még nem olvasta, nem látta őket, érdemes pótolnia a hiányt.

Steve Jobs

Steven Paul Jobs (1955–2011) forradalmasította a számítástechnikát, a szórakoztatóipart, meghatározza mai digitális világunkat is. Jobs címmel előbb Joshua Michel Stern dolgozza fel életét - Ashton Kutcherre bízva a főszerepet. Két évvel később Danny Boyle rendezett életéről sikeresebb filmet, mely Golden Globe-díjat hozott Aaron Sorkin forgatókönyvírónak és Kate Winsletnek, aki Jobs legközelebbi munkatársát alakította. Az ikonikus főhőst Michael Fassbender formálta meg, akinek Oscar-jelölés jutott. Mindkét film elvezet a kulisszák mögé, és egy magát is ostromozó, olykor öntörvényű, karizmatikus „lát-nok” portréját festi meg. Számos amerikai dokumentumfilm is készült Jobsról, melyek közül jó néhány a You Tube-on is látható, így az iGenius How Steve Jobs Changed the World, vagy a Steve Jobs Biography – Inspirational Life Story. Megtalálható a Stanford Egyetem diplomaosztóján 2005-ben tartott motiváló, híressé vált avatási beszéde is.

Amy: Az Amy Winehouse-sztori

Született zenei tehetség – így jellemezték a londoni Amy Jade Winehouse-t (1983–2011), aki rövid élete során maradandót alkotott énekével, dalszövegeivel. Egyaránt otthon volt a rhythm & blues, a soul és a jazz műfajában, pályafutását hat Grammy-díj és több mint húszmillió eladott lemez kísérte. Asif Kapadia rendező 2015-ben több mint kétórás, sikeres dokumentumfilmet készített róla, melyet Oscarral is jutalmaztak. Korábban nem látott házi videók, mobilfelvételek, koncertrészletek segítségével mutatja be a kultikus előadót, családtagok, kollégák, barátok emlékeznek rá. Közben pedig felcsendülnek világhírűvé vált dalai a Rehabtól a Back to Blackig.

Nyáry Krisztián: Igazi hősök

Ez a 2014-ben megjelent, izgalmas kötet 33 magyar sorsáról szól: olyan tehetséges emberek történetéről, akik cselekedeteikkel igazolták, tehetségük mellett rendelkeztek valami plusszal is. „Ők azok, akik a megfelelő pillanatokban jól döntöttek, és aztán képesek voltak kitartani a döntésük mellett. Hősök, akik a nehezebb utat választották, és kisebbségben maradván is az igazságot képviselték. Vagy egyszerűen csak végig mertek menni a saját útjukon úgy, hogy másoknak ezzel példát mutattak” – írja a szerző. A Corvina által kiadott kötetben olvashatunk többek között Semmelweis Ignácról, Cziffra Györgyről, Kner Izidorról, Papp Lászlóról.

SZABADULJON MEG A KÍNZÓ FÁJDALOMTÓL!

Gyors és hatékony megoldás a kínozó fájdalommal szemben. Cataflam Dolo. Bízunk benne.*

GlaxoSmithKline-Consumer Kft., 1124 Budapest, Csörsz u.43. Diklofenák-kálium hatóanyagú, vény nélkül kapható gyógyszer.

*2015 októberében a GfK által végzett Brand Equity kutatás alapján. CHHU/CHVOLT/0083/16

A kockázatoktól és mellékhatásokról olvassa el a betegtájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét!

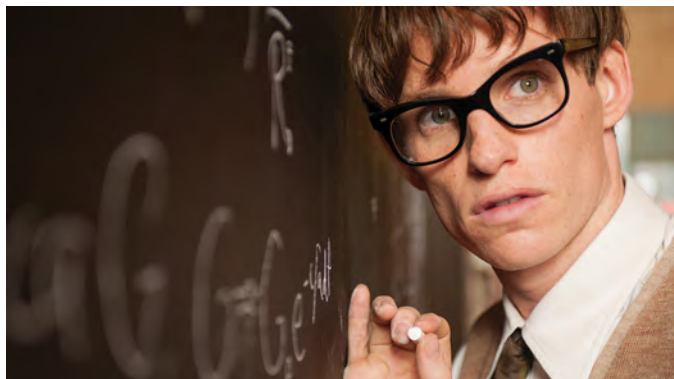

Ashlee Vance: *Elon Musk*

Hyperloop szupervasút, melynek kísérleti elemei már készülnek; SpaceX magán-űrvállalkozás saját tervezésű űrkapszulával és olyan űrrakétával, melynek egyik részegysége újra felhasználható; Tesla elektromos autó, melyet hamarosan tömegméretekben gyártanak. Napjaink hírei, amelyeket egyetlen név köt össze: az álmodozó milliárdosé, Elen Muské. A Dél-Afrikában született, 46 éves, amerikai feltaláló és üzletember nem látnok, csak határozott, tehetséges ember, akinek fantáziagazdag jövőképe van. Nem követni akarja a trendeket, hanem kitalálni, nemcsak megálmodni akarja a jövőt, hanem megvalósítani. Ashlee Vance technológiai újságíró könyvet szentelt e céltudatos, okos embernek, aki nem titkolja: ideális esetben már a Marson akar meghalni – tisztességben megőregedve, nem becsapódás közben. (HVG Könyvek)

A mindenség elmélete (*The Theory of Everything*)

Stephen Hawking angol elméleti fizikus nevét elsősorban kiváló, érthető stílusban írt könyvei miatt ismerte meg a világ, de különleges élettörténete azoknak a figyelmét is ráirányította, akiktől igencsak távol áll a fizika. Korunk egyik legnagyobb gondolkodóját ugyanis 21 évesen motoros neuronbetegség támadta meg, mozgása minimálisra korlátozódott, elvesztette beszédképességét is, és hosszú évtizedek óta csak számítógép segítségével tud kommunikálni. Ám akarateroje, szelleme túlszárnyal az elméleti fizika határain. Betegen is teljes mértékben sikerült kibontakoztatnia tehetségét, tudományos munkái, elméleti meghatározók az emberiség történetében. Életét volt felesége, Jane Hawking írta meg életrajzi könyvben (*Traveling to Infinity* – Utazás a végtelenbe), ebből készült 2014-ben A mindenség elmélete (*The Theory of Everything*) című játékfilm James Marsh rendezésében. A tudóst Eddie Redmayne alakította – Oscart érően.

Social Network – A közösségi háló (*The Social Network*)

2003-ban Mark Zuckerberg, a Harvard Egyetem diákja először csak arra gondolt, hogy létrehoz a neten egy kis közösségi hálót, ahol a diákok jobban megismerhetik egymást. Amin lehet üzenni, fotókat feltölteni. Persze a weboldalnak már voltak előzményei, Marknak is társai az ötlet megvalósításában, de a nevéhez fűződik a program megírása, és ő volt közülük a legügyesebb. Ma már több mint egymilliárdnyian csatlakoznak a Facebooknak nevezett oldalhoz, és senki nem állítja, hogy ez a ma is csak 33 éves, milliárdos fiatalember tehetségtelen lett volna. A Facebook és az ő kezdeti történetét dolgozza fel a 2010-es, három Oscart érő David Fincher-film, Jesse Eisenberg főszereplésével.

Egy csodálatos elme (*A Beautiful Mind*)

John Forbes Nash Jr. a csodálatos elme, akinek életét meghatórán dolgozza fel Ron Howard 2001-es játékfilmje Russell Crowe-val a főszerepben. Ő jeleníti meg a különc matematikazsenit, aki magányában, gondolatai között érzi magát a legjobban. A Princeton Egyetemen is felfigyelnek rá, ahol a játékelméletről írja meg dolgozatát - másfél évszázados közgazdasági szabályrendszereket megdöntve. Élete látszólag egyenesbe kerül: tanári állást kap, megnősül, a hidegháború idején titkosszolgálati feladatokkal is megbízzák. A génuszt teljes élete megélésében paranoid skizofrénia gátolja, melynek ábrázolását kiválóan oldja meg a mű. Olyannyira, hogy a legjobb film és rendező Oscarja lett a jutalom, emellett elnyerte a legjobb adaptált forgatókönyv aranyoszobrát, Jennifer Connelly pedig – a feleség szerepében – azóta is a legjobb színésznő díjával büszkélkedhet.

SZABADULJON MEG A KÍNZÓ FÁJDALOMTÓL!

**Gyors és hatékony megoldás a kízó
fájdalmakkal szemben. Cataflam Dolo.
Bízunk benne.***

GlaxoSmithKline-Consumer Kft., 1124 Budapest, Csörsz u.43. Diklofenák-kálium hatóanyagú, vény nélkül kapható gyógyszer.
*2015 októberében a GfK által végzett Brand Equity kutatás alapján. CHHU/CHVOLT/0083/16

A kockázatoktól és mellékhatásokról olvassa el a betegtájékoztatót,
vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét!

Coco Chanel (Coco Avant Chanel)

Ő a modern, felszabadult, elegáns nő szimbóluma. Gabrielle Bonheur Chanel francia divattervező, a Chanel Divatház alapítója, akit ma Coco Chanelként ismer és tisztel a világ, megteremtette a francia eleganciát. Többek között az egyedi, divatos ruhát, az haute couture-t, a rövid szoknyát pedig hétköznapivá tette. Iskolát teremtett szabászati stílusával is. S hogy miként jutott eddig az árvaházból? Hogyan lett kávéházi énekesnőből, szerény kis vidéki varrónőből párizsi divatdiktátor a lázadás és a tehetség szerencsés találkozásával? Kiderül Anne Fontaine 2009-es mozifilmjéből - a főszerepben a bájos Audrey Tautouval.

Hargittai Balázs-Hargittai Magdolna-Hargittai István: Különleges elmék

Kiváló elmék gondolataiba enged bepillantást a tudós Hargittai család. A házaspár, majd a fiuk (István) az elmúlt három évtizedben több száz beszélgetést folytatott és rögzített a világ vezető fizikusaival, kémikusaival, orvosbiológusaival. Hatkötetes, angol nyelvű könyvsorozatukból 111 tudóst emeltek ki, s olyan beszélgetésrészletekre helyezték a hangsúlyt, melyek jól jellemzik a válogatott elméket, s az őket leginkább foglalkoztató gondolatokról szólnak. A Corvina Kiadó kötete azért is lehet sokak számára érdekes, mert a modern tudományban a kutatók elsősorban s aját szűk területükön szakemberek, másutt majdnem olyan távolról szemlélik a tudományos fejleményeket, mint bárki más, így számukra is hasznos lehet egy ilyen olvasmány.

Iván Katalin: Életmesék

Harmincnégy gényusz a főszereplője e kötetnek: portréjukból kirajzolódik, miként tudtak élni tehetségükkel határon innen és túl, de egyben kibontakozik a XIX. század második, a XX. század első fele Magyarországnak világa is. Világhírű zsidó honfitársainkról – szól az alcím, vagyis olyan zsidó származású magyar emberek sorsát ismerhetjük meg, akik munkásságukkal maradandót alkottak a tudományban és a művészetben. Némelyikükről a világ csak sejti, hogy magyar gyökerei voltak. Megismerhetjük egyebek mellett Arthur Koestler, Robert Capa, Tony Curtis, Korda Sándor, André Kertész, Moholy-Nagy László, Pulitzer József, Neumann János, Teller Ede, Szilárd Leó, André Kostolany élettörténetét. Eközben pedig élénk tárul egyfajta közös világ a múltból, amely nagyfokú ellentmondásosságával együtt is képes volt kinevelni vagy útra bocsátani olyan tehetséges embereket, akik munkásságukkal meg sem álltak a világhírig.

(Atlantic Press Kiadó)

Blaha Lujza: Életem naplója

„Blahánénak pedig különösen hálás elismeréssel tartozom azért, hogy előkelő drámai tehetségével a népszínművet megnemesítette és az operettnek tisztességet szerzett” – írta Jókai Mór „a nemzet csalogányának” nevezett Blaha Lujzáról (1850–1926), aki nézőket, szíveket egyaránt sikerrel hódított. Miként látta a világot egy olyan színésznő, aki már a gyerekkorát a színpadon töltötte, és akiről azt mondták, hogy 12 éves korában már többet tud, mint más 60 esztendősen? Kiderül a Szépmíves Kiadó jóvoltából, mely újra felfedezte, hogy a legendás színésznő naplót is írt, stílussal, humorral, őszinteséggel, remek megfigyelőképességgel. Azt is megtudjuk, a díva miként tanulta szerepeit. Ennek csak egyik eleme volt, hogy éjszakára a szövégkönyvet a párnája alá dugta...

(Falus Tamás összeállítása)

Frida

Hangulatos, ugyanakkor drámai életrajzi alkotásban ismerhetjük meg a kiemelkedő tehetségű festőnő, Frida életét a szépséges Salma Hayek megformálásában. A részben magyar származású, 1907-ben már Mexikóvárosban született, orvosnak tanuló lány le-der életének egy szörnyű buszbaleset vetett véget. A sokáig ágyhoz láncolt, gerincsérült nő lábadozása idején kezd el festeni, munkái lenyűgözik Diego Riverát, a neves festőt. Összeházasodnak, s ők válnak Latin-Amerika legirigyletebb párjává az igencsak szabados erkölcsű művészvilágban. Frida magának szeretett festeni, így meglepte műveinek hatása és sikere. A 2002-es alkotás segít alaposabban megismerni egy tragikus sorsot Julie Taymor rendezésében.

Aria Hotel Budapest

a Library Hotel Collection tagja

Az Aria a világ legjobb szállodája

A Library Hotel Collection
18 Travelers' Choice Award elismerést kapott

Tartsa konferenciáját a világ legjobb szállodájában *

- Páratlan elhelyezkedés a Bazilika szomszédságában • Rendezvénytermek 100 főig •
 - 49 zenei ihletésű szoba és lakosztály • Modern rendezvénytechnika •
- Harmony Spa úszómedencével, jacuzzival, szauna-világgal és fitneszteremmel •
- High Note SkyBar: egész évben működő tetőterasz 360 fokos körpanorámával •

* 2017 TripAdvisor Traveler's Choice Awards

1051 Budapest, Hercegprímás utca 5.
www.ariahotelbudapest.com

events@ariahotelbudapest.com www.highnoteskybar.hu
+36 1 445 4055 www.libraryhotelcollection.com

*"A tehetség
csendben alakul ki,
de a jellem
a világ
viharaiban."*

JOHANN WOLFGANG
VON GOETHE

AZ RTL MAGYARORSZÁG BÜSZKÉN TÁMOGATJA A LA FEMME 50 TEHETSÉGES MAGYAR FIATAL PROGRAMOT.

